

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 177 (XXI) — Nr. 912

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 24 decembrie 2009

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
	HOTĂRĂRI ALE PARLAMENTULUI ROMÂNIEI	
40.	— Hotărâre privind prelungirea mandatului președintelui și al celorlalți membri ai Consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune.....	2
	DECIZII	
7.	— Decizie privind asigurarea conducerii Senatului în perioada 28 decembrie 2009 — 7 ianuarie 2010	3
	DECRETE	
1.890.	— Decret privind acordarea unei grațieri individuale	3
1.895.	— Decret privind eliberarea din funcție a unui procuror și numirea sa în funcția de judecător.....	4
1.896.	— Decret privind eliberarea din funcție a unui procuror și numirea sa în funcția de judecător.....	4
1.897.	— Decret privind eliberarea din funcție a unui procuror și numirea sa în funcția de judecător.....	5
1.901.	— Decret privind supunerea spre ratificare Parlamentului a Acordului dintre Republica Austria, Republica Bulgaria, Republica Ungară, România și Republica Turcia privind Proiectul Nabucco, semnat la Ankara la 13 iulie 2009	5
	ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI	
26.	— Regulament privind implementarea, validarea și evaluarea abordărilor bazate pe modele interne de rating pentru instituțiile de credit	6–47
48.	— Circulară privind prelungirea perioadei de preschimbare a vechilor însemne monetare de către unitățile Băncii Române pentru Dezvoltare — GSG	48

HOTĂRĂRI ALE PARLAMENTULUI ROMÂNIEI**PARLAMENTUL ROMÂNIEI****CAMERA DEPUTAȚILOR****SENATUL****HOTĂRĂRE****privind prelungirea mandatului președintelui
și al celorlalți membri ai Consiliului de administrație
al Societății Române de Radiodifuziune**

Articol unic. — Mandatul președintelui și al celorlalți membri ai Consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune, prevăzuți în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre, se prelungește până la data de 31 martie 2010.

Această hotărâre a fost adoptată de Camera Deputaților și de Senat în ședința comună din data de 23 decembrie 2009, cu respectarea prevederilor art. 67 din Constituția României, republicată, și ale art. 19 alin. (1) din Legea nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune, republicată, cu modificările ulterioare.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

ROBERTA ALMA ANASTASE

PREȘEDINTELE SENATULUI

MIRCEA-DAN GEOANĂ

București, 23 decembrie 2009.

Nr. 40.

ANEXĂ**COMPONENȚA NOMINALĂ****a Consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune**

Maria Țoghină	— președinte
Bogdan Ghiu	— membru titular
Mitzura Domnica Arghezi	— membru titular
Mirela Ioana Fugaru	— membru titular
Andrei Alexandru	— membru titular
Dan Constantin Preda	— membru titular
Ágoston Hugó	— membru titular
Miomir Todorov	— membru titular
Bogdana Balmuș	— membru titular
Răzvan Dumitrescu	— membru titular
Adrian Valentin Moise	— membru titular
Cosmin Gabriel Păcuraru	— membru supleant
Gabriel Ioan Iencek	— membru supleant
Mihaela Alexandra Cristea	— membru supleant
Romeo Cătălin Crețu	— membru supleant
Lucian Aurel Purcăreanu	— membru supleant
Sebesi Karen Attila	— membru supleant
Aurel Storin	— membru supleant
Vlad Velcu	— membru supleant
Aurelia Daniela Ciobanu	— membru supleant
Adrian Doroș	— membru

DECIZII**PARLAMENTUL ROMÂNIEI****SENATUL****DECIZIE****privind asigurarea conducerii Senatului
în perioada 28 decembrie 2009 — 7 ianuarie 2010**

În conformitate cu art. 40 alin. (2) din Regulamentul Senatului,

președintele Senatului d e c i d e:

Articol unic. — În perioada 28 decembrie 2009—7 ianuarie 2010 conducerea Senatului va fi asigurată de domnul senator Teodor Viorel Meleşcanu, vicepreședinte al Senatului.

PREȘEDINTELE SENATULUI

MIRCEA-DAN GEOANĂ

București, 23 decembrie 2009.

Nr. 7.

DECRETE**PREȘEDINTELE ROMÂNIEI****DECRET****privind acordarea unei grațieri individuale**

În temeiul art. 94 lit. d) și al art. 100 din Constituția României, republicată,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se grațiază doamna Constantin (fostă Mărăcine) Nicoleta, născută la data de 26 martie 1966 în localitatea Cojasca, județul Dâmbovița, fiica lui Gheorghe și a Doinei, pentru restul rămas neexecutat din pedeapsa de un an închisoare, aplicată pentru săvârșirea infracțiunilor de fals material în înscrisuri oficiale și uz de fals prevăzute de art. 288 și 291 din Codul penal, dispusă prin Sentința penală nr. 188 din 3 iulie 2009 a Curții de Apel București, rămasă definitivă prin Decizia penală nr. 2.975 din 21 septembrie 2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

TRAIAN BĂSESCU**În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.**

PRIM-MINISTRU

EMIL BOC

București, 22 decembrie 2009.

Nr. 1.890.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**D E C R E T****privind eliberarea din funcție a unui procuror
și numirea sa în funcția de judecător**

În temeiul prevederilor art. 94 lit. c), art. 100 alin. (1), art. 125 alin. (2) și ale art. 134 alin. (1) din Constituția României, republicată, ale art. 61 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 35 lit. a) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

având în vedere Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 2.070/2009,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Doamna Mănescu Carmen Loredana se eliberează din funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu Jiu și se numește în funcția de judecător la Judecătoria Târgu Cărbunești.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

TRAIAN BĂSESCU

București, 22 decembrie 2009.

Nr. 1.895.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**D E C R E T****privind eliberarea din funcție a unui procuror
și numirea sa în funcția de judecător**

În temeiul prevederilor art. 94 lit. c), art. 100 alin. (1), art. 125 alin. (2) și ale art. 134 alin. (1) din Constituția României, republicată, ale art. 61 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 35 lit. a) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

având în vedere Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 2.069/2009,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Domnul Constantinescu Gheorghe se eliberează din funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Tribunalul Gorj și se numește în funcția de judecător la Judecătoria Târgu Jiu, cu recunoașterea gradului profesional corespunzător tribunalului.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

TRAIAN BĂSESCU

București, 22 decembrie 2009.

Nr. 1.896.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**D E C R E T****privind eliberarea din funcție a unui procuror
și numirea sa în funcția de judecător**

În temeiul prevederilor art. 94 lit. c), art. 100 alin. (1), art. 125 alin. (2) și ale art. 134 alin. (1) din Constituția României, republicată, ale art. 61 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 35 lit. a) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

având în vedere Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 2.049/2009,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Doamna Budulan Roxana Tăsica se eliberează din funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București și se numește în funcția de judecător la Tribunalul București.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
TRAIAN BĂSESCU

București, 22 decembrie 2009.
Nr. 1.897.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**D E C R E T****privind supunerea spre ratificare Parlamentului a Acordului
dintre Republica Austria, Republica Bulgaria, Republica
Ungară, România și Republica Turcia privind Proiectul
Nabucco, semnat la Ankara la 13 iulie 2009**

În temeiul prevederilor art. 91 alin. (1) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, precum și ale art. 19 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 590/2003 privind tratatele,

la propunerea Guvernului, potrivit Hotărârii nr. E 231 din 9 decembrie 2009,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic — Se supune spre ratificare Parlamentului Acordul dintre Republica Austria, Republica Bulgaria, Republica Ungară, România și Republica Turcia privind Proiectul Nabucco, semnat la Ankara la 13 iulie 2009, și se dispune publicarea prezentului decret în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
TRAIAN BĂSESCU

**În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.**

PRIM-MINISTRU
EMIL BOC

București, 22 decembrie 2009.
Nr. 1.901.

ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

REGULAMENT

privind implementarea, validarea și evaluarea abordărilor bazate pe modele interne de rating pentru instituțiile de credit

Având în vedere dispozițiile art. 130—134, art. 384 și 385 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 3 din Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 15/20/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituțiile de credit și firmele de investiții potrivit abordării bazate pe modele interne de rating, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 12/109/2006, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul prevederilor art. 420 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 48 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României,

Banca Națională a României emite prezentul regulament.

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1. — (1) Prezentul regulament stabilește regulile cu privire la implementarea, validarea și evaluarea abordărilor bazate pe modele interne de rating.

(2) Prezentul regulament se aplică instituțiilor de credit, persoane juridice române, și sucursalelor din România ale instituțiilor de credit din state terțe.

(3) Casele centrale sunt responsabile pentru reglementarea cadrului general aferent implementării, validării și evaluării abordărilor bazate pe modele interne de rating pentru cooperativele de credit din cadrul rețelelor cooperatiste. Reglementările emise vor avea în vedere prevederile prezentului regulament în ceea ce privește implementarea, validarea și evaluarea abordărilor bazate pe modele interne de rating pentru cooperativele de credit și nu vor putea stabili cerințe mai puțin restrictive decât cele prevăzute de acesta. În acest sens, reglementările emise de casa centrală vor fi transmise spre avizare Băncii Naționale a României.

(4) Prezentul regulament se aplică la nivel individual și, după caz, consolidat, în conformitate cu prevederile Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 17/22/2006 privind supravegherea pe bază consolidată a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 14/111/2006.

(5) Fără a aduce atingere prevederilor alin. (4), în cazul cererilor pentru obținerea aprobării în vederea utilizării modelelor interne pentru calculul cerințelor de capital, formulate în condițiile prevăzute la art. 182 alin. (1) sau la art. 193 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, și în condițiile în care Banca Națională a României nu este autoritatea responsabilă cu supravegherea pe bază consolidată, instituțiile de credit, persoane juridice române, sunt exceptate, dacă nu se decide altfel de către/împreună cu celelalte autorități competente, de la aplicarea prevederilor cap. II, precum și a prevederilor art. 16, art. 18 alin. (4), art. 19 alin. (2) și (3), art. 21, art. 23 alin. (2), (3) și (4), art. 26, 31, 32, 58, art. 59 alin. (1)—(3) și (5), art. 67 alin. (3) și ale art. 205 alin. (1) și (3).

(6) Casele centrale sunt responsabile pentru aplicarea prezentului regulament la nivel de rețea cooperatistă.

Art. 2. — (1) Termenii și expresiile folosite în cuprinsul prezentului regulament au semnificația prevăzută de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Termenii și expresiile *instituție externă de evaluare a creditului*, *entități mici și mijlocii*, *organisme de plasament colectiv (OPC)* și *societăți* au semnificația prevăzută de Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 14/19/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituțiile de credit și firmele de investiții potrivit abordării standard, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 11/108/2006, denumit în continuare *Regulamentul BNR—CNVM nr. 14/19/2006*, cu completările ulterioare.

(3) Termenul *securitizare* are semnificația prevăzută de Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 21/26/2006 privind tratamentul riscului de credit aferent expunerilor securitizate și al pozițiilor din securitizare, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 18/115/2006, denumit în continuare *Regulamentul BNR—CNVM nr. 21/26/2006*.

(4) Semnificația expresiei *grup de clienți aflați în legătură* este cea prevăzută de Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 16/21/2006 privind expunerile mari ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 13/110/2006.

(5) Termenul *instituții* are semnificația prevăzută de Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 13/18/2006 privind determinarea cerințelor minime de capital pentru instituțiile de credit și firmele de investiții, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 10/107/2006, denumit în continuare *Regulamentul BNR—CNVM nr. 13/18/2006*.

(6) Expresia *tehnică de diminuare a riscului de credit* are semnificația prevăzută de Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 19/24/2006 privind tehnicile de diminuare a riscului de credit utilizate de instituțiile de credit și firmele de investiții, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 16/113/2006, denumit în continuare *Regulamentul BNR—CNVM nr. 19/24/2006*.

(7) Expresia *portofoliu de tranzacționare* are semnificația prevăzută de Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 22/27/2006 privind adecvarea capitalului instituțiilor de credit și al firmelor de investiții, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 19/116/2006.

(8) Expresiile *risc de diminuare a valorii creanței, probabilitate de nerambursare, pierdere, pierdere în caz de nerambursare, factor de conversie, pierdere așteptată, formalizare, expunere, sistem de rating, clasă de rating a debitorilor, clasă de rating a tranzacțiilor, abordare pe modele interne de rating de bază, abordare pe modele interne de rating avansată* au semnificația prevăzută de Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 15/20/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituțiile de credit și firmele de investiții potrivit abordării bazate pe modele interne de rating, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 12/109/2006, denumit în continuare *Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006*, cu modificările și completările ulterioare.

(9) Expresiile *structură de conducere, funcție de conducere, funcție de supraveghere, control intern, persoane cu funcție de conducere de nivel mediu a unor activități* au semnificația prevăzută de Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 18/2009 privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și condițiile de externalizare a activităților acestora.

(10) Pentru scopul aplicării prezentului regulament, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

1. *model obținut de la un furnizor extern* reprezintă un model — sau părți ale unui model — utilizat de către o instituție de credit și elaborat de către o terță parte independentă, care folosește anumite date de intrare pentru a aloca expunerile pe anumite clase de rating sau grupe de risc ori pentru a estima anumiți parametri de risc;

2. *unitate operațională* reprezintă o unitate separată din punct de vedere tehnic, geografic sau organizatoric de alte părți ale instituției de credit sau ale grupului — cum ar fi entități separate din punct de vedere juridic sau organizatoric, linii de activitate sau grupuri omogene de expuneri în cadrul unei instituții de credit sau al unui grup.

CAPITOLUL II Solicitarea aprobării

SECȚIUNEA 1 Aspecte generale

Art. 3. — În vederea obținerii aprobării Băncii Naționale a României pentru utilizarea abordării bazate pe modele interne de rating în scopurile calculării valorii ponderate la risc a expunerilor, instituția de credit trebuie să furnizeze acesteia o prezentare de ansamblu a modelelor interne de rating pe care instituția de credit/instituțiile le utilizează sau intenționează să le utilizeze, a modului în care acestea vor fi implementate în politicile și procedurile instituției de credit/instituțiilor, precum și informații detaliate cu privire la construirea și calibrarea modelelor, baza de date, mediul tehnologic, politicile și procedurile asociate, inclusiv mediul de control al instituției de credit/instituțiilor.

Art. 4. — (1) În sensul art. 3, instituția de credit trebuie să transmită Băncii Naționale a României, pe lângă cererea de aprobare, o documentație care să cuprindă cel puțin următoarele componente:

a) documentația privind sistemele de rating utilizate sau planificate — incluzând modelele utilizate;

b) documentația privind mediul de control al sistemelor de rating, procedurile de implementare și infrastructura aferentă tehnologiei informației (IT);

c) planul de implementare — inclusiv implementarea graduală — și detalii privind utilizarea parțială permanentă;

d) documentația privind autoevaluarea, însoțită de un raport al auditului intern cu privire la conformitatea cu cerințele secțiunii a 6-a din prezentul capitol.

(2) Documentația indicată la alin. (1) reprezintă documentație-suport și trebuie să conțină, cu excepția cazurilor în care se indică altfel, informații generale privind implementarea abordării bazate pe modele interne de rating alese.

(3) Documentația indicată la alin. (1) trebuie să ofere un rezumat al practicilor curente sau planificate ale instituției de credit/instituțiilor suficient de detaliat pentru a permite Băncii Naționale a României să facă o evaluare inițială asupra solicitării acesteia/acestora și să stabilească, pe baza riscurilor identificate, un plan pentru o evaluare mai aprofundată.

SECȚIUNEA a 2-a

Cererea de aprobare

Art. 5. — Cererea de aprobare trebuie să precizeze faptul că instituția de credit/instituțiile solicită, respectiv solicită împreună aprobarea de a utiliza, pentru scopurile calculării valorii ponderate la risc a expunerilor, abordarea bazată pe modele interne de rating aleasă, avându-se în vedere detaliile furnizate în documentația-suport.

SECȚIUNEA a 3-a

Documentația privind sistemele de rating

Art. 6. — Documentația privind sistemele de rating trebuie să includă cel puțin următoarele:

a) o listă cu toate documentele interne deținute de către instituția de credit/instituții, aflate la baza procesului său/lor de validare și pe care aceasta/acestea le consideră relevante pentru solicitare, inclusiv o descriere succintă a conținutului respectivelor documente;

b) un plan al modelelor ce vor fi utilizate de către instituția de credit/instituții pentru fiecare portofoliu — respectiv o situație în care sunt explicate care sunt expunerile, entitățile juridice și localizările geografice acoperite sau care vor fi acoperite de către fiecare sistem de rating;

c) o descriere generală a fiecărui model — aceasta poate cuprinde o descriere a tipurilor de date utilizate, definițiile, clasificările și metodologiile utilizate, precum și unele evaluări cantitative și calitative;

d) o documentație care să cuprindă informațiile prevăzute la cap. V secțiunea 1 subsecțiunea 1.6 „Documentația aferentă sistemelor de rating” din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, și la art. 170 din același regulament, acoperind următoarele domenii:

d1) detaliile conceptuale și operaționale ale sistemelor de rating;

d2) modificările importante aduse procesului de rating al riscului;

d3) definițiile stării de nerambursare și pierderii;

d4) documentația aferentă modelelor statistice și altor metode mecanice, cu respectarea cerințelor art. 128;

d5) utilizarea modelelor obținute de la furnizori terță parte;

d6) diferențele, dacă există, dintre parametrii utilizați pentru calcularea cerințelor de capital reglementate și parametrii utilizați pentru scopuri interne;

e) o descriere pe scurt a abordării cu privire la simulările de criză aferente riscului de credit — modul de îndeplinire a cerințelor cap. V secțiunea 1 subsecțiunea 1.8 „Simulările de criză (*stress-tests*) utilizate la evaluarea adecvării capitalului” din regulamentul menționat la lit. d), în particular conceperea simulării de criză prevăzute la art. 157 din același regulament și impactul potențial asupra cerințelor totale de capital pentru riscul de credit;

f) dacă este cazul, documentația ce conține informațiile referitoare la aspectele enumerate la art. 117 alin. (1);

g) formularele de raportare specificate la art. 32 alin. (2).

Art. 7. — Instituția de credit trebuie să transmită Băncii Naționale a României orice documentație suplimentară privind sistemele de rating, solicitată de către aceasta fie odată cu cererea de aprobare, fie ulterior.

SECȚIUNEA a 4-a

Mediul de control

Art. 8. — (1) Documentația privind mediul de control, procedurile de implementare și infrastructura IT trebuie să includă cel puțin următoarele:

a) o prezentare de ansamblu a cadrului de administrare a activității instituției de credit/instituțiilor — respectiv rolul și responsabilitățile structurii de conducere, funcțiile comitetelor implicate în administrarea activității, rolul și independența funcției de control al riscului de credit și rolul funcției de audit intern —, în măsura în care nu s-au raportat aceste informații Băncii Naționale a României — Direcția supraveghere potrivit prevederilor Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 18/2009;

b) utilizarea planificată a diferitelor sisteme de rating — modul concret în care instituția de credit/instituțiile intenționează să utilizeze în activitatea curentă diferitele modele —, respectiv documentația prevăzută la art. 31;

c) modul de îndeplinire a testului de experiență prevăzut la art. 4 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, și, dacă este cazul, a testului de experiență prevăzut la art. 5 din regulamentul menționat;

d) documentația cu privire la standardele de calitate a datelor, specificată la art. 141;

e) procesul de alocare a ratingurilor, inclusiv documentația ce conține informațiile prevăzute la art. 136 alin. (1) din regulamentul menționat la lit. c) și frecvența cu care sunt efectiv corectate — *overridden* — rezultatele procesului de alocare pe clase de rating și pe grupe de risc;

f) responsabilitățile părților implicate în modelare;

g) o prezentare de ansamblu a procesului de validare a sistemelor de rating, împreună cu documentațiile prevăzute la cap. V secțiunea 3 „Validarea estimărilor proprii” din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare;

h) informații generale privind structura IT a instituției de credit/instituțiilor, în măsura în care vizează abordarea bazată pe modele interne de rating;

i) dacă este cazul, rapoartele auditului intern.

(2) Instituția de credit trebuie să transmită Băncii Naționale a României orice documentație suplimentară privind implementarea sistemelor de rating, solicitată de către aceasta ulterior depunerii cererii de aprobare.

SECȚIUNEA a 5-a

Planul de implementare

Art. 9. — (1) Instituția de credit trebuie să pregătească un plan adecvat de implementare, care să acopere perioada de timp până la obținerea aprobării și perioada de implementare graduală — respectiv implementarea ulterioară obținerii aprobării inițiale —, și să îl furnizeze Băncii Naționale a României ca parte a documentației-suport.

(2) Planul de implementare reprezintă un angajament din partea instituției de credit/instituțiilor de a implementa abordarea bazată pe modele interne de rating, la datele specificate, în ceea ce privește toate sistemele de rating pentru care solicită aprobare de utilizare a abordării bazate pe modele interne de rating.

(3) Planul de implementare — inclusiv implementarea graduală — trebuie să fie descompus cel puțin pe clasele de expuneri reglementate, pe unități operaționale și, dacă este cazul, pe parametrii abordării bazate pe modele interne de rating care trebuie estimați. Instituția de credit trebuie să dispună de norme interne cuprinzând prevederi detaliate referitoare la planificarea în timp și conținutul pentru combinațiile dintre elementele menționate anterior, în particular pentru următoarele:

a) elaborarea metodologiei de rating;

b) pregătirea conceptului tehnic pentru implementarea IT a metodologiei de rating;

c) implementarea IT;

d) instruirea personalului, inclusiv a personalului structurii de conducere;

e) tranziția de la sistemul de rating existent la noul sistem de rating pe baza activității curente, dacă este realizată o tranziție;

f) aprobarea internă formală a noului sistem de rating și implementarea ca și „sistemul de rating” al instituției de credit/instituțiilor.

(4) În cazul cererilor de aprobare depuse împreună de mai multe instituții, instituția de credit trebuie să asigure aplicarea în mod corespunzător a prevederilor alin. (3) de către celelalte instituții din cadrul grupului din care aceasta face parte și împreună cu care solicită aprobarea.

(5) Instituția de credit trebuie să furnizeze o listă cu toate portofoliile care urmează să fie exceptate permanent de la aplicarea abordării bazate pe modele interne de rating. Portofoliile exceptate trebuie să fie cuantificate într-un mod cuprinzător — cum ar fi numărul contrapartidelor importante, valoarea agregată a expunerilor și valoarea ponderată la risc a expunerilor, calculate potrivit prevederilor Regulamentului BNR—CNVM nr. 14/19/2006, cu completările ulterioare.

SECȚIUNEA a 6-a

Autoevaluarea

Art. 10. — (1) Instituția de credit trebuie să desfășoare o autoevaluare a stadiului de conformitate cu standardele și cerințele minime prevăzute de Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Instituția de credit trebuie să stabilească un plan de acțiuni pentru remedierea lipsurilor și deficiențelor identificate și o planificare pentru obținerea conformității.

(3) În cazul cererilor de aprobare depuse împreună de mai multe instituții, instituția de credit trebuie să asigure aplicarea în mod corespunzător a prevederilor alin. (1) și (2) de către celelalte instituții din cadrul grupului din care aceasta face parte și împreună cu care solicită aprobarea.

Art. 11. — (1) Autoevaluarea trebuie să înceapă cu o evaluare globală, dintr-o perspectivă consolidată, a modului în care diversele modele se îmbină și se potrivesc în cadrul instituției de credit/instituțiilor sau al grupului, evaluare globală

ce trebuie să se refere la gradul de adecvare al structurii organizatorice din perspectiva cadrului de administrare a activității, gradul de adecvare al resurselor alocate sistemului de rating, comparabilitatea în cadrul grupului cu privire la date și metodologie, coerența în organizarea IT.

(2) Autoevaluarea trebuie să acopere, de asemenea, toate aspectele sistemului de rating: metodologie, calitatea datelor, procedurile de validare cantitativă și calitativă, cadrul de administrare a activității și mediul tehnologic.

(3) Autoevaluarea poate fi realizată de către personalul aferent unei funcții independente de evaluare a riscului, cu sprijinul, în cazul în care este necesar, al auditorilor interni.

(4) Documentația privind autoevaluarea trebuie să includă o descriere a procesului de autoevaluare desfășurat, lipsurile și deficiențele identificate, inclusiv aprecierea instituției de credit/instituțiilor cu privire la importanța acestora, planul de acțiuni pentru remedierea lipsurilor și deficiențelor identificate și planificarea pentru obținerea conformității.

SECȚIUNEA a 7-a

Alte aspecte privind cererea de aprobare

Art. 12. — (1) Cererea de aprobare trebuie semnată de către un membru executiv al structurii de conducere a fiecărei entități juridice dintre cele care solicită aprobarea, membru care este împuternicit să angajeze legal entitatea respectivă.

(2) Semnatarul sau, după caz, semnatarii trebuie să confirme în cadrul cererii de aprobare că documentația-suport reprezintă un rezumat adevărat și just al subiectelor acoperite. Prin *rezumat* se înțelege faptul că documentația furnizează doar o prezentare pe scurt a principalelor aspecte ale subiectului în cauză, prin *adevărat*, faptul că informațiile cuprinse în rezumat nu sunt false sau nu induc în eroare, iar prin *just*, faptul că informațiile redau un rezumat de ansamblu rezonabil, fără a omite aspecte semnificative.

Art. 13. — (1) Cererea de aprobare trebuie redactată în limba română.

(2) Documentația-suport trebuie întocmită într-o limbă sau în limbi stabilită/stabilite de comun acord între Banca Națională a României, autoritățile competente din țările gazdă și instituția de credit/instituții. Pentru documentele redactate într-o limbă străină se va prezenta și traducerea legalizată în limba română a acestora. Pentru documentele redactate într-o limbă de circulație internațională, Banca Națională a României poate excepta, de la caz la caz, aplicarea cerinței privind traducerea legalizată.

Art. 14. — (1) În cazul în care instituția de credit nu furnizează Băncii Naționale a României documentația prevăzută la art. 4 fie odată cu depunerea cererii de aprobare, fie ulterior depunerii acesteia sau dacă cererea de aprobare și/sau documentația-suport, transmise/transmisă acesteia de către instituția de credit, nu îndeplinesc cerințele stabilite la art. 3—9, art. 11 alin. (4), art. 12 și 13, solicitarea instituției de credit/instituțiilor este considerată incompletă de către Banca Națională a României.

(2) Banca Națională a României și, după caz, celelalte autorități competente implicate efectuează o evaluare preliminară a întregii solicitări — respectiv cerere de aprobare și documentație-suport — imediat ce o astfel de solicitare este primită de către aceasta. Banca Națională a României notifică instituției de credit caracterul complet al solicitării.

Art. 15. — (1) În cazul cererilor de aprobare formulate în condițiile prevăzute la art. 182 alin. (1) sau la art. 193 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, și în condițiile în care Banca Națională a României este autoritatea responsabilă cu supravegherea pe bază

consolidată, perioada de 6 luni stabilită la art. 182 alin. (3), respectiv la art. 193 alin. (3) din ordonanța menționată începe de la data primirii de către Banca Națională a României a unei solicitări — respectiv cerere de aprobare și documentație-suport — complete din perspectiva prezentului regulament.

(2) În situația prevăzută la alin. (1), Banca Națională a României confirmă începerea curgerii termenului de 6 luni.

CAPITOLUL III

Standarde pentru îndeplinirea cerințelor minime prevăzute de către Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare

SECȚIUNEA 1

Utilizarea parțială permanentă și implementarea graduală

1.1. Implementarea graduală

Art. 16. — La momentul solicitării aprobării Băncii Naționale a României de a utiliza abordarea bazată pe modele interne de rating, instituțiile de credit trebuie să fi acoperit prin abordarea propusă cel puțin 50% atât din valoarea totală a expunerilor, cât și din valoarea totală ponderată la risc a expunerilor. Efectuarea calculelor se realizează potrivit prevederilor Regulamentului BNR—CNVM nr. 14/19/2006, cu completările ulterioare, pentru expunerile acoperite prin abordarea standard, respectiv potrivit prevederilor Regulamentului BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, pentru expunerile acoperite prin abordarea bazată pe modele interne de rating. Pentru calcularea nivelului de acoperire, finanțările specializate tratate potrivit abordării prevăzute la art. 36 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, pot fi considerate de către instituția de credit ca expuneri pentru care este aplicată abordarea bazată pe modele interne de rating propusă.

Art. 17. — În cazul în care instituțiile de credit doresc să recurgă la implementarea graduală a abordării bazate pe modele interne de rating, acestea trebuie să elaboreze un plan de implementare credibil și fezabil cu privire la acoperirea inițială a expunerilor — acoperirea la momentul obținerii aprobării din partea Băncii Naționale a României de a utiliza abordarea respectivă — și la ritmul implementării graduale.

Art. 18. — (1) Politica de implementare graduală a instituției de credit trebuie să precizeze cel puțin orizontul de timp pe parcursul căruia este realizată implementarea graduală, precum și secvențialitatea de desfășurare a acesteia.

(2) Stabilirea unei perioade de timp în care să se realizeze implementarea graduală trebuie să aibă în vedere capacitatea reală a instituției de credit de a trece la utilizarea abordării bazate pe modele interne de rating, precum și acoperirea prin această abordare, cât mai curând posibil, a activităților de bază ale instituției de credit și a determinantilor de risc de credit principali.

(3) Orizontul de timp trebuie să fie suficient de redus, pentru a se evita implementarea abordării bazate pe modele interne de rating pe o perioadă de timp prelungită nejustificat, și suficient de lung, pentru a se asigura calitatea datelor, a metodologiei și a rezultatelor.

(4) Implementarea graduală trebuie finalizată în termen de 5 ani de la data obținerii aprobării de a utiliza abordarea bazată pe modele interne de rating propusă, indiferent de tipul de abordare bazată pe modele interne de rating pe care instituția de credit dorește să îl implementeze.

Art. 19. — (1) Secvențialitatea claselor de expuneri în planul de implementare graduală a abordării bazate pe modele interne de rating trebuie să se bazeze pe importanța portofoliilor — portofoliile cele mai importante, respectiv portofoliile care

reprezintă activitățile de bază ale instituției de credit trebuie introduse primele în planul de implementare graduală.

(2) Secvențialitatea claselor de expuneri în planul de implementare graduală a abordării bazate pe modele interne de rating este aleasă de către instituția de credit.

(3) Pe măsură ce fiecare portofoliu al instituției de credit este supus, potrivit documentației ce însoțește cererea de aprobare, procesului de implementare graduală, nu este necesară formularea de către instituția de credit respectivă a unei noi cereri de aprobare, cu excepția cazurilor specificate la art. 23.

Art. 20. — Anterior trecerii la implementarea graduală a abordării bazate pe modele interne de rating pentru clasele de expuneri, instituțiile de credit trebuie să desfășoare o autoevaluare a îndeplinirii cerințelor prevăzute de Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 21. — (1) Pe parcursul perioadei de implementare graduală, instituțiile de credit pot fi solicitate, de la caz la caz:

a) să informeze Banca Națională a României cu privire la planurile și progresele întreprinse în ceea ce privește practicile de cuantificare și administrare a riscului;

b) să informeze în timp util Banca Națională a României atunci când, conform planului de implementare graduală, sunt pregătite să utilizeze un sistem de rating pentru scopurile calculării cerințelor de capital reglementate pentru o clasă de expuneri sau unitate operațională adițională;

c) să informeze în timp util Banca Națională a României cu privire la intenția lor de a supune procesului de implementare graduală o clasă de expuneri. Instituțiile de credit pot fi solicitate, de asemenea, ca înainte de a începe să utilizeze sistemul de rating pentru clasa respectivă să primească permisiune explicită de la Banca Națională a României; sau

d) să îndeplinească o combinație a cerințelor exprimate la lit. a), b) și c).

(2) Pentru scopurile alin. (1), Banca Națională a României va specifica, în cadrul documentului prin care se comunică decizia cu privire la cererea de aprobare, cerințele, dintre cele enumerate la alineatul menționat, care trebuie îndeplinite de către instituția de credit.

Art. 22. — Modificări ale planului de implementare graduală aprobat pot fi permise numai în cazul în care au loc modificări importante ale mediului de afaceri, cum ar fi modificări ale strategiei — fie ca urmare a modificării structurii acționariatului sau a structurii de conducere, fie ca urmare a unei noi orientări a activității —, fuziuni și achiziții, iar respectivele modificări sunt justificate în mod corespunzător de către instituția de credit.

Art. 23. — (1) În sensul art. 22, în cazul unei modificări a strategiei, dacă nu există motive întemeiate pentru amânare, orizontul de timp pentru perioada de implementare graduală trebuie să rămână același, dar secvențialitatea implementării graduale poate fi modificată.

(2) În sensul art. 22, în cazul în care o instituție de credit care utilizează abordarea bazată pe modele interne de rating achiziționează o instituție de credit care nu utilizează o astfel de abordare, instituției de credit care utilizează abordarea bazată pe modele interne de rating i se poate solicita de către Banca Națională a României, de la caz la caz, să formuleze o nouă cerere de aprobare, cu o nouă politică de utilizare parțială și de implementare graduală, sau i se poate solicita să furnizeze Băncii Naționale a României un plan de aducere a întregii instituții de credit la starea de conformitate cu Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

(3) În sensul art. 22, în cazul în care o instituție de credit care nu utilizează abordarea bazată pe modele interne de rating achiziționează o instituție de credit care utilizează o astfel de

abordare, Banca Națională a României va solicita instituției de credit achizițoare, în cazul în care aceasta dorește să utilizeze abordarea bazată pe modele interne de rating, formularea unei noi cereri de aprobare.

(4) Prevederile alin. (2) și (3) se aplică în mod corespunzător în situația în care a avut loc o fuziune în care este implicată instituția de credit.

Art. 24. — În cazul instituțiilor de credit care intenționează să implementeze gradual abordarea pe modele interne de rating avansată în două etape — respectiv realizând întâi trecerea de la abordarea standard la abordarea pe modele interne de rating de bază, iar ulterior pe cea de la abordarea pe modele interne de rating de bază la abordarea pe modele interne de rating avansată —, regulile și criteriile aferente planurilor de implementare graduală se aplică la fiecare etapă.

1.2. Utilizarea parțială permanentă

Art. 25. — (1) Pentru scopurile art. 30 alin. (1) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, în vederea obținerii aprobării de a excepta în mod permanent de la aplicarea abordării bazate pe modele interne de rating anumite expuneri, instituțiile de credit trebuie să justifice exceptările respective.

(2) În sensul alin. (1), considerentele pentru care instituția de credit solicită exceptarea trebuie să fie prezentate în totalitate și să fie credibile. Pentru scopurile art. 30 alin. (1) lit. a) și b) din regulamentul menționat la alin. (1), justificarea trebuie să se refere la motivele pentru care instituția de credit consideră că, în cazul claselor de expuneri pentru care se solicită exceptarea, implementarea unui sistem de rating ar reprezenta un efort excesiv pentru instituția de credit, la modul în care se încadrează expunerile respective în propria activitate și strategie, precum și dacă acestea intră în sfera activităților sale de bază.

(3) La fundamentarea solicitării de exceptare, instituțiile de credit nu pot justifica efortul excesiv în implementarea unui sistem de rating pornind exclusiv de la absența datelor cu privire la stările de nerambursare, ci respectivul efort trebuie demonstrat și prin intermediul unor elemente, cum ar fi comparații cu activitatea și strategia instituției de credit.

Art. 26. — (1) Exceptarea expunerilor în unități operaționale, prevăzută la art. 30 alin. (1) lit. c) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, se poate acorda de către Banca Națională a României, cu condiția respectării prevederilor alin. (2)—(6), în cazul unităților operaționale de importanță redusă pentru care sistemele de rating ale instituției de credit sau ale grupului nu sunt semnificative, elaborarea de sisteme de rating proprii este imposibilă sau pentru care implementarea unor astfel de sisteme ar reprezenta un efort excesiv.

(2) Valoarea agregată a expunerilor exceptate în mod permanent, potrivit art. 30 alin. (1) lit. c) din regulamentul menționat la alin. (1), de la aplicarea abordării bazate pe modele interne de rating nu poate depăși 10% din valoarea totală a expunerilor — bilanțiere și extrabilanțiere —, iar valoarea agregată a expunerilor respective, cuantificată ca valoare ponderată la risc a expunerilor, nu poate depăși 10% din valoarea totală ponderată la risc a expunerilor — bilanțiere și extrabilanțiere. Efectuarea calculului se realizează potrivit prevederilor Regulamentului BNR—CNVM nr. 14/19/2006, cu completările ulterioare, pentru expunerile acoperite prin abordarea standard, respectiv potrivit prevederilor Regulamentului BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, pentru expunerile acoperite prin abordarea bazată pe modele interne de rating.

(3) În sensul alin. (2), pragurile de importanță precizate la alineatul menționat trebuie aplicate exclusiv la nivelul instituției de credit sau al grupului care a solicitat aprobare cu privire la utilizarea abordării bazate pe modele interne de rating.

(4) În vederea calculării pragurilor de importanță precizate la alin. (2) nu trebuie luate în considerare — nici la numărătorul, nici la numitorul pragurilor de importanță — expunerile pentru care instituția de credit intenționează să recurgă la utilizarea parțială permanentă pe baza satisfacerii de către respectivele expuneri a criteriilor prevăzute la art. 30 alin. (1) din regulamentul specificat la alin. (1), altele decât cele legate de importanță, stipulate la art. 30 alin. (1) lit. c) din respectivul regulament.

(5) Instituția de credit sau grupul care a solicitat aprobare cu privire la utilizarea abordării bazate pe modele interne de rating este responsabilă/responsabil pentru monitorizarea conformității cu pragurile de importanță precizate la alin. (2) și trebuie să dețină sisteme și proceduri de monitorizare a aspectelor legate de importanță în timp util și într-o manieră adecvată. În cazul în care se produc depășiri ale pragurilor de importanță, instituția de credit/grupul trebuie să informeze Banca Națională a României și să prezinte spre aprobare un plan de măsuri de remediere corespunzătoare și suficient de rapidă a situației. În cazurile în care pragurile de importanță sunt depășite în mod intenționat — spre exemplu, ca urmare a deciziei strategice de expansiune într-un anumit sector —, anterior expansiunii efective, instituția de credit/grupul trebuie să dispună de o politică de implementare graduală.

(6) Verificarea îndeplinirii pragurilor de importanță precizate la alin. (2) trebuie efectuată de către instituția de credit/grup cel puțin anual și în orice situație în care se produc modificări semnificative ale structurii instituției de credit/grupului, cum ar fi fuziuni sau achiziții.

SECȚIUNEA a 2-a

Testul de utilizare

2.1. Sfera de aplicare

Art. 27. — În vederea obținerii aprobării de a utiliza abordarea bazată pe modele interne de rating, instituția de credit trebuie să demonstreze Băncii Naționale a României că informațiile utilizate sau produse de către sistemul său de rating pentru determinarea cerințelor de capital reglementate sunt utilizate, de asemenea, în cursul desfășurării activității sale obișnuite, îndeosebi în administrarea riscului.

Art. 28. — Sistemele de rating, ratingurile și estimările cu privire la stările de nerambursare și la pierderi, proiectate și create cu scopul exclusiv de a primi aprobare pentru utilizarea abordării bazate pe modele interne de rating, precum și utilizate doar în scopul producerii datelor necesare pentru abordarea respectivă nu sunt permise.

Art. 29. — (1) Instituțiile de credit trebuie să utilizeze efectiv ratingurile interne și parametrii de risc rezultați. Dacă nu în totalitate, cel puțin o parte semnificativă și efectivă a proceselor și funcțiilor enumerate la art. 3 alin. (2) lit. b) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, trebuie să se bazeze exclusiv pe ratingurile și pe estimările parametrilor de risc utilizate la calcularea cerințelor de capital, astfel încât aceste ratinguri și estimări să aibă o influență substanțială asupra procesului decizional și acțiunilor întreprinse de către instituțiile de credit.

(2) În sensul alin. (1), instituțiile de credit trebuie să se asigure că utilizarea datelor precizate nu este marginală și trebuie să evalueze validitatea diferențelor dintre aceste date și datele utilizate pentru scopuri interne, cum ar fi diferențele dintre

probabilitatea de nerambursare utilizată pentru scopuri de evaluare — *pricing* — și cea utilizată pentru scopurile ratingului.

Art. 30. — (1) Pentru scopurile art. 3 alin. (2) lit. b) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, prin a avea un rol hotărâtor nu trebuie să se înțeleagă faptul că datele/parametrii care se utilizează la calcularea cerințelor de capital trebuie să fie identice/identici cu datele utilizate în vederea administrării creditului sau să fie o funcție liniară și omotetică a acestora, ci trebuie să se înțeleagă faptul că există o relație puternică între aceste două categorii de date.

(2) Instituțiile de credit trebuie să demonstreze că ratingurile și estimările utilizate la calcularea cerințelor de capital au un rol hotărâtor în procesele și funcțiile enumerate la art. 3 alin. (2) lit. b) din regulamentul menționat la alin. (1) și trebuie să indice unde sunt utilizați intern parametri finali diferiți, cu respectarea prevederilor art. 170 din regulamentul respectiv.

Art. 31. — În vederea evaluării impactului asupra operațiunilor acestora, instituțiile de credit trebuie să furnizeze Băncii Naționale a României o documentație în care să identifice și să descrie modul în care sunt utilizate ratingurile interne, parametrii de risc relevanți, precum și toate sistemele și procesele aferente. Această documentație trebuie să fie actualizată cu regularitate — de exemplu, de către funcția de control al riscului de credit — și să fie examinată de către auditul intern.

Art. 32. — (1) În vederea obținerii aprobării inițiale de a utiliza abordarea bazată pe modele interne de rating, precum și ulterior, pentru obținerea aprobării de a utiliza abordări, metode sau sisteme de rating adiționale, instituțiile de credit trebuie să raporteze Băncii Naționale a României cerințele totale de capital calculate pe baza tuturor abordărilor/metodelor/sistemelor de rating pe care instituția de credit respectivă intenționează să le utilizeze la momentul solicitării aprobării.

(2) În sensul alin. (1), instituțiile de credit trebuie să completeze și să transmită Băncii Naționale a României formularele de raportare prevăzute la art. 8 din Ordinul Băncii Naționale a României nr. 12/2007 privind raportarea cerințelor minime de capital pentru instituțiile de credit, cu modificările și completările ulterioare, precum și formularele CR EQU IRB și CR SEC IRB din ordinul menționat.

2.2. Utilizarea datelor pentru scopuri interne

Art. 33. — Utilizarea pentru scopuri interne a datelor pe baza cărora se determină cerințele de capital trebuie să fie suficient de cuprinzătoare pentru a se asigura rolul hotărâtor al acestor date în cadrul proceselor și funcțiilor enumerate la art. 3 alin. (2) lit. b) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 34. — Categoriile de date trebuie să fie diferențiate — de exemplu, datele de intrare sub forma datelor publicate în situațiile financiare trebuie să fie diferențiate de datele estimate care rezultă din calculele efectuate de către instituția de credit. Toate estimările parametrilor de risc trebuie să se bazeze pe datele de intrare, iar aceste date trebuie să fie în esență aceleași, indiferent dacă sunt utilizate pentru scopurile administrării creditului sau pentru cele ale determinării cerinței de capital reglementate.

Art. 35. — Structura și detaliile conceptuale ale sistemelor de rating și ale celor de determinare a capitalului nu trebuie să difere în mod fundamental, indiferent de scop — intern sau reglementat.

Art. 36. — (1) Orice diferențe existente între ratingurile și estimările parametrilor de risc utilizate la calcularea cerințelor de capital și parametrii finali utilizați pe plan intern trebuie să se bazeze pe o fundamentare bine formalizată. Instituția de credit

trebuie să dispună de piste de audit robuste, conforme unei politici interne specificate având ca scop evaluarea importanței diferențelor, precum și a faptului dacă diferențele respective conduc la un grad mai mare de prudență sau de relaxare în ceea ce privește adecvarea capitalului.

(2) În cazul în care marjele de evaluare — *pricing margins* — sunt determinate pe baza datelor care nu sunt utilizate în cadrul abordării bazate pe modele interne de rating, instituția de credit trebuie să examineze ambele tipuri de calculare a marjelor și să determine, de o manieră prudentă, cerințele de capital reglementate.

(3) Standardele de administrare a activității trebuie să fie cu atât mai ridicate cu cât sunt mai numeroase diferențele dintre sistemele utilizate pentru scopuri reglementate și cele utilizate pentru scopuri interne.

Art. 37. — Pentru scopurile testului de utilizare, instituțiile de credit care utilizează modele de determinare a capitalului economic trebuie să furnizeze explicații cu privire la diferențele dintre datele și parametrii utilizați în cadrul modelului respectiv și cei utilizați pentru calcularea cerințelor de capital reglementate.

Art. 38. — În domeniile conexe procesului de evaluare a riscului de credit — cum ar fi ratingurile —, parametrii finali utilizați pentru scopuri interne și datele utilizate în vederea calculării cerințelor de capital reglementate trebuie să se afle în concordanță, dar o anumită flexibilitate este permisă în ceea ce privește evaluarea — *pricing* — și alocarea internă a capitalului. Estimările finale cu privire la stările de nerambursare sau la pierderi, utilizate pe plan intern, nu trebuie să conducă la o estimare utilizată la determinarea cerințelor de capital care să fie neverosimilă.

Art. 39. — Datele de intrare identificate ca fiind de importanță ridicată în ceea ce privește selectarea, estimarea și/sau administrarea riscului de credit pentru scopuri interne nu trebuie omise de la alocarea ratingurilor și estimarea parametrilor de risc care se utilizează la calcularea cerințelor de capital. Sursa de informații și analiza aferentă nu trebuie să lipsească din cadrul criteriilor utilizate pentru scopurile reglementate privind determinarea ratingului și estimarea probabilității de nerambursare.

Art. 40. — Modelele de rating elaborate trebuie să se afle în concordanță cu planurile strategice și tehnologice ale instituției de credit. Modelarea și estimările parametrilor de risc trebuie să fie cât mai exacte posibil, reflectând diferențele categorii de expuneri din cadrul portofoliilor și subportofoliilor. În cazurile în care instituția de credit trebuie să elaboreze sisteme de rating distincte, testul de utilizare trebuie aplicat în mod corespunzător.

Art. 41. — În cazul în care utilizează scale uniforme — *master scales* — pentru administrarea internă a riscului, asigurându-se în acest mod categorii de risc echivalente de-a lungul portofoliilor, instituțiile de credit trebuie să acorde o importanță sporită calibrării corecte a fiecărui sistem de rating individual comparativ cu raportarea lor la scala uniformă — *master scale*.

Art. 42. — (1) Planurile strategice ale instituției de credit trebuie să includă programe ample de formare profesională pentru a facilita personalului, inclusiv organelor cu funcție de conducere, înțelegerea modelelor de rating ale instituției de credit respective. Complexitatea modelelor, procesele interne și externe utilizate de către instituția de credit pentru a întrebuița respectivele modele, precum și modalitatea în care trebuie să fie utilizate ratingurile obținute trebuie înțelese în mod corespunzător.

(2) În contextul întrebuițării efective a modelelor, instituțiile de credit trebuie să dispună de un plan strategic de coordonare a resurselor umane și tehnologice, care trebuie să ia în

considerare impactul modelului asupra diferitelor arii funcționale ale instituției de credit.

Art. 43. — Anterior implementării abordării bazate pe modele interne de rating pentru o anumită categorie de expuneri, instituțiile de credit trebuie să asigure o îmbinare armonioasă între sfera de aplicare, testul de experiență prevăzut la art. 4 și 5 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, și utilizarea internă a datelor.

SECȚIUNEA a 3-a

Metodologia și documentația

3.1. Alocarea pe clase de expuneri

3.1.1. Clasa de expuneri de tip retail

3.1.1.1. Persoanele fizice și entitățile mici și mijlocii

Art. 44. — (1) În vederea îndeplinirii cerințelor prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. a) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, instituțiile de credit trebuie să dispună de criterii interne pentru a diferenția persoanele fizice de entitățile mici și mijlocii.

(2) În cazul în care o entitate este înregistrată separat, acest aspect trebuie considerat drept o dovadă puternică în sensul tratării acesteia ca o entitate mică sau mijlocie.

(3) În sensul alin. (1), criteriile interne folosite de către instituțiile de credit pot depinde de modul în care instituția de credit își administrează portofoliul de credite — spre exemplu, dacă instituția de credit își administrează expunerile de tip retail pe bază de tranzacție, criteriul trebuie să fie scopul creditului, iar în acest caz, numai creditele acordate persoanelor fizice în scopuri necomerciale trebuie să fie tratate ca expuneri față de persoane fizice; dacă instituția de credit își administrează expunerile de tip retail pe bază de debitor, este necesar să adopte o regulă coerentă de diferențiere a clientelei, cum ar fi: clasificarea debitorului ca entitate mică sau mijlocie, dacă majoritatea venitului acestuia provine din desfășurarea de activități pe cont propriu, tratarea oricărei entități care nu este înregistrată ca persoană fizică.

Art. 45. — În cazul depășirii pragului de 1 milion euro prevăzut la art. 16 alin. (1) lit. a) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, expunerea trebuie reîncadrată în clasa de expuneri față de societăți, iar pentru calcularea cerinței de capital trebuie utilizată formula de ponderare la risc aferentă expunerilor față de societăți. Dacă sistemul de rating aplicat clasei de expuneri de tip retail îndeplinește cerințele aferente sistemelor de rating ale clasei de expuneri față de societăți, nu este necesară nicio modificare a sistemului de rating. În caz contrar, trebuie aplicat sistemul de rating al clasei de expuneri față de societăți.

Art. 46. — Instituțiile de credit trebuie să dispună de capacitatea de a identifica și consolida grupurile de clienți aflați în legătură, precum și de a agrega expunerile relevante ale fiecăruia dintre aceste grupuri. Identificarea și agregarea sumelor datorate de către un client debitor sau de către un grup de clienți aflați în legătură este necesar să fie efectuate luând în considerare toate entitățile grupului bancar, cu excepția celor excluse explicit potrivit prevederilor art. 16 alin. (1) lit. a) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 47. — În cazul în care suma totală datorată calculată în condițiile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. a) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, este diminuată — de exemplu, prin rambursare — și scade sub pragul de 1 milion euro, instituția de credit nu trebuie să o încadreze în mod automat în clasa de expuneri de tip retail,

ci trebuie să verifice în prealabil respectarea cerințelor prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. b)—d) din regulamentul menționat.

Art. 48. — În cazul în care o instituție de credit mamă are filiale care sunt creditori direcți ai unui grup de clienți aflați în legătură, grupul bancar trebuie să dispună de un proces care să permită încadrarea adecvată a acestor clienți aflați în legătură în clasa de expuneri de tip retail sau în clasa de expuneri față de societăți, pe baza expunerii agregate.

Art. 49. — (1) Pentru scopurile art. 16 alin. (1) lit. c) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, instituțiile de credit trebuie să demonstreze că expunerile din clasa de expuneri de tip retail sunt tratate diferit — respectiv cu un grad mai redus de individualitate — în comparație cu expunerile încadrate în clasa de expuneri față de societăți.

(2) În sensul alin. (1), procesul de creditare poate fi împărțit pe următoarele componente: activități de marketing și de vânzări, proces de rating, sistem de rating, decizie de creditare, tehnici de diminuare a riscului de credit, monitorizare, sisteme de avertizare timpurie și proces de tratare a situațiilor problematice/recuperare. Cerința menționată la alin. (1) poate fi considerată îndeplinită atât timp cât o instituție de credit poate demonstra că oricare dintre aceste componente diferă în mod clar. Diferențele dintre sistemele de rating și dintre procesele de recuperare utilizate de către instituția de credit pot furniza dovezi puternice privind îndeplinirea condiției prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. c) din regulamentul precizat la alin. (1).

(3) Creditele sindicalizate nu trebuie să fie tratate ca expuneri de tip retail.

(4) Instituțiile de credit nu trebuie să recurgă la adaptarea proceselor acestora de administrare a riscului la standarde mai joase pentru îndeplinirea condiției prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. c) din regulamentul precizat la alin. (1). Instituția de credit nu trebuie să modifice tratamentul aplicat unei expuneri pentru care se află în proces de pregătire a utilizării abordării bazate pe modele interne de rating.

Art. 50. — (1) În cazul în care sistemul de rating pentru expunerile de tip retail este același cu cel utilizat pentru expunerile față de societăți, instituția de credit trebuie să facă posibilă validarea distinctă a sistemului de rating pentru expunerile tratate ca expuneri de tip retail. Estimările parametrilor și determinarea cerinței de capital pentru expunerile de tip retail pot fi, de asemenea, obținute pe bază de grupă de expuneri și nu numai pe baza estimărilor parametrilor pentru debitorii individuali din clasa de expuneri față de societăți.

(2) Atribuirea unui rating individual unui client de tip retail nu trebuie prin ea însăși să excludă clasificarea expunerii respective în clasa expunerilor de tip retail.

3.1.1.2. *Expunerile de tip retail reînnoibile eligibile*

Art. 51. — Pentru scopurile art. 43 alin. (2) lit. b) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, creditele din categoria expunerilor de tip retail reînnoibile eligibile pot fi garantate printr-un gaj general, conferit prin contract, care să vizeze diferitele expuneri față de același debitor, atât timp cât expunerea individuală este tratată ca negarantată pentru scopurile calculării cerinței de capital — respectiv sumele recuperate prin executarea garanției reale nu pot fi luate în considerare la estimarea pierderii în caz de nerambursare.

Art. 52. — Pentru scopurile art. 43 alin. (2) lit. b) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, o linie de credit neutilizată este considerată revocabilă imediat chiar dacă legislația privind protecția consumatorului sau legislația conexasă interzice instituției de credit revocarea imediată a acesteia sau stabilește

perioade minime de revocare. Conformitatea cu reglementările care privesc protecția consumatorului nu trebuie să împiedice instituțiile de credit să clasifice expunerile care îndeplinesc toate celelalte criterii ca expuneri de tip retail reînnoibile eligibile.

Art. 53. — Pragul menționat la art. 43 alin. (2) lit. c) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, poate fi aplicat la nivelul instituției de credit. Subcategoriile din cadrul categoriei de expuneri de tip retail reînnoibile eligibile — cum ar fi cardurile de credit, tragerile pe descoperit de cont și altele — trebuie să fie diferențiate dacă ratele pierderii diferă semnificativ.

Art. 54. — (1) Demonstrația cu privire la volatilitatea redusă a ratelor pierderii menționată la art. 43 alin. (2) lit. d) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, trebuie să fie făcută pe parcursul procesului de aprobare a utilizării abordării bazate pe modele interne de rating și, ulterior, în orice moment la solicitarea Băncii Naționale a României.

(2) În vederea evaluării volatilității ratelor pierderii pentru portofoliul sau subportofoliile de expuneri de tip retail reînnoibile eligibile relativ la nivelul mediu al ratelor pierderii, nivelul de referință este în general volatilitatea relativă a ratelor pierderii pentru alte subportofolii din categoria „alte expuneri de tip retail”, în care instituția de credit deține expuneri. În acest caz, instituțiile de credit trebuie să furnizeze date cu privire la media și la deviația standard a ratelor pierderii pentru toate aceste subportofolii.

(3) În cazul în care nu se dispune în cadrul instituției de credit de categoria „alte expuneri de tip retail” sau dacă aceasta nu este adecvată ca nivel de referință, portofoliile de expuneri de tip retail reînnoibile eligibile ale instituțiilor de credit similare, portofoliile ipotecare sau portofoliile de expuneri față de societăți pot fi utilizate ca posibile portofolii de referință alternative.

(4) În sensul alin. (1), în vederea unei cuantificări adecvate a volatilității, poate fi utilizat coeficientul de variație — deviația standard raportată la medie —, iar prin *rata pierderii* se înțelege pierderea efectivă pe parcursul unei perioade fixe de timp, cuantificată ca procent din valoarea categoriei de expuneri.

3.1.1.3. *Expunerile de tip retail garantate cu un bun imobiliar*

Art. 55. — Orice expunere de tip retail căreia instituția de credit îi atribuie, pentru scopurile cuantificării interne a riscului, o garanție reprezentată de un bun imobiliar trebuie clasificată ca expunere de tip retail garantată cu un bun imobiliar. În cazul expunerilor de tip retail cărora nu le-a fost atribuită nicio garanție reprezentată de un bun imobiliar, pentru estimarea pierderii în caz de nerambursare nu trebuie luate în considerare veniturile potențiale din valoarea bunurilor imobiliare.

3.1.2. *Clasa de expuneri față de societăți*

3.1.2.1. *Entitățile mici și mijlocii în cadrul clasei de expuneri față de societăți*

Art. 56. — (1) În sensul art. 35 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, *cifra de afaceri* reprezintă valoarea veniturilor brute totale încasate de către o societate din vânzarea bunurilor și serviciilor, în cursul desfășurării normale a activității. În cazul unei societăți de asigurare, prin această expresie se înțelege valoarea veniturilor brute din prime.

(2) Pentru scopurile art. 35 din regulamentul menționat la alin. (1), substituirea cifrei de afaceri anuale totale cu totalul activelor se poate realiza pe bază voluntară în condițiile în care instituția de credit poate demonstra că aceasta constituie cel puțin o abordare echivalentă din punct de vedere prudential,

este aplicată consecvent în timp și formalizată în cadrul normelor interne ale instituției de credit.

3.1.2.2. *Finanțarea specializată*

Art. 57. — (1) În sensul art. 18 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, nu este necesar ca toate cerințele pentru încadrarea în subclasa expunerilor provenind din finanțări specializate, precizate la articolul menționat, să fie îndeplinite în aceeași măsură. Elementele individuale ale definiției expunerilor provenind din finanțări specializate pot fi relaxate într-un anumit grad pentru a se cuprinde categorii diferite de expuneri, dar toate cele 3 elemente ale definiției trebuie îndeplinite cel puțin în esență. Criteriul cel mai important pentru clasificarea drept expuneri provenind din finanțări specializate este ca sursa principală de rambursare a creditului să o constituie veniturile generate de activele finanțate.

(2) Instituția de credit trebuie să acorde o atenție deosebită definiției expunerilor provenind din finanțări specializate în cazurile aflate la limita dintre finanțarea specializată și cadrul de securitizare. În cazul elementelor care ar putea fi clasificate atât ca expuneri provenind din finanțări specializate, cât și ca poziții securitizate, instituția de credit trebuie să clasifice aceste poziții consecvent în timp.

(3) Contrapartida tipică în cazul unui acord contractual de finanțare specializată este o entitate special constituită pentru a finanța și/sau a exploata active corporale, cu personalitate juridică distinctă și ale cărei plăți sunt segregate de cele ale altor entități sau de cele ale grupului. Entitatea respectivă trebuie să fi încheiat un contract producător de efecte juridice cu privire la active și veniturile pe care acestea le generează.

(4) Pentru scopurile definirii expunerilor provenind din finanțări specializate nu prezintă importanță numărul de active prevăzute în acordul contractual, ci dacă activele care fac obiectul garanției sunt sau nu sursa de rambursare a creditului. În mod similar, în contextul definiției, nu trebuie considerat important dacă entitatea prevăzută la alin. (3) a intrat sau nu într-un tip de contract de leasing pe termen lung care nu poate fi încetat — contractele de acest tip reprezentând un transfer al riscului —, ci faptul că o astfel de situație nu afectează principiul potrivit căruia plățile provin din același obiect care este finanțat și care servește drept garanție.

Art. 58. — (1) Expunerile provenind din finanțări specializate se încadrează în următoarele categorii:

- a) finanțare de proiecte;
- b) finanțare de obiecte;
- c) finanțare de mărfuri;
- d) finanțare de bunuri imobiliare producătoare de venit.

(2) Finanțarea de proiecte este o metodă de finanțare în care creditorul se bazează în principal pe veniturile generate de proiectul finanțat, atât ca sursă de rambursare, cât și ca garanție pentru expunere.

(3) Finanțarea de obiecte este o metodă de finanțare a achiziționării de active corporale în care rambursarea expunerii depinde în principal de fluxurile de numerar generate de active specifice care au fost finanțate și gajate în favoarea creditorului sau cedate acestuia.

(4) Finanțarea de mărfuri se referă la creditarea structurată pe termen scurt, cu scopul de a finanța rezerve, stocuri, creanțe aferente mărfurilor tranzacționate pe bursă, în care expunerea este rambursată din veniturile din vânzarea mărfii, iar debitorul nu dispune de capacitate independentă de a rambursa expunerea — respectiv debitorul nu desfășoară alte activități și nu deține alte active semnificative.

(5) Finanțarea de bunuri imobiliare producătoare de venit este o metodă de finanțare a bunurilor imobiliare în care

perspectivele de rambursare și recuperare aferente expunerii depind în principal de fluxurile de numerar generate de bunul imobiliar.

Art. 59. — (1) Pentru a putea utiliza estimările probabilității de nerambursare în cazul expunerilor provenind din finanțări specializate, instituția de credit trebuie să demonstreze că aceste estimări îndeplinesc cerințele minime prevăzute în cap. V din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, la nivelul fiecărei categorii de expuneri provenind din finanțări specializate precizate la art. 58 alin. (1).

(2) În cazul expunerilor provenind din finanțări specializate pentru care instituțiile de credit utilizează abordarea prevăzută la art. 36 din regulamentul specificat la alin. (1), în procesul de încadrare a acestor expuneri în categoriile menționate la articolul respectiv pentru aplicarea ponderilor de risc, instituțiile de credit trebuie să ia în considerare criteriile de încadrare specificate în anexa care face parte integrantă din prezentul regulament.

(3) Instituțiile de credit care se specializează în anumite activități pot rafina criteriile de încadrare a expunerilor provenind din finanțări specializate în categoriile menționate la art. 36 din regulamentul specificat la alin. (1), criteriile precizate în anexa la prezentul regulament, în măsura în care procesul de rafinare introduce criterii adiționale, dar nu înlocuiește criteriile precizate.

(4) Ponderile de risc pentru expunerile provenind din finanțări specializate, prevăzute la art. 36 din regulamentul menționat la alin. (1), pot fi aplicate doar de către instituțiile de credit care utilizează abordarea bazată pe modele interne de rating.

(5) Pentru scopurile art. 36 alin. (1) din regulamentul menționat la alin. (1), instituția de credit trebuie să demonstreze că standardele de acordare a creditelor și alte caracteristici de risc, aferente acesteia, sunt mai stricte în raport cu criteriile de încadrare specificate în anexa la prezentul regulament pentru categoria relevantă.

(6) Instituția de credit trebuie să examineze cel puțin anual diferitele aspecte ale finanțărilor specializate, incluzând ratingurile, încadrarea expunerilor în subclasa expunerilor provenind din finanțări specializate, demonstrarea faptului că expunerile respective pot sau nu pot fi tratate în cadrul general al abordării bazate pe modele interne de rating.

3.1.3. *Clasa expunerilor din securitizare*

Art. 60. — Pentru încadrarea în clasa expunerilor din securitizare, instituțiile de credit trebuie să aibă în vedere caracteristicile securitizării enumerate la art. 2 alin. (4) lit. a) din Regulamentul BNR—CNVM nr. 21/26/2006 și să țină cont de faptul că, în general, clasificarea ca securitizare trebuie să se bazeze pe substanța economică a tranzacției și mai puțin pe forma sa juridică. În cazul în care persistă incertitudini cu privire la clasificarea unei tranzacții ca securitizare, instituțiile de credit trebuie să se consulte cu Banca Națională a României.

Art. 61. — (1) Pentru scopurile art. 4 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 21/26/2006, cerința privind caracterul semnificativ al transferului riscului trebuie privită separat de cerința privind transferul efectiv al riscului. Transferul efectiv al riscului se referă în primul rând la validitatea și caracterul executoriu din punct de vedere juridic al prevederilor contractuale ale tranzacției, precum și la absența prevederilor contractuale care subminează transferul riscului și face diferențiere între tranzacțiile de securitizare clasică și sintetică. Cerința privind transferul semnificativ al riscului se aplică ambelor categorii de tranzacții de securitizare, luând în considerare aspectele specifice fiecărei categorii. Evaluarea caracterului semnificativ al transferului riscului poate implica și alte criterii decât cele precizate în cap. III din regulamentul menționat.

(2) Pentru scopurile prudențiale reglementate, derecunoașterea contabilă a expunerilor la riscul de credit securitizate nu constituie o cerință prealabilă sau o dovadă cu privire la caracterul efectiv sau semnificativ al transferului riscului de credit.

(3) Chiar dacă o structură de securizare nu este recunoscută drept securizare pentru inițiator — spre exemplu, în cazul în care transferul riscului nu este semnificativ —, în cazul investitorului, părțile transferate trebuie tratate ca securizare.

3.1.4. Clasa expunerilor din titluri de capital

3.1.4.1. Natura expunerilor din titluri de capital

Art. 62. — (1) Expunerile din titluri de capital se definesc pe baza substanței economice a instrumentului și includ interesele de proprietate, atât directe, cât și indirecte, cu drept de vot sau nu, asupra activelor și venitului emitentului.

(2) Interesele indirecte legate de titluri de capital cuprind deținerile de instrumente financiare derivate care au ca suport interese legate de titluri de capital și deținerile în entități care emit interese de proprietate și care desfășoară în principal activități de investiții în titluri de capital.

(3) O deținere indirectă sub forma unei filiale a unei entități nu este necesar să fie luată în considerare separat atât timp cât filiala este luată în considerare la determinarea valorii ponderate la risc pentru expunerile directe din titluri de capital față de entitatea respectivă. Aceasta nu implică însă o exceptare în ceea ce privește tratamentul expunerilor sub forma titlurilor de participare deținute în organismele de plasament colectiv (OPC), prevăzut la art. 23 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia instituția de credit trebuie să ia în considerare în mod direct expunerile-suport ale OPC.

3.1.4.2. Alocarea expunerilor clasei de expuneri din titluri de capital

Art. 63. — (1) Un instrument trebuie atribuit clasei de expuneri din titluri de capital dacă îndeplinește următoarele criterii:

a) este nerambursabil în sensul că recuperarea fondurilor investite poate fi atinsă numai prin vânzarea investiției, vânzarea drepturilor asupra investiției sau lichidarea emitentului;

b) nu comportă o obligație din partea emitentului; și

c) conferă un drept rezidual asupra activelor sau venitului emitentului.

(2) Ca regulă generală, dacă un titlu de creanță este structurat, subordonat și administrat ca și un titlu de capital, acesta trebuie inclus în clasa de expuneri din titluri de capital.

(3) În clasa de expuneri din titluri de capital trebuie încadrate și următoarele instrumente:

a) orice instrument cu aceeași structură ca și cea a instrumentelor enumerate la art. 4 din Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 18/23/2006 privind fondurile proprii ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 15/112/2006, cu modificările și completările ulterioare;

b) orice instrument care comportă o obligație din partea emitentului și care îndeplinește oricare dintre următoarele criterii:

b1) emitentul poate amâna stingerea obligației pe termen nedefinit;

b2) obligația impune — sau permite, la alegerea emitentului — stingerea acesteia prin emisiunea unui număr fix de titluri de capital ale emitentului;

b3) obligația impune — sau permite, la alegerea emitentului — stingerea acesteia prin emisiunea unui număr variabil de titluri de capital ale emitentului, iar orice modificare a valorii obligației — toate celelalte condiții rămânând neschimbate — este atribuibilă modificării valorii unui număr fix de titluri de capital ale emitentului, comparabilă și în aceeași direcție cu aceasta. Pentru anumite obligații care impun sau care permit stingerea acestora prin emisiunea unui număr variabil de titluri de capital ale emitentului, modificarea valorii monetare a obligației este egală cu modificarea valorii juste a unui număr fix de titluri de capital, multiplicată printr-un factor specificat. Asemenea obligații îndeplinesc această condiție dacă atât factorul, cât și numărul precizat de titluri de capital sunt fixate;

b4) deținătorul are opțiunea de a solicita ca obligația să fie stinsă prin titluri de capital, în afara situațiilor în care fie, în cazul unui instrument tranzacționat, instituția de credit demonstrează Băncii Naționale a României că acest instrument este tranzacționat mai mult ca titlu de creanță asupra emitentului decât ca titlu de capital al acestuia, fie, în cazul instrumentelor care nu sunt tranzacționate, instituția de credit demonstrează Băncii Naționale a României că acest instrument trebuie să fie tratat ca poziție pe un titlu de creanță. În ambele situații, cu aprobarea Băncii Naționale a României, instituția de credit poate descompune riscurile pentru scopurile reglementate.

Art. 64. — (1) Titlurile de creanță, precum și alte titluri, parteneriate, instrumente financiare derivate sau alte produse structurate cu intenția de a li se conferi substanța economică a deținerilor de titluri de capital sunt considerate dețineri de titluri de capital.

(2) Titlurile de capital care sunt înregistrate drept credit, dar care rezultă dintr-un swap datorie/capital efectuat ca parte a recuperării sau restructurării organizate a datoriei, sunt incluse în definiția deținerilor de titluri de capital, dar aceste instrumente nu pot atrage o cerință mai mică de capital decât cea care s-ar aplica dacă deținerile respective ar rămâne în portofoliul de creanțe. În această categorie sunt incluse datoriile a căror rentabilitate este legată de cea a titlurilor de capital.

(3) Investițiile în titluri de capital care sunt structurate cu intenția de a li se conferi substanța economică a deținerilor de titluri de creanță sau expunerilor din securizare nu trebuie considerate dețineri de titluri de capital.

(4) Obligațiunile cu caracteristici hibride nu pot fi considerate drept titluri de capital în măsura în care conduc la primirea unei părți fixe din profituri, nesatisfăcând criteriul precizat la art. 63 alin. (3) lit. b).

(5) În cazul obligațiunilor convertibile și al altor asemenea instrumente, cel puțin componenta de titlu de capital trebuie surprinsă prin atribuirea acesteia clasei de expuneri din titluri de capital.

3.1.4.3. Abordări privind calcularea valorii ponderate la risc a expunerilor pentru expunerile din titluri de capital

Art. 65. — Instrumentele considerate ca expuneri din titluri de capital trebuie să fie incluse în clasa de expuneri din titluri de capital, în afara cazului în care acestea fac obiectul consolidării sau al deducerii din fondurile proprii.

Art. 66. — Investițiile în entitățile controlate și deținute majoritar și minoritar semnificativ, care sunt supuse limitelor prevăzute la art. 143 alin. (1) și (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, și nu depășesc limitele respective, trebuie ponderate la risc în concordanță cu metodologia aferentă titlurilor de capital prevăzută în Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, și cu nu mai puțin de 100% după aplicarea tehnicilor de diminuare a riscului de credit.

Art. 67. — (1) Pentru scopurile art. 47 alin. (2) din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, alegerea de către instituția de credit de metode diferite de calculare a valorii ponderate la risc a expunerilor din titluri de capital se apreciază ca fiind efectuată de o manieră consecventă și coerentă prin intermediul utilizării diferitelor instrumente și procese care reflectă procesele de administrare internă a riscului.

(2) În cazul în care este utilizată metoda bazată pe modele interne, modelul respectiv trebuie integrat în cadrul procesului de administrare a riscului al instituției de credit, conform prevederilor art. 243 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare — spre exemplu, rezultatele modelului trebuie utilizate de către instituția de credit în ceea ce privește politica de investiții, stabilirea limitelor și administrarea expunerilor.

(3) În sensul art. 48 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, pentru a demonstra faptul că portofoliile din care fac parte expunerile din investiții de tip *private equity* sunt suficient de diversificate, instituțiile de credit se pot referi la numărul de fonduri de investiții, la numărul de investiții care compun portofoliul și la fondurile aferente sau, în măsura în care sunt disponibili, la indici specifici de evaluare a diversificării. Istoricul pierderilor poate indica, de asemenea, că un portofoliu este suficient de diversificat pentru a se putea aplica ponderea de risc de 190% expunerilor din investiții de tip *private equity*.

3.1.4.4. *Exceptările permanente de la aplicarea abordării bazate pe modele interne de rating pentru expunerile din titluri de capital*

Art. 68. — Restricțiile prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. g) din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, pot viza dimensiunea sau categoria firmelor, sumele care pot fi investite, localizarea geografică sau alți factori care ar putea limita riscul investiției.

Art. 69. — Pragul menționat la art. 31 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, trebuie administrat pe bază continuă și trebuie verificat de către instituția de credit cel puțin anual.

3.1.5. Creanțele achiziționate

3.1.5.1. *Aspecte generale*

Art. 70. — (1) Creanțele achiziționate pot fi tratate potrivit următoarelor abordări:

a) expunerea este tratată ca expunere față de vânzător, iar creanțele sunt tratate ca garanții reale, a căror eligibilitate trebuie să fie verificată potrivit prevederilor cap. III din Regulamentul BNR — CNVM nr. 19/24/2006;

b) expunerea este tratată ca expunere față de debitor, iar evaluarea riscurilor aferente fiecărei expuneri, ca și cum respectiva expunere ar fi fost inițiată de către instituția de credit, nu reprezintă un efort excesiv pentru instituția de credit respectivă. Vânzătorul poate să acționeze sau nu ca garant;

c) expunerea este tratată ca expunere față de debitor, iar evaluarea riscurilor aferente fiecărei expuneri, ca și cum respectiva expunere ar fi fost inițiată de către instituția de credit, ar reprezenta un efort excesiv pentru instituția de credit respectivă. Acesta poate reprezenta, în special, cazul în care instituția de credit trebuie să se bazeze în mare măsură pe informațiile furnizate de o terță parte. Este posibil ca instituția de credit nici să nu cunoască întotdeauna fiecare debitor individual. Vânzătorul poate să acționeze sau nu ca garant.

(2) Creanțele achiziționate nu constituie o clasă de expuneri în sine, ci reflectă un tip de finanțare comun mai multor clase de active, rezultând de obicei din vânzarea bunurilor și serviciilor asociate unei tranzacții comerciale. Prin prisma tratamentului special prevăzut de Regulamentul BNR — CNVM

nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, pentru creanțele achiziționate în raport cu creanțele din aceeași clasă de expuneri, creanțele achiziționate pot fi încadrate în clasa expunerilor față de societăți sau în clasa expunerilor de tip retail.

(3) Regulile aferente creanțelor achiziționate privesc în primul rând creanțele care sunt achiziționate ca parte a operațiunilor de *factoring* sau de scontare a facturilor — *invoice discounting* — ori care sunt sau urmează să fie incluse în tranzacțiile bazate pe active — *asset-backed transaction*. Aceste reguli nu se aplică tranzacțiilor în care creditele inițiate de o firmă sunt achiziționate ulterior în scopul de a adăuga debitorii activității cumpărătorului, alta decât cea aferentă operațiunilor de securitzare.

3.1.5.2. *Condiții pentru tratarea creanțelor achiziționate față de societăți potrivit cerințelor minime pentru utilizarea abordării bazate pe modele interne de rating, aferente clasei de expuneri de tip retail*

Art. 71. — (1) În cazul creanțelor achiziționate față de societăți, pentru a putea utiliza standardele de cuantificare a riscului aferente expunerilor de tip retail, prevăzute în cap. V din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, instituția de credit trebuie să demonstreze că îndeplinește criteriile de eligibilitate specificate în regulamentul respectiv.

(2) În sensul art. 44 din regulamentul menționat la alin. (1), între vânzător și instituția de credit cumpărătoare nu trebuie să se efectueze o operațiune în condiții de favoare, și anume ambele părți trebuie să interacționeze ca agenți independenți pe piața financiară — niciunul dintre agenți nu trebuie să fie într-o asemenea poziție încât să influențeze procesul intern de luare a deciziilor al celuilalt agent. Instituțiile de credit care doresc să trateze expunerile drept creanțe achiziționate eligibile trebuie să se asigure, cel puțin, de următoarele:

a) nu există un risc semnificativ de contaminare a stărilor de nerambursare între vânzător și debitor; și

b) creanțele au fost tranzacționate în condiții de concurență deplină — respectiv, la preț de piață și în condiții de piață.

(3) Pentru scopurile art. 44 lit. d) din regulamentul menționat la alin. (1), o modalitate de implementare a cerinței de diversificare poate face referință la numărul de debitori, instituția de credit putând stabili o limită de concentrare, fie sub forma unei limite absolute — dimensiunea maximă a expunerii pe contrapartidă —, fie sub forma unei limite relative — expunerea față de o contrapartidă ca procent din întreaga valoare a portofoliului.

Art. 72. — (1) Pentru scopurile art. 37 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, prin *efort excesiv* se înțelege fie că numărul debitorilor aferenți este atât de mare încât instituția de credit nu ar putea să îi clasifice utilizând sistemul său de rating obișnuit, fie că debitorii nu sunt debitorii obișnuiți, direcți ai instituției de credit și, în consecință, sistemele de date ale instituției de credit nu conțin nicio informație specifică cu privire la aceștia.

(2) Atunci când instituțiile de credit colectează date suficiente pentru a putea evalua debitorii pe bază individuală, acestea trebuie să renunțe la utilizarea, pentru creanțele achiziționate, a abordării de tip *top-down* — respectiv utilizarea standardelor de cuantificare a riscului aferente expunerilor de tip retail — în schimbul celei de tip *bottom-up* — respectiv utilizarea standardelor de cuantificare a riscului aferente expunerilor față de societăți.

3.1.5.3. *Estimarea pierderii așteptate pentru creanțele achiziționate față de societăți*

Art. 73. — Instituțiile de credit pot estima pierderile așteptate pentru creanțele achiziționate față de societăți pe clase de rating ale pierderii așteptate, utilizând mediile pe termen lung ale ratelor pierderii. Instituțiile de credit care utilizează această abordare trebuie să dețină o scală distinctă de rating a pierderii

așteptate, care să le permită alocarea debitorilor sau a grupelor de debitori pe clasele de rating ale pierderii așteptate.

3.1.5.4. Riscul de diminuare a valorii creanței

Art. 74. — (1) Instituțiile de credit care utilizează abordarea bazată pe modele interne de rating trebuie să acopere riscul de diminuare a valorii creanței chiar și în cazul în care instituția de credit tratează expunerea respectivă ca și cum debitorul ar fi clientul acesteia.

(2) În sensul art. 2 pct. 1 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, riscul de diminuare a valorii creanței se referă la posibilitatea ca valoarea potențială a creanțelor achiziționate și finanțate de către instituția de credit să fie redusă la inițiativa vânzătorului sau a debitorului și ca valorile contractuale de plătit de către debitorii creanțelor respective să fie reduse prin acordarea de credite debitorilor, fie sub formă de lichidități, fie sub o altă formă — cum ar fi compensări sau reduceri rezultate din returnarea bunurilor vândute, din dispute privind calitatea produselor, din orice plată sau discounturi promoționale oferite de către vânzător, precum și compensări ale datoriilor între vânzător și debitor.

(3) În cazurile în care o instituție de credit nu este sigură dacă ar trebui sau nu să trateze un anumit eveniment ca risc de diminuare a valorii creanței, acesta trebuie tratat ca risc de diminuare a valorii creanței. Aceste cazuri includ situațiile în care instituția de credit nu poate să aloce cu claritate anumite evenimente riscului operațional. În cazul efectelor de comerț bazate pe active — *asset-backed commercial paper* —, riscul de diminuare a valorii creanței aferent expunerilor-suport trebuie evaluat proporțional — *pro-rata*.

Art. 75. — În sensul art. 57 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, caracterul semnificativ al riscului de diminuare a valorii creanței poate fi evaluat la nivelul grupei de expuneri, utilizând o examinare specifică a pierderii așteptate. În acest caz, instituția de credit trebuie să stabilească de o manieră prudentă un prag de semnificativitate pentru pierderea așteptată.

3.2. Definițiile stării de nerambursare și pierderii

3.2.1. Definiția stării de nerambursare

Art. 76. — (1) Cerințele specifice ale Regulamentului BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, privind adoptarea de către instituția de credit a unei definiții a stării de nerambursare conforme definiției stării de nerambursare prevăzute de regulamentul respectiv se aplică numai pentru scopurile cuantificării riscului.

(2) Definiția stării de nerambursare utilizată la estimarea parametrilor de risc trebuie să fie aceeași, indiferent de parametrul estimat — probabilitate de nerambursare, pierdere în caz de nerambursare, factor de conversie sau pierdere așteptată.

(3) Definiția stării de nerambursare adoptată de către instituțiile de credit trebuie să se bazeze pe definiția stării de nerambursare prevăzută de regulamentul menționat la alin. (1). Pe lângă criteriul obiectiv bazat pe numărul de zile de întârziere la plată, instituția de credit trebuie să implementeze, cel puțin, o definiție a stării de nerambursare bazată pe indiciile improbabilității de plată prevăzute la art. 161 din respectivul regulament. Instituția de credit trebuie să interpreteze indiciile și relevanța acestora în concordanță cu propriile practici și cu caracteristicile pieței.

(4) Instituția de credit trebuie să ia în considerare, de asemenea, alte indicii ale improbabilității de plată care sunt adecvate debitorilor și tranzacțiilor acesteia sau specificului pieței pe care își desfășoară activitatea. Asemenea indicii trebuie să fie utilizate pe lângă cele prevăzute la art. 161 din regulamentul menționat la alin. (1) și nu le pot substitui pe

acestea. Criteriile adiționale pot fi necesare pentru a completa setul de criterii la un nivel mai specific și mai detaliat și trebuie să fie formalizate corespunzător în cadrul normelor interne ale instituției de credit pentru a permite efectuarea de verificări independente, inclusiv din partea Băncii Naționale a României, cu privire la numărul de stări de nerambursare identificate.

Art. 77. — (1) Pentru scopurile art. 160 alin. (1) lit. b) din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, conceptul de *obligație semnificativă* trebuie interpretat ca o modalitate de a evita luarea în considerare a debitorilor ca fiind în stare de nerambursare exclusiv pentru întârzierea plății din motive tehnice sau atunci când suma întârziată la plată este neglijabilă.

(2) În sensul art. 160 din regulamentul menționat la alin. (1), în cadrul procesului de validare a modelelor interne de rating ale instituțiilor de credit, Banca Națională a României stabilește, de la caz la caz, — dacă este necesar, pe baza unei analize calitative — dimensiunea pragului prevăzut la art. 160 alin. (8) din regulamentul menționat la alin. (1).

(3) Pragul de semnificativitate stabilit de către Banca Națională a României pentru scopurile art. 160 din regulamentul menționat la alin. (1) oferă instituțiilor de credit un criteriu minim, pentru obținerea unei definiții minime a stării de nerambursare. Pe lângă acest prag de semnificativitate, instituțiile de credit pot lua în considerare alte indicii privind semnificativitatea sumelor întârziate la plată, care sunt adecvate debitorilor și tranzacțiilor acestora sau specificului pieței pe care își desfășoară activitatea. Asemenea indicii trebuie să fie utilizate pe lângă cele stabilite de către Banca Națională a României și nu le pot substitui pe acestea.

(4) În procesul de stabilire a pragurilor interne de semnificativitate, instituția de credit trebuie să deruleze o evaluare a ratei de însănătoșire — respectiv fracțiunea debitorilor aflați în întârziere la plată care ies din starea de nerambursare fără intervenția instituției de credit — pentru a evita luarea în considerare a debitorilor ca fiind în stare de nerambursare exclusiv pentru întârzierea plății din motive tehnice și, în consecință, generarea în mod artificial a unor valori mai mici ale pierderii în caz de nerambursare.

Art. 78 — Procesul de alocare a ratingurilor și definiția stării de nerambursare adoptată trebuie să fie coerente. Instituția de credit trebuie să evalueze cu atenție contaminarea stărilor de nerambursare între părți legate. În situația în care se alocă un rating întregului grup din care face parte entitatea debitoare — spre exemplu, în cazul alocării ratingului pe baza bilanțului consolidat, entitatea care face obiectul clasificării fiind grupul —, starea de nerambursare trebuie să fie declanșată pentru toți membrii grupului, în afara cazului în care instituția de credit poate demonstra că intrarea în stare de nerambursare la nivel de filială nu are consecințe semnificative asupra stabilității grupului ca întreg.

3.2.2. Definiția pierderii

3.2.2.1. Datele utilizate pentru determinarea pierderii economice

Art. 79. — Datele utilizate în vederea calculării pierderii în caz de nerambursare efective aferente unei expuneri trebuie să includă toate informațiile relevante. Aceste informații pot cuprinde, în funcție de tipul expunerii:

a) suma expusă la risc la momentul intrării în stare de nerambursare — incluzând principalul plus dobânda și comisioanele neplătite și capitalizate;

b) recuperările, incluzând venitul și sursele de recuperare — cum ar fi fluxurile de numerar rezultate din vânzarea garanției reale și veniturile din garanții personale sau venitul realizat după vânzarea creditelor intrate în stare de nerambursare;

c) costurile de tratare a situațiilor problematice și de colectare, incluzând costurile semnificative directe și indirecte asociate activității de tratare a situațiilor problematice și a celei de colectare;

d) în măsura în care este necesar pentru calcularea efectelor semnificative ale actualizării, datele calendaristice și valorile diferitelor fluxuri de numerar care au avut loc, respectiv succesiunea în timp — *timing* — a procesului de recuperare.

Art. 80. — Instituțiile de credit trebuie să culegă și să păstreze date pentru a evalua pierderile în caz de nerambursare, inclusiv datele privind costurile de recuperare și costurile de tratare a situațiilor problematice și de colectare. Aceste informații trebuie să fie culese la nivelul fiecărei expuneri intrate în stare de nerambursare sau la nivelul fiecărei grupe de expuneri — atunci când este necesar în clasa de expuneri de tip retail. Instituțiile de credit trebuie să culegă în timp date cu privire la costurile de tratare a situațiilor problematice și de colectare la un nivel cât mai detaliat cu putință. În cazul în care instituțiile de credit dețin numai date la nivel agregat, acestea trebuie să dezvolte o metodologie adecvată de alocare.

3.2.2.2. Utilizarea datelor externe de pierdere economică

Art. 81. — (1) Utilizarea datelor externe, inclusiv a datelor centralizate, precum și a mai multor surse de date — cum ar fi combinarea datelor externe și interne — în vederea îmbunătățirii robusteții estimării pierderii în caz de nerambursare trebuie avută în vedere în special de o instituție de credit care deține mai puține informații interne pentru a estima pierderile în caz de nerambursare — de asemenea, atunci când sunt probleme legate de reprezentativitatea portofoliului de expuneri intrate în stare de nerambursare.

(2) Instituția de credit trebuie să ia în considerare, în special, elemente de referință externe adecvate, în măsura în care acestea sunt disponibile.

(3) Instituția de credit trebuie să evalueze cu atenție toate datele și elementele de referință externe relevante, concentrându-se pe analiza datelor cu privire la componentele pierderii care sunt specifice unei țări — spre exemplu, incapacitatea potențială de a obține controlul asupra garanției reale depinde de cadrul legal național — sau care sunt specifice unei instituții de credit — spre exemplu, procesele de colectare care conduc la variații ale costurilor de tratare a situațiilor problematice, altor costuri directe și indirecte. De asemenea, instituția de credit trebuie să identifice și acele cazuri în care unele componente ale pierderii economice ar putea să nu fie incluse în datele externe. Instituțiile de credit trebuie să analizeze componentele pierderii din cadrul datelor externe, precum și comparabilitatea datelor externe în ceea ce privește practicile de creditare și procesele interne și să ia în considerare rezultatele acestor analize pe parcursul procesului de estimare.

3.2.2.3. Rata de actualizare

Art. 82. — Ratele de actualizare utilizate de către instituțiile de credit pentru a încorpora în valoarea pierderii economice efectele semnificative ale actualizării pot varia în funcție de piață, de tipul tranzacției sau de practicile instituției de credit privind tratarea situațiilor problematice pentru tranzacțiile intrate în stare de nerambursare.

Art. 83. — (1) Cuantificările ratelor de recuperare utilizate la estimarea pierderilor în caz de nerambursare trebuie să reflecte costul deținerii activelor intrate în stare de nerambursare pe parcursul perioadei de tratare a situațiilor problematice, inclusiv o primă de risc adecvată.

(2) În cazul în care fluxurile de numerar aferente recuperării sunt incerte și implică un risc care nu poate fi diversificat, calcularea valorii actualizate nete trebuie să reflecte valoarea în

timp a banilor, precum și o primă de risc adecvată pentru riscul nediversificabil.

(3) În vederea stabilirii unor prime de risc adecvate pentru estimarea pierderilor în caz de nerambursare în condiții de declin economic, instituția de credit trebuie să se concentreze asupra incertitudinilor cu privire la fluxurile de numerar aferente recuperării, asociate stărilor de nerambursare declanșate pe perioada unui declin economic.

(4) În cazul în care nu există incertitudini cu privire la fluxurile de numerar aferente recuperării — cum ar fi situația în care recuperările se obțin pe baza garanției reale sub formă de numerar —, calcularea valorii actualizate nete este necesar să reflecte numai valoarea în timp a banilor și este adecvată utilizarea unei rate de actualizare fără risc.

Art. 84. — (1) Cuantificările ratelor de recuperare pot fi realizate prin metode cum ar fi:

a) actualizarea fluxului de recuperare și a fluxului de costuri de tratare a situațiilor problematice printr-o rată de actualizare ajustată la risc, care reprezintă suma dintre rata de dobândă fără risc și o marjă adecvată pentru riscul corespunzător fluxurilor de numerar aferente recuperării și costului de tratare a situațiilor problematice;

b) conversia fluxului de recuperare și a fluxului de costuri de tratare a situațiilor problematice în fluxuri de numerar de tipul echivalent cert — reprezentând suma necesară pentru ca un investitor cu aversiune la risc să devină indiferent între primirea cu certitudine a sumei la data plății și primirea unui activ ce produce o plată incertă, a cărei distribuție la data plății este identică cu cea a fluxului de numerar incert — și actualizarea acestora prin rata de dobândă fără risc;

c) o combinație între ajustări ale ratei de actualizare și ajustări, efectuate de o manieră coerentă cu ajustările respective, ale fluxurilor de recuperare și de costuri de tratare a situațiilor problematice.

(2) Procesul utilizat pentru determinarea ratei de actualizare trebuie să fie coerent pentru toate expunerile de același tip. Instituțiile de credit trebuie să justifice acest aspect cu atenție deosebită pentru a se asigura lipsa oricărui arbitraj cauzat de manipularea factorilor de actualizare. Instituțiile de credit trebuie să demonstreze Băncii Naționale a României, atunci când utilizează o rată de actualizare fără risc, că orice risc rămas este acoperit într-o altă secțiune a calculelor.

3.2.2.4. Alocarea costurilor directe și indirecte

Art. 85. — (1) Costurile de tratare a situațiilor problematice și de colectare trebuie să includă costurile desfășurării activității departamentului de tratare a situațiilor problematice și de colectare, costurile serviciilor externalizate — cum ar fi costurile serviciilor de colectare externalizate, atribuibile în mod direct recuperărilor, precum costurile juridice — și un procent corespunzător din alte costuri continue, precum cheltuielile generale ale instituției de credit, în afara cazului în care instituția de credit poate demonstra că aceste costuri nu sunt semnificative.

(2) Instituția de credit trebuie să demonstreze că înregistrează în bazele de date toate informațiile necesare pentru a calcula costurile semnificative directe și indirecte. Procesul de alocare a costurilor trebuie să se bazeze pe aceleași principii și tehnici pe care instituțiile de credit le utilizează în cadrul propriilor sisteme de contabilitate a costurilor, iar instituțiile de credit trebuie să demonstreze că acest proces este suficient de relevant și de riguros.

(3) Instituțiile de credit trebuie să definească conceptul de „semnificativitate” și să formalizeze elementele de cost de o manieră consecventă în timp.

3.3. Sistemele de rating și cuantificarea riscului

3.3.1. Probabilitatea de nerambursare

3.3.1.1. Metodologia de alocare a ratingurilor

Art. 86. — (1) Instituțiile de credit trebuie să prezinte ipotezele care stau la baza modelelor sau metodelor utilizate pentru alocarea claselor de rating sau a grupelor de risc ale debitorilor și să justifice Băncii Naționale a României aceste ipoteze.

(2) În vederea cuantificării gradului de conformitate cu prevederile cap. V secțiunea 1 subsecțiunea 1.5 „Utilizarea modelelor” din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, instituțiile de credit pot utiliza metode statistice.

(3) Indiferent de metodologia utilizată pentru a alocă clase de rating sau grupe de risc ale debitorilor, instituțiile de credit trebuie să demonstreze Băncii Naționale a României că alocările de ratinguri și sistemele de rating pentru riscul de nerambursare al debitorului îndeplinesc cerințele minime prevăzute în cap. V din regulamentul precizat la alin. (2).

3.3.1.2. Metodologia de estimare a probabilității de nerambursare

Art. 87. — (1) În cazul în care instituțiile de credit utilizează metode directe de estimare a probabilității de nerambursare și înregistrează suprapuneri între alocarea debitorilor pe clase de rating sau grupe de risc și estimarea probabilităților de nerambursare pentru respectivele clase de rating sau grupe de risc, toate cerințele prevăzute de cadrul de reglementare referitoare la metodologia de alocare a ratingurilor se aplică și pentru scopurile estimării probabilității de nerambursare.

(2) Indiferent de tipul metodei de estimare utilizate, instituțiile de credit trebuie să demonstreze Băncii Naționale a României că estimarea probabilității de nerambursare îndeplinește cerințele minime prevăzute de Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

3.3.2. Cerințe cu privire la estimările proprii ale pierderii în caz de nerambursare

3.3.2.1. Aspecte generale

Art. 88. — Determinarea pierderii în caz de nerambursare trebuie să se bazeze pe definițiile stării de nerambursare și pierderii economice utilizate de către instituția de credit, definiții care trebuie să se afle în concordanță cu prevederile Regulamentului BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 89. — (1) Instituțiile de credit trebuie să facă distincție între pierderile în caz de nerambursare efective și cele estimate.

(2) Pierderile în caz de nerambursare efective se referă la pierderile totale observate, actualizate la momentul intrării în stare de nerambursare, pentru fiecare expunere intrată în stare de nerambursare din cadrul setului de date și reprezintă valori ex-post care pot fi aplicate la nivelul unei clase de rating sau al unei grupe de risc a tranzacțiilor. Datele brute utilizate pentru calcularea pierderii trebuie să provină din cadrul departamentului de colectare — cum ar fi recuperările, executarea garanției reale, precum și toate fluxurile de numerar —, din cadrul departamentului de contabilitate — dobânda neplătită, dar capitalizată, suma expusă la risc la momentul intrării în stare de nerambursare — sau din cadrul altor departamente. Instituțiile de credit trebuie să colecteze, fără a aplica în această etapă filtre, toate informațiile necesare pentru a calcula pierderea economică.

(3) Instituția de credit trebuie să alocă pierderile în caz de nerambursare estimate tranzacțiilor sale curente — intrate sau nu în stare de nerambursare — și să le utilizeze la calcularea cerințelor de capital pentru expunerile sale.

(4) Pierderile în caz de nerambursare estimate se bazează pe pierderile în caz de nerambursare efective pentru setul de

date de referință aplicabil. Pierderile în caz de nerambursare estimate pot fi însă diferite de media pierderilor în caz de nerambursare efective din cadrul setului de date de referință, primele fiind necesar să încorporeze așteptările cu privire la ratele de recuperare viitoare. Pentru aceste scopuri, instituțiile de credit trebuie să calculeze o rată de recuperare anticipativă pe termen lung pentru clasa de rating sau grupa de risc a tranzacțiilor, luând în considerare atât circumstanțele economice curente, cât și pe cele viitoare.

(5) Dacă o instituție de credit ajustează valoarea pierderii în caz de nerambursare efective — cum ar fi ajustările efectuate pentru a lua în considerare condițiile de declin economic —, aceasta trebuie să demonstreze că ajustarea respectivă este adecvată și că este luată în considerare în mod corespunzător în cadrul procedurilor sale de testare ex-post (*backtesting*).

Art. 90. — În aplicarea prevederilor art. 59 și art. 195 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, instituțiile de credit trebuie să ia în considerare că diferența dintre cea mai bună estimare a pierderii așteptate pentru expunerile intrate în stare de nerambursare, având în vedere atât condițiile economice curente, cât și situația expunerii, pe de o parte, și pierderea în caz de nerambursare estimată, obținută pe baza setului de date de referință, pe de altă parte, provine din posibilitatea apariției pierderilor adiționale pe parcursul perioadei de recuperare și reprezintă cerința de capital aferentă pierderii neașteptate pentru expunerea intrată în stare de nerambursare.

Art. 91. — (1) În aplicarea prevederilor art. 189 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, instituțiile de credit trebuie să ia în considerare că potențialul ratelor de recuperare efective de a fi mai scăzute decât media, pe perioadele în care ratele de nerambursare sunt ridicate, poate fi o sursă semnificativă a pierderilor neașteptate din credite pentru anumite expuneri sau portofolii, iar de această posibilitate trebuie să se țină cont la calcularea capitalului necesar pentru acoperirea pierderilor neașteptate.

(2) Pentru scopurile alin. (1), pentru tratarea dependențelor adverse posibile dintre probabilitatea de nerambursare și pierderea în caz de nerambursare, parametrii de pierdere în caz de nerambursare trebuie să încorporeze ratele de recuperare anticipative ale expunerilor care intră în stare de nerambursare în condițiile în care există așteptări ca pierderile din credite să fie substanțial mai mari decât media. În asemenea condiții, există așteptări ca ratele de nerambursare să fie ridicate, iar dacă ratele de recuperare sunt negativ corelate cu ratele de nerambursare, parametrii de pierdere în caz de nerambursare trebuie să încorporeze previziuni ale ratelor de recuperare viitoare care să fie mai scăzute decât cele așteptate în condiții mai apropiate de condițiile neutre. În cazurile în care există așteptări ca ratele de recuperare viitoare să fie independente de ratele de nerambursare viitoare, nu este necesar ca previziunile anticipative ale ratelor de recuperare încorporate în parametrii de pierdere în caz de nerambursare să difere de cele așteptate în condiții mai apropiate de condițiile neutre.

3.3.2.2. Principii fundamentale

Art. 92. — (1) Estimările pierderii în caz de nerambursare trebuie să reflecte atât experiența și practicile instituției de credit, cât și mediul extern în care aceasta își desfășoară activitatea. Instituțiile de credit nu se pot baza pe estimările la nivelul industriei fără a le ajusta, acolo unde este necesar, pentru a reflecta propria poziție a acestora.

(2) Având în vedere faptul că o variație procentuală dată a estimărilor pierderii în caz de nerambursare conduce la o modificare procentuală egală a cerințelor de capital, orice

aproximare și/sau modalitate mai rapidă (*shortcut*) pe care instituția de credit decide să le/o adopte trebuie să constituie un aspect important al validării și evaluării.

3.3.2.3. *Datele*

Art. 93. — (1) În scopul estimării parametrilor aferenți abordării bazate pe modele interne de rating, instituția de credit trebuie să pregătească setul de date de referință pentru fiecare parametru, ceea ce implică luarea de decizii cum ar fi cele privind dimensiunea eșantionului, lungimea seriilor de timp, încrederea în datele externe, tratamentul pozițiilor intrate în stare de nerambursare care nu au generat pierdere și durata proceselor de recuperare — tratarea incompletă a situațiilor problematice. Unele informații conținute în setul de date de referință pot necesita actualizare.

(2) Setul de date de referință pentru pierderea în caz de nerambursare trebuie să includă, spre deosebire de setul de date de referință pentru estimarea probabilității de nerambursare, doar expuneri față de debitori intrați în stare de nerambursare, precum și factori care pot fi folosiți pentru a grupa, în maniere semnificative, tranzacțiile intrate în stare de nerambursare. De asemenea, acest set trebuie să respecte, în măsura în care este posibil, următoarele:

- a) să acopere o perioadă care este suficient de lungă pentru a include cel puțin un ciclu economic;
- b) să conțină toate intrările în stare de nerambursare care au fost înregistrate pe parcursul orizontului de timp considerat;
- c) să conțină date pentru calculul pierderilor în caz de nerambursare efective;
- d) să includă toate informațiile relevante necesare pentru a estima parametrii de risc;
- e) să includă date despre determinanții relevanți ai pierderii.

(3) Instituția de credit trebuie să se asigure că setul de date de referință rămâne reprezentativ pentru portofoliile sale curente.

Art. 94. — Tratamentul aplicat pozițiilor intrate în stare de nerambursare care nu generează pierdere sau chiar au rezultate pozitive în cadrul procesului de recuperare trebuie să ia în considerare următoarele:

a) instituția de credit trebuie să facă o distincție clară între pierderea în caz de nerambursare efectivă și cea estimată, ca parametru utilizat pentru calcularea valorilor ponderate la risc ale expunerilor. Pierderea în caz de nerambursare efectivă poate fi zero, respectiv dacă o expunere este scoasă din starea de nerambursare fără un cost semnificativ, direct sau indirect, asociat colectării cu privire la instrumentul respectiv, și fără o pierdere cauzată de efectele semnificative ale actualizării — de exemplu, dacă starea de nerambursare a fost cauzată doar de criteriul celor 90 de zile de întârziere, iar obligațiile de plată au fost ulterior complet îndeplinite —, este posibil să nu se înregistreze nicio pierdere;

b) în situațiile în care pierderea în caz de nerambursare estimată are o valoare scăzută sau zero, instituțiile de credit trebuie să demonstreze că procesele lor de estimare sunt pertinente și precise. În particular, acestea trebuie să poată oferi dovezi concrete cu privire la toți factorii luați în considerare în cadrul procesului de cuantificare care au condus la estimări scăzute, cum ar fi rata de actualizare, valoarea estimată a garanției reale, structura fluxurilor de numerar etc.;

c) chiar dacă în cadrul proceselor de recuperare au fost observate rezultate pozitive și acestea pot fi explicate, pierderea în caz de nerambursare estimată și utilizată pentru a calcula cerințele de capital nu trebuie să fie mai mică decât zero. Aceasta poate fi zero în situații excepționale. Instituțiile de credit trebuie să demonstreze că monitorizează și înregistrează

rezultatele pozitive ale proceselor de recuperare pentru a se convinge de faptul că nu s-au produs erori sistematice;

d) instituția de credit trebuie să examineze tratamentul tranzacțiilor cu pierdere zero pentru a se asigura că acesta nu produce distorsiuni. Un număr semnificativ de tranzacții cu pierdere zero poate indica faptul că instituția de credit utilizează o definiție a stării de nerambursare prea timpurie sau că setul de date de referință conține anumite tranzacții care nu sunt într-adevăr în stare de nerambursare — precum stări de nerambursare de ordin tehnic, cum ar fi comisioane cu valoare redusă rămase de plată, aferente împrumuturilor rambursate.

3.3.2.4. *Determinanții de risc*

Art. 95. — (1) În procesul de estimare a pierderii în caz de nerambursare, instituțiile de credit pot lua în considerare determinanți de risc precum:

a) determinanți de risc aferenți tranzacției, incluzând tipul tranzacției, garanția reală, garanții personale furnizate de terțe părți, rangul de subordonare, perioada de timp în care debitorul s-a aflat în stare de nerambursare, maturizarea expunerii (*seasoning*), raportul dintre valoarea împrumutului și cea a garanției reale și procedurile de recuperare;

b) determinanți de risc aferenți debitorului, incluzând dimensiunea debitorului, dimensiunea expunerii, structura de capital specifică firmei, regiunea geografică, sectorul industrial și linia de activitate;

c) determinanți de risc aferenți instituției de credit, incluzând organizarea internă și cadrul de administrare a activității, evenimente relevante — cum ar fi fuziuni — și entități specifice din cadrul grupului, destinate recuperărilor;

d) determinanți de risc externi, incluzând ratele de dobândă și cadrul legal — și, ca o consecință, durata procesului de recuperare; și

e) alți factori de risc.

(2) Instituțiile de credit trebuie să identifice și să examineze determinanți de risc suplimentari care sunt relevanți pentru circumstanțele specifice ale acestora. Instituțiile de credit trebuie să colecteze date cu privire la ceea ce consideră a fi determinanții principali ai pierderii pentru un grup dat de tranzacții și să îi includă în procesul de estimare a pierderii în caz de nerambursare. Raționamentele privind identificarea determinanților de risc principali trebuie formalizate în mod corespunzător de către instituția de credit și trebuie prezentate Băncii Naționale a României.

3.3.2.5. *Metodologiile de estimare*

Art. 96. — (1) Instituțiile de credit trebuie să aleagă o tehnică sau o combinație de tehnici de estimare a pierderii în caz de nerambursare. Tehnicile care pot fi utilizate, cu condiția respectării prevederilor prezentei părți, includ, dar fără a se limita la, următoarele:

a) estimarea pierderii în caz de nerambursare care ia în considerare procesul de tratare a situațiilor problematice;

b) estimarea pierderii în caz de nerambursare de piață, respectiv estimarea pierderii în caz de nerambursare pe baza prețurilor de piață ale obligațiilor intrate în stare de nerambursare;

c) estimarea pierderii în caz de nerambursare de piață implicite, respectiv estimarea pierderii în caz de nerambursare din prețurile de piață ale creditelor, obligațiunilor sau instrumentelor de tip *credit default*, pentru care nu a apărut starea de nerambursare;

d) estimarea pierderii în caz de nerambursare istorice implicite.

(2) Instituțiile de credit trebuie să demonstreze că metodele alese pentru estimarea pierderii în caz de nerambursare sunt potrivite în raport cu activitățile desfășurate de către acestea și

cu portofoliile cărora li se aplică, precum și să justifice ipotezele teoretice aferente modelelor.

Art. 97. — În cazul în care este utilizată tehnica de estimare a pierderii în caz de nerambursare care ia în considerare procesul de tratare a situațiilor problematice, instituția de credit trebuie să calculeze fluxurile de numerar rezultate din procesul de tratare a situațiilor problematice și/sau de colectare, actualizate în mod corespunzător. Pentru scopurile obținerii de estimări anticipative, efectuarea calculului pentru expunerile deținute la momentul actual de către instituția de credit trebuie să se bazeze pe datele cu privire la recuperarea efectivă. Procesul de calcul nu trebuie să se bazeze exclusiv pe valoarea de piață a garanției reale, ci trebuie aplicate ajustări corespunzătoare.

Art. 98. — În sensul art. 188 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, pentru calcularea mediei ponderate — în funcție de numărul stărilor de nerambursare — a pierderilor efective în caz de nerambursare, stările de nerambursare observate includ cazurile de tratare incompletă a situațiilor problematice, deși acestea nu reprezintă valori finale pentru scopurile calculării pierderii în caz de nerambursare, deoarece procesul de recuperare nu a fost finalizat.

Art. 99. — Instituțiile de credit trebuie să integreze rezultatele proceselor incomplete de tratare a situațiilor problematice — ca date/informații — în cadrul estimărilor pierderii în caz de nerambursare, cu excepția cazului în care pot demonstra că respectivele tratări incomplete ale situațiilor problematice nu sunt relevante. Evaluarea relevanței trebuie să țină cont de specificul pieței și trebuie să arate că excluderea tratărilor incomplete ale situațiilor problematice nu conduce la subestimarea pierderii în caz de nerambursare și nu are impact semnificativ asupra estimărilor pierderii în caz de nerambursare.

Art. 100. — În cazurile în care instituțiile de credit includ tratările incomplete ale situațiilor problematice în calcularea mediei ponderate — în funcție de numărul stărilor de nerambursare — a pierderilor efective în caz de nerambursare, acestea trebuie să formalizeze și să demonstreze relevanța abordărilor, ceea ce include, în particular, alegerea perioadei de observare și metodologiile de estimare a costurilor și a recuperărilor adiționale, ulterioare acestei perioade și, dacă este necesar, din cadrul acestei perioade.

Art. 101. — (1) Instituțiile de credit pot aplica tehnica de estimare a pierderii în caz de nerambursare care ia în considerare procesul de tratare a situațiilor problematice, folosind fie estimările directe, fie o abordare în două etape.

(2) În situația în care sunt folosite estimările directe, instituția de credit obține o estimare cantitativă pentru fiecare expunere individuală, pe baza caracteristicilor specifice ale acesteia.

(3) În cazul utilizării abordării în două etape, instituția de credit estimează o valoare medie a pierderii în caz de nerambursare pentru toate expunerile din cadrul aceleiași clase de rating sau grupe de risc a tranzacțiilor.

(4) În sensul alin. (2), dacă în cadrul clasei de expuneri de tip retail este folosită o abordare la nivel de grupă de risc, instituția de credit trebuie să calculeze media estimărilor directe individuale în vederea obținerii pierderii în caz de nerambursare agregate pentru toate expunerile aferente grupei respective. În situația în care instituția de credit obține estimările pentru clasa de expuneri de tip retail utilizând clase de rating — similar cazului expunerilor față de societăți, instituții, administrații centrale sau bănci centrale —, nu este necesar să se agreeze estimările pierderii în caz de nerambursare pentru expunerile de tip retail.

Art. 102. — (1) În sensul art. 101 alin. (1), procedurile directe de estimare — spre exemplu, un model statistic care utilizează determinanții de risc drept variabile explicative — permit

instituției de credit calculul automat al fiecăruia dintre elementele distincte care alcătuiesc pierderea în caz de nerambursare, pe baza experienței cu privire la fiecare dintre elementele corespondente din setul de date de referință, care este relevant pentru elementul respectiv — cum ar fi valorile de recuperare ale bunurilor imobiliare sau ratele de actualizare.

(2) În sensul art. 101 alin. (1), în cadrul abordării în două etape, instituția de credit trebuie să aplice o ajustare generală a pierderii în caz de nerambursare la nivelul clasei de rating sau al grupei de risc, privită ca întreg, pentru a reflecta măsura în care valoarea medie a pierderii în caz de nerambursare pentru setul de date de referință necesar nu este reprezentativă pentru media pe termen lung, anticipativă și ponderată în funcție de numărul stărilor de nerambursare sau pentru estimarea efectuată în ipoteza unui declin economic.

Art. 103. — (1) În cazul în care instituția de credit utilizează tehnica de estimare a pierderii în caz de nerambursare care ia în considerare procesul de tratare a situațiilor problematice, setul de date de referință utilizat pentru realizarea estimărilor include prețurile de piață istorice înregistrate cu privire la garanția reală sau aferente unei părți ori tuturor creanțelor față de debitor. Prețurile de piață curente ale garanțiilor reale pentru expunerile deținute la momentul actual de către instituția de credit pot influența pierderea în caz de nerambursare estimată aferentă acestora.

(2) Ca o alternativă la tehnica de estimare a pierderii în caz de nerambursare care ia în considerare procesul de tratare a situațiilor problematice, setul de date de referință poate fi obținut de către instituția de credit, cu condiția respectării prevederilor prezentei părți, prin observarea prețurilor de piață ale obligațiunilor sau creditelor tranzacționabile intrate în stare de nerambursare, într-un interval scurt de timp de la intrarea în această stare sau la ieșirea din faliment, precum și prin observarea prețurilor de piață ale creditelor, obligațiunilor sau instrumentelor de tip *credit default*, pentru care nu a apărut starea de nerambursare.

(3) În cazul în care instituția de credit utilizează informații de piață ca o alternativă la tehnica de estimare a pierderii în caz de nerambursare care ia în considerare procesul de tratare a situațiilor problematice — cum ar fi în caz de date puține —, datele de piață trebuie să îndeplinească cerințele generale privind utilizarea datelor externe, prevăzute de Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Instituția de credit poate să obțină cea mai bună estimare a pierderii așteptate pentru expunerile intrate în stare de nerambursare direct din prețurile de piață ale acestora, acolo unde acestea există.

Art. 104. — (1) Instituțiile de credit trebuie să utilizeze cu atenție informațiile externe relevante folosite pentru îmbunătățirea estimărilor pierderii în caz de nerambursare, bazate pe experiența proprie a acestora cu privire la pierderi și recuperări.

(2) Estimarea pierderii în caz de nerambursare din marjele de credit (*credit spreads*) aferente expunerilor care nu au intrat în stare de nerambursare — respectiv estimarea pierderii în caz de nerambursare de piață implicite — poate fi utilizată de către instituția de credit numai atunci când, pentru obținerea unor estimări de încredere, nu sunt disponibile alte date și dacă rezultatele validării arată ca aceste estimări sunt de încredere.

(3) Tehnicile de estimare a pierderii în caz de nerambursare de piață și cea de piață implicită pot fi adecvate numai în condițiile în care piețele de capital se caracterizează prin adâncime — respectiv există numeroși cumpărători și vânzatori potențiali dispuși să tranzacționeze la prețuri mai ridicate sau mai scăzute decât prețul de piață curent — și lichiditate.

Art. 105. — (1) Tehnica de estimare a pierderii în caz de nerambursare istorice implicite — respectiv obținerea de estimări ale pierderilor în caz de nerambursare din pierderile efective aferente expunerilor din cadrul claselor de rating sau grupelor de risc și din estimările adecvate ale probabilităților de nerambursare — poate fi utilizată de către instituția de credit doar pentru clasa de expuneri de tip retail. Pierderea efectivă pentru aceste expuneri de tip retail este egală cu pierderea totală împărțită la numărul total de expuneri din cadrul clasei de rating sau al grupei de risc, în timp ce pierderea în caz de nerambursare efectivă medie este egală cu aceeași pierdere totală împărțită la numărul expunerilor intrate în stare de nerambursare din cadrul clasei de rating sau al grupei de risc.

(2) Estimarea pierderii în caz de nerambursare istorice implicite poate fi utilizată de către instituția de credit doar în cazurile în care aceasta poate estima pierderea așteptată pentru fiecare clasă de rating a tranzacțiilor sau grupă de expuneri, cu condiția îndeplinirii cerințelor minime — incluzând toate cerințele calitative și cantitative aferente validării — pentru estimarea probabilității de nerambursare.

3.3.2.6. Pierderea în caz de nerambursare în ipoteza unui declin economic

Art. 106. — (1) Instituțiile de credit trebuie să stabilească un proces riguros și bine formalizat pentru evaluarea efectelor — în cazul în care acestea există — condițiilor de declin economic asupra ratelor de recuperare și pentru obținerea de estimări ale pierderii în caz de nerambursare în concordanță cu condițiile de declin economic.

(2) Procesul prevăzut la alin. (1) presupune 3 etape, care pot fi tratate într-o manieră integrată:

a) identificarea condițiilor de declin economic corespunzătoare pentru fiecare clasă de expuneri reglementată, în cadrul fiecărei jurisdicții;

b) identificarea dependențelor adverse — în cazul în care acestea există — dintre ratele de nerambursare și ratele de recuperare;

c) integrarea dependențelor adverse ce au fost identificate dintre ratele de nerambursare și ratele de recuperare, cu scopul de a genera, pentru expunerile instituției de credit, parametrii de pierdere în caz de nerambursare care să fie în concordanță cu condițiile de declin economic identificate.

(3) În sensul alin. (2) lit. a), condițiile de declin economic corespunzătoare sunt acelea în care determinanții relevanți ai ratelor de nerambursare sunt în concordanță cu condițiile în care există așteptări ca pierderile din credite pentru clasa de expuneri reglementată să fie în mod substanțial mai ridicate decât media. Instituțiile de credit pot identifica asemenea condiții la un nivel mai granular, dacă o asemenea abordare sporește sensibilitatea la risc. Ca regulă generală, în cazul în care ratele de recuperare prezintă sensibilitate la condițiile locale, instituțiile de credit trebuie, cel puțin, să ia în considerare în mod separat fiecare clasă de expunere și fiecare jurisdicție, exceptând situația în care pot justifica combinarea claselor de expuneri și/sau a jurisdicțiilor pe baza faptului că expunerile din cadrul acelorași clase de expuneri, în jurisdicții diferite, prezintă o covarianță ridicată a ratelor de recuperare.

(4) În sensul alin. (2) lit. b), dependențele adverse dintre ratele de nerambursare și ratele de recuperare pot fi identificate fie direct, prin analize statistice, dacă datele necesare sunt disponibile, fie indirect, prin examinarea relațiilor dintre determinanții stării de nerambursare și cei ai recuperărilor. Abordarea indirectă poate include analiza comportamentului valorilor garanției reale, acolo unde garanția reală are o influență semnificativă asupra recuperărilor.

(5) În sensul alin. (2) lit. c), pentru obținerea unei estimări a pierderii în caz de nerambursare în condiții de declin economic, instituțiile de credit pot, spre exemplu, analiza ratele de recuperare în timpul perioadelor de declin economic sau pot utiliza previziuni bazate pe modificarea determinanților de risc corespunzători într-o manieră concordantă cu condițiile de declin economic. Dacă prin derularea unei analize în concordanță cu alin. (2) lit. b) nu a fost identificată nicio dependență adversă semnificativă între ratele de nerambursare și ratele de recuperare, estimările pierderii în caz de nerambursare se pot baza pe mediile pe termen lung, ponderate în funcție de numărul stărilor de nerambursare, ale ratelor observate ale pierderii sau pot fi obținute din previziuni care nu implică supunerea la simulări de criză a determinanților de risc corespunzători.

Art. 107. — Pentru scopurile art. 189 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, instituțiile de credit care nu pot demonstra în alte moduri că estimările pierderii în caz de nerambursare în ipoteza unui declin economic nu sunt mai scăzute decât estimările medii pe termen lung ale pierderii în caz de nerambursare trebuie să poată furniza Băncii Naționale a României, la cererea acesteia, o estimare a ratei pierderii în caz de nerambursare pe termen lung, medie ponderată în funcție de numărul stărilor de nerambursare. Pierderea în caz de nerambursare în ipoteza unui declin economic poate, în anumite circumstanțe, să fie egală cu pierderea în caz de nerambursare medie pe termen lung, dar nu poate fi mai puțin prudentă.

Art. 108. — Simulările de criză (*stress tests*) prevăzute la art. 156 sau 157 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, nu este obligatoriu să producă o pierdere în caz de nerambursare mai scăzută sau mai ridicată decât cea estimată potrivit art. 189 din regulamentul menționat. În măsura în care identificarea perioadelor de declin economic pentru scopurile art. 189 din regulamentul menționat coincide cu simulările de criză (*stress tests*) efectuate pentru scopurile art. 156 sau 157 din respectivul regulament, pierderea în caz de nerambursare calculată poate fi similară. Unele simulări de criză (*stress tests*) efectuate pentru scopurile art. 156 sau 157 din regulamentul menționat pot fi utilizate drept instrument pentru evaluarea robusteții estimării pierderii în caz de nerambursare, care este realizată potrivit art. 189 din respectivul regulament.

3.3.2.7. Pierderea în caz de nerambursare utilizată pentru calcularea pierderii așteptate

Art. 109. — În sensul art. 195 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, dacă condițiile de declin economic sunt relevante pentru un anumit tip de expuneri, atunci acest aspect trebuie luat în considerare la cuantificarea posibilității de a înregistra pierderi neașteptate suplimentare pe parcursul perioadei de recuperare.

3.3.3. Cerințe cu privire la estimările proprii ale factorilor de conversie

3.3.3.1. Aspecte generale

Art. 110. — Estimările factorului de conversie trebuie să reflecte atât experiența și practicile instituției de credit, cât și mediul extern în care aceasta își desfășoară activitatea. Instituțiile de credit trebuie să aibă în vedere de o manieră corespunzătoare, în cadrul proceselor de estimare și validare a factorului de conversie, modul în care evoluează relațiile cu clienții în circumstanțe adverse, atunci când clienții pot decide să utilizeze angajamente de finanțare care nu au fost trase.

Art. 111. — Instituția de credit trebuie să acorde o atenție deosebită utilizării datelor colectate din surse externe sau de-a lungul diferitelor perioade de timp.

Art. 112. — Având în vedere faptul că o variație procentuală dată a valorii expunerii conduce la o modificare procentuală egală a cerințelor de capital, orice aproximare și/sau modalitate mai rapidă (*shortcut*) pe care instituția de credit decide să le/adoptate pentru estimarea valorii expunerii trebuie să constituie un aspect important al validării și evaluării.

Art. 113. — În sensul Regulamentului BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, valoarea expunerii este alcătuită din două poziții: suma trasă la momentul actual și o estimare a sumelor ce vor fi trase în viitor din creditul angajat și neutilizat. Sumele potențiale care vor fi trase în viitor sunt descrise în termeni de proporție din suma netrasă la momentul actual.

Art. 114. — Factorii de conversie trebuie să ia valori pozitive sau valoarea zero, iar valoarea expunerii pentru fiecare tranzacție nu trebuie să fie mai mică decât valoarea expunerii definită la art. 99—107 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

3.3.3.2. Orizontul de timp

Art. 115. — (1) Calcularea factorului de conversie necesită observarea și compararea a cel puțin două momente de timp: momentul actual și momentul intrării în stare de nerambursare. Factorii de conversie estimați sunt obținuți din factorii de conversie efectivi pentru expunerile intrate în stare de nerambursare din setul de date de referință. Momentul intrării în stare de nerambursare și valoarea trasă la acest moment pentru expunerile din setul de date de referință pot fi observate în mod direct.

(2) Instituțiile de credit trebuie să utilizeze abordări de calculare a factorilor de conversie efectivi care sunt adecvate activității specifice a acestora.

Art. 116. — (1) Instituțiile de credit trebuie să se asigure că momentele de timp alese pentru calcularea factorilor de conversie efectivi aferenți setului de date de referință sunt adecvate pentru orizontul de timp de un an utilizat în scopul estimării factorilor de conversie. Aceasta ar putea necesita luarea în considerare de seturi de intervale diferite de timp ce precedă momentul intrării în stare de nerambursare.

(2) În cazul în care instituția de credit utilizează pentru calcularea factorilor de conversie efectivi abordarea de grup (*cohort approach*), perioada de observare este împărțită în ferestre de timp, iar suma trasă la momentul intrării în stare de nerambursare este pusă în legătură cu suma trasă/netrasă la începutul ferestrei de timp. Perioada ce trebuie utilizată în cadrul acestei abordări (*cohort period*) drept fereastră de timp este de un an, cu excepția cazurilor în care instituția de credit poate demonstra că ar fi mai prudentă și mai potrivită o perioadă diferită.

(3) În situația utilizării, pentru calcularea factorilor de conversie efectivi, a abordării cu orizont de timp fix (*fixed-horizon approach*), suma trasă la momentul intrării în stare de nerambursare este pusă în legătură cu suma trasă/netrasă la un moment fix, anterior intrării în stare de nerambursare, folosindu-se ipoteza simplificatoare că toate expunerile care vor intra în stare de nerambursare de-a lungul orizontului de timp ales vor intra în stare de nerambursare la același moment de timp: sfârșitul orizontului de timp fix. Instituțiile de credit trebuie să folosească un orizont de timp fix de un an, cu excepția cazurilor în care acestea demonstrează că ar fi mai prudentă și mai potrivită o altă perioadă.

(4) Instituțiile de credit pot utiliza, pentru cuantificarea factorilor de conversie efectivi, abordarea cu orizont de timp variabil — generalizare a abordării cu orizont de timp fix —, care constă în folosirea mai multor referințe temporale în cadrul orizontului de timp ales — cum ar fi compararea sumei trase la

momentul intrării în stare de nerambursare cu sumele trase cu o lună, două luni, trei luni etc. înainte de intrarea în stare de nerambursare.

(5) Pentru cuantificarea factorilor de conversie efectivi, instituțiile de credit pot folosi numai ca soluție tranzitorie abordarea *momentum*, care vizează exprimarea factorilor de conversie ca procent din întregul angajament de finanțare — raportul limită totală —, și nu ca procent din suma netrasă. În cazul utilizării acestei abordări, nu este necesar ca instituția de credit să ia o decizie privind un moment de referință anterior intrării în stare de nerambursare, suma trasă la momentul intrării în stare de nerambursare comparându-se doar cu limita totală la acest moment. Pentru a putea primi aprobarea din partea Băncii Naționale a României de a utiliza estimări proprii ale factorilor de conversie obținuți pe baza abordării *momentum*, instituțiile de credit trebuie să recalculeze raportul limită totală sub forma unui factor de conversie care să respecte prevederile Regulamentului BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, folosind informația relevantă din procesul de alocare pe clasele de rating ale factorului de conversie.

Art. 117. — (1) Indiferent de abordarea aleasă pentru cuantificarea factorilor de conversie efectivi, instituțiile de credit trebuie:

a) să analizeze și să prezinte Băncii Naționale a României considerentele pentru adoptarea abordării respective, să își justifice alegerile și să evalueze impactul pe care l-ar avea utilizarea unui orizont de timp diferit;

b) să identifice punctele slabe posibile ale abordării alese și să propună metode pentru tratarea sau compensarea acestora;

c) să evalueze impactul abordării alese asupra claselor de rating și estimărilor finale ale factorului de conversie, prin investigarea efectelor dinamice, precum interacțiunile cu perioada rămasă până la intrarea în stare de nerambursare (*time-to-default*) și calitatea creditului.

(2) Aspectele enumerate la alin. (1) trebuie avute în vedere la elaborarea și validarea modelului intern, iar documentația instituției de credit trebuie să furnizeze informații clare cu privire la acestea.

3.3.3.3. Factorii de conversie reglementați și estimările proprii

Art. 118. — Instituțiile de credit care au primit aprobarea din partea Băncii Naționale a României să utilizeze propriile estimări ale factorilor de conversie trebuie să aplice aceste estimări pentru toate expunerile precizate la art. 108 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, sub rezerva prevederilor aferente perioadei de implementare graduală.

Art. 119. — (1) Fără a aduce atingere prevederilor art. 110 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, pentru scopurile primirii aprobării de a utiliza estimările proprii ale factorilor de conversie, expresia *linii de credit* prevăzută la art. 108 alin. (2) lit. d) din același regulament se interpretează ca fiind suficient de largă pentru a acoperi fiecare tip de expunere din afara bilanțului precizat în anexa la Regulamentul BNR — CNVM nr. 14/19/2006, cu completările ulterioare, care nu este identificat drept un element de risc maxim și care nu este deja menționat în mod explicit în altă secțiune a art. 108 alin. (2) din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În cazuri excepționale, instituțiile de credit pot folosi, cu aprobarea Băncii Naționale a României, factorii de conversie reglementați pentru anumite tipuri de expuneri, dacă pot demonstra că este imposibil să se elaboreze o abordare relevantă pentru a estima factorii de conversie pentru expunerile respective. Elementele cu risc maxim rămân acoperite de prevederile art. 110 din Regulamentul BNR — CNVM

nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, și primesc o valoare a expunerii de 100% din valoarea lor.

3.3.3.4. *Datele*

Art. 120. — (1) Setul de date de referință pentru factorul de conversie/valoarea expunerii trebuie să includă doar expuneri față de debitori intrați în situație de nerambursare, suma trasă și cea netrasă la momentul intrării în stare de nerambursare, suma trasă și cea netrasă la un moment — sau momente — de timp anterior intrării în stare de nerambursare, precum și factori care pot fi folosiți pentru a grupa, în maniere semnificative, tranzacțiile intrate în stare de nerambursare. De asemenea, acest set trebuie să respecte, în măsura în care este posibil, următoarele aspecte:

- a) să acopere o perioadă care este suficient de lungă pentru a include cel puțin un ciclu economic;
- b) să conțină toate intrările în stare de nerambursare care au fost înregistrate pe parcursul orizontului de timp considerat;
- c) să includă toate informațiile relevante necesare pentru a estima parametrii de risc;
- d) să includă date despre determinanții relevanți ai factorului de conversie.

(2) Instituția de credit trebuie să se asigure că setul de date de referință rămâne reprezentativ pentru portofoliile sale curente, fiind actualizat atunci când este necesar.

3.3.3.5. *Determinanții de risc*

Art. 121. — (1) Instituțiile de credit trebuie să ia în considerare și să analizeze toți determinanții de risc principali ai factorilor de conversie. Importanța determinanților de risc trebuie judecată pe baza caracteristicilor specifice ale portofoliilor și practicilor instituției de credit.

(2) În procesul de analiză a determinanților potențiali ai factorului de conversie, instituțiile de credit trebuie să examineze — fără ca lista precizată să aibă caracter exhaustiv — următoarele domenii:

- a) strategiile și politicile instituțiilor de credit în ceea ce privește monitorizarea conturilor clienților;
- b) capacitatea și voința instituției de credit de a împiedica noi trageri în circumstanțe apropiate intrării în stare de nerambursare;
- c) factorii care influențează cererea debitorului pentru finanțare/tranzacții;
- d) factorii care influențează voința instituțiilor de credit de a oferi finanțare/tranzacții;
- e) comportamentul terțelor părți — cum ar fi alte instituții de credit, instituții financiare, creditori comerciali și proprietari —, a căror prezență ca surse alternative ale ofertei poate crește sau reduce cererea de finanțare/tranzacțiile pentru o instituție de credit individuală; și
- f) natura tranzacției și atributele încorporate în aceasta — cum ar fi protecția angajamentului contractual.

3.4. *Calitatea documentației interne*

Art. 122. — Cerințele prezentei subsecțiuni se aplică tuturor documentațiilor referitoare la elaborarea și validarea modelelor interne de rating, incluzând documentațiile referitoare la sistemele de rating și la estimarea probabilității de nerambursare, pierderii în caz de nerambursare și factorului de conversie.

Art. 123. — Instituția de credit trebuie să formalizeze toate etapele elaborării și validării sistemelor de rating într-o manieră care să permită unei terțe părți — cum ar fi auditul intern, Banca Națională a României — înțelegerea raționamentului și procedurilor care stau la baza elaborării și validării. Instituția de credit trebuie să îndeplinească această cerință și în ceea ce privește documentația aferentă operațiunilor care se efectuează.

Art. 124. — Documentația aferentă elaborării și validării sistemului de rating trebuie să includă cel puțin descrieri detaliate ale metodologiilor de elaborare, ale proceselor de alocare și clasificare, ale calibrării, precum și ale procedurilor, proceselor și testelor interne utilizate de către instituția de credit pentru validarea sistemului de rating.

Art. 125. — Instituția de credit trebuie să se asigure pe bază continuă că sistemele de rating îndeplinesc cerințele aferente acestora. Având în vedere faptul că sistemele de rating și operațiunile acestora sunt supuse în mod constant îmbunătățirii, validarea trebuie să fie un proces iterativ. Instituțiile de credit trebuie să se asigure că documentația este actualizată după operarea de modificări semnificative cu privire la sistemele sau procesele de rating. Documentația cu privire la elaborare și validare trebuie să conțină iterațiile și procesele utilizate pentru validarea acestora.

Art. 126. — Documentația trebuie să reflecte, de asemenea, faptul că pot fi utilizate sisteme de rating diferite pentru portofolii diferite. Instituțiile de credit trebuie să păstreze seturi de documentație diferite cu privire la elaborarea, validarea și operațiunile aferente fiecărui sistem de rating sau fiecărei combinații de sisteme de rating care se utilizează, precum și cu privire la portofoliile pentru care acestea sunt aplicate.

Art. 127. — Instituțiile de credit trebuie să pună la dispoziția Băncii Naționale a României, la cererea acesteia, toată documentația referitoare la sistemele de rating ale acestora.

Art. 128. — Documentația aferentă modelelor statistice și altor metode mecanice trebuie să acopere cel puțin următoarele aspecte:

- a) documentația cu privire la detaliile conceptuale ale modelului:
 - a1) criteriile de delimitare pentru segmentul de rating;
 - a2) descrierea metodei de rating, a tipului de model utilizat și a arhitecturii modelului;
 - a3) arhitectura modelului și ipotezele fundamentale, incluzând definițiile stării de nerambursare, considerentele și analiza care susțin alegerea criteriilor de rating, circumstanțele tipice în care modelul nu funcționează într-o manieră eficace și punctele tari și slabe, cu caracter general, ale modelului;
 - a4) considerentele pentru selectarea unui tip specific de model;
 - a5) documentația aferentă tuturor funcțiilor modelului;
 - a6) descrierea procesului de rating;
 - a7) sarcinile și responsabilitățile cu privire la modelul de rating;
 - a8) politica de modificare a modelului;
- b) documentația cu privire la elaborare și analize:
 - b1) relevanța criteriilor utilizate în cadrul modelului;
 - b2) setul de date utilizat la elaborarea modelului;
 - b3) asigurarea calității pentru setul de date;
 - b4) procedura de elaborare a modelului;
 - b5) selectarea factorilor de intrare aferenți modelului și evaluarea parametrilor modelului;
 - b6) asigurarea calității/validarea pe parcursul elaborării modelului, incluzând cel puțin teste de performanță „în afara orizontului de timp” — *out-of-time* — și/sau „în afara eșantionului” — *out-of-sample*;
 - b7) în cazul modelelor pentru estimarea parametrilor de risc, calibrarea parametrilor de risc pe clasă de rating sau grupă de risc;
 - b8) procedura pentru validare/examinare cu regularitate;
 - b9) folosirea raționamentului profesional în scopul de a completa modelul.

Art. 129. — Testele pentru asigurarea calității/validare trebuie efectuate doar dacă datele necesare a fi alocate exclusiv pentru acestea nu reduc în mod necorespunzător setul de date folosit

pentru elaborarea modelului. În cazurile în care se dispune de puține date, poate fi oportun ca, în anumite circumstanțe, instituția de credit să nu aloce exclusiv un set de date în afara eșantionului — *out-of-sample* —, ci să aștepte noile alocări de rating din anul următor, iar acestea să fie utilizate drept eșantion „în afara orizontului de timp” — *out of time*.

3.5. Modelele obținute de la furnizori externi

Art. 130. — Procesul de rating al instituției de credit, în totalitatea sa, trebuie să fie un proces intern de rating, dar nu este necesar ca toate părțile acestuia să fie elaborate intern, instituția de credit putând utiliza modele obținute de la furnizori externi, cum ar fi modele statistice.

3.5.1. Transparența modelelor obținute de la furnizori externi

Art. 131. — (1) În vederea îndeplinirii cerințelor cap. V secțiunea 5 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, pentru modelele obținute de la furnizori externi, instituția de credit trebuie să demonstreze o bună înțelegere a modelelor respective, sub toate aspectele.

(2) Instituția de credit trebuie să dispună de o documentație referitoare la elaborarea modelelor și la fundamentele procesului de validare aferent acestora, întocmită de către furnizorii externi într-o manieră care să permită terțelor părți — cum ar fi auditul intern, Banca Națională a României — o înțelegere detaliată a metodologiei aplicate, precum și evaluarea gradului de adecvare a funcționării modelului la nivelul instituției de credit.

(3) Instituția de credit trebuie să demonstreze că dispune pe plan intern de cunoștințele necesare pentru înțelegerea metodologiei și pentru evaluarea gradului de adecvare a funcționării modelului. Aceasta trebuie, în special, să aibă cunoștință despre toate limitele modelului, precum și despre circumstanțele în care modelul nu funcționează conform așteptărilor.

(4) Instituția de credit trebuie să se asigure că utilizatorii vor fi formați profesional corespunzător pentru folosirea modelului respectiv și că vor fi disponibili instructori interni.

(5) Instituția de credit trebuie să prezinte planuri în vederea asigurării validării și, dacă este necesar, a dezvoltării modelului în viitor.

(6) Instituțiile de credit trebuie să se asigure de faptul că performanța modelului poate fi evaluată și, dacă este necesar, ajustată, chiar și în cazul în care furnizorul extern întrerupe oferirea de suport sau în alte cazuri similare.

3.5.2. Legătura cu informațiile interne utilizate în cadrul procesului de rating

Art. 132. — (1) Instituția de credit trebuie să cunoască care sunt informațiile — datele — prelucrate în cadrul modelului obținut de la un furnizor extern și cum sunt legate aceste informații de cele care sunt prelucrate pe plan intern — spre exemplu, dacă definițiile date de furnizor factorilor de intrare, precum cifra de afaceri și datoria, sunt în concordanță cu cele utilizate pe plan intern.

(2) Instituția de credit trebuie să se asigure că agregarea diferitelor părți ale modelului de rating nu conduce la o metodă de rating necoerentă, în special în situațiile în care părți elaborate pe plan extern sunt utilizate simultan cu părți elaborate pe plan intern.

(3) Instituția de credit trebuie să verifice dacă există o dublă înregistrare a informațiilor în părțile interne și externe ale modelului de rating.

(4) În cazul combinării părților elaborate separat ale sistemului de rating, instituția de credit trebuie să deruleze un exercițiu suplimentar cu privire la cuantificarea riscului, respectiv parametrii de risc trebuie să fie estimați pe baza unui set de date

corespunzător, precum în cazul unui sistem de rating elaborat în totalitate pe plan intern.

SECȚIUNEA a 4-a

Cerințele cu privire la date

Art. 133. — Bazele de date fizice construite pentru conformarea cu cerințele referitoare la colectarea și păstrarea datelor pentru diferite scopuri, prevăzute de Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, pot conține date referitoare la mai multe scopuri. Sursele de date pot fi, de asemenea, diferite, și anume:

a) în vederea creării modelului de alocare, pentru a determina ponderea variabilelor de intrare, pot fi utilizate date interne, externe și centralizate;

b) în vederea calibrării modelului de estimare pot fi utilizate date interne, externe și centralizate — potrivit art. 162 alin. (1), art. 181, 184, 186, 197 și 201 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare —, respectiv date externe și centralizate cu anumite restricții — potrivit art. 172, 173, 179, 184, 232, 248, 257 și 258 din regulamentul menționat;

c) pentru datele cu privire la rezultate și performanță se pot folosi date interne generate pe parcursul elaborării și utilizării modelului;

d) pentru calcularea cerințelor minime de capital curente se pot utiliza date interne.

4.1. Acuratețea, exhaustivitatea și relevanța datelor

Art. 134. — În sensul art. 143 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, termenii de mai jos au următoarele semnificații:

a) *acuratețe* se referă la gradul de încredere care poate fi atribuit datelor de intrare. Aceste date trebuie să fie suficient de exacte pentru a se evita distorsiunea semnificativă a rezultatului;

b) *exhaustivitate* semnifică faptul că bazele de date furnizează informații cuprinzătoare pentru instituția de credit — respectiv datele pentru toate liniile de activitate și variabilele relevante. Lipsa datelor pentru anumite câmpuri sau înregistrări poate fi inevitabilă, dar instituțiile de credit trebuie să încerce să minimizeze apariția acestor situații și să urmărească reducerea acestora în timp;

c) *pertinență* semnifică faptul că datele nu conțin distorsiuni — *biases* — care să le facă nepotrivite pentru scopul respectiv.

4.1.1. Sistemele IT pentru tratamentul riscului de credit potrivit abordării bazate pe modele interne de rating

Art. 135. — (1) Instituția de credit trebuie să dispună de o infrastructură IT solidă în vederea asigurării integrității calculării cerințelor de capital. Bazele de date utilizate pentru reproducerea calculelor trebuie arhivate în mod adecvat, iar instituția de credit trebuie să realizeze copii de siguranță — *backup* — corespunzătoare ale acestora. Instituțiile de credit trebuie să formalizeze fluxurile de desfășurare a activității — *work-flows* —, procedurile și sistemele aferente colectării și stocării datelor.

(2) Instituțiile de credit trebuie să dispună de sisteme IT care să asigure disponibilitatea continuă și mentenanța tuturor bazelor de date relevante, precum și reproducerea, pentru scopurile validării, a bazelor de date și a rezultatelor sistemelor de rating. Pentru a se asigura recuperarea informațiilor, aceste sisteme IT trebuie incluse în planurile generale pentru situații neprevăzute. Instituția de credit trebuie să stabilească controale corespunzătoare pentru a se preveni accesul persoanelor neautorizate la informații.

(3) Instituțiile de credit trebuie să aloce resurse suficiente pentru ca bazele de date să poată fi extinse fără riscul de a pierde informații și trebuie să urmărească reducerea riscului de eroare umană prin creșterea gradului de automatizare al tuturor procedurilor semnificative utilizate la cuantificarea cerințelor de capital. Prin suport IT suficient pentru datele aferente abordării bazate pe modele interne de rating trebuie să se înțeleagă faptul că toate datele trebuie stocate într-o manieră potrivită și trebuie să poată fi accesate într-un orizont de timp adecvat.

4.1.2. Examinarea întreprinsă de către audit

Art. 136. — Examinarea calității datelor de către auditul intern trebuie să includă cel puțin următoarele: o examinare anuală a controalelor interne, eșantionarea periodică a datelor și examinarea reconcilierilor aferente sistemului. Pentru datele externe și cele centralizate, examinarea calității datelor trebuie efectuată pe cât de extins posibil.

4.2. Standardele de calitate a datelor și concordanța cu datele contabile

Art. 137. — (1) Instituțiile de credit trebuie să își definească propriile standarde pentru asigurarea calității datelor, să urmărească îmbunătățirea în timp a acestor standarde și să își cuantifice performanța prin raportare la aceste standarde.

(2) Instituțiile de credit trebuie să se asigure în mod continuu că datele acestora au o calitate suficient de ridicată pentru a fi în sprijinul proceselor de administrare a riscului și calculării cerințelor de capital. Aceasta poate include examinarea structurii datelor de intrare pentru a se identifica valorile extreme — *outliers* — sau neverosimile, modificările față de perioadele trecute și cantitatea de date lipsă. Examinarea trebuie, de asemenea, să indice dacă este păstrată integritatea datelor.

Art. 138. — (1) Instituțiile de credit trebuie să identifice și să explice divergențele semnificative evidențiate de către procesul de reconciliere, desfășurat cu regularitate, în raport cu datele contabile. Reconcilierea completă nu este posibilă întotdeauna, datele referitoare la risc putând să difere, din motive întemeiate, de datele contabile — spre exemplu, „factorul de conversie” nu are echivalent în contabilitate —, dar trebuie efectuată atunci când este posibil.

(2) Instituțiile de credit trebuie să efectueze verificări ale concordanței, care să includă piste de audit privind sursele de date, verificări de total și de număr de înregistrări atunci când datele trec dintr-un sistem în altul, înregistrarea datelor care sunt excluse sau introduse la diferite etape ale manipulării datelor etc. Instituția de credit trebuie să investigheze discrepanțele semnificative.

Art. 139. — Datele trebuie să facă obiectul unor controale adecvate ale calității, în funcție de importanța acestora. Instituția de credit este responsabilă pentru efectuarea de verificări minime, incluzând o examinare independentă periodică pentru a se confirma acuratețea, exhaustivitatea și relevanța datelor. Calitatea datelor poate fi examinată, de exemplu, prin reproducerea procesului de pregătire a datelor — incluzând colectarea și transformarea — și a rezultatelor modelelor, utilizând aceleași baze de date și aceiași algoritmi folosiți de către instituția de credit. Examinarea poate fi efectuată pe baza unui eșantion.

Art. 140. — Sistemele de alocare a ratingurilor deținute de către instituțiile de credit trebuie să conțină o politică justificată corespunzător cu privire la toleranța față de discontinuitățile — *gaps* — în datele pentru un anumit debitor și cu privire la abordările prudente de tratare a datelor lipsă, cum ar fi prin substituirea valorilor. Instituțiile de credit trebuie să urmărească minimizarea în timp a cantității de date lipsă.

Art. 141. — Instituțiile de credit trebuie să dispună de un set adecvat de documentație cu privire la standardele de calitate a datelor, care să vizeze următoarele aspecte:

a) politica cu privire la date și declarația de responsabilitate: instituțiile de credit trebuie să stabilească o politică explicită cu privire la date, care poate face parte dintr-o politică generală cu privire la date. Instituțiile de credit sunt responsabile pentru asigurarea calității datelor și trebuie să fie capabile să demonstreze Băncii Naționale a României că îndeplinesc standarde potrivite scopului;

b) directorul de date: instituțiile de credit trebuie să dispună de directoare — dicționare — clare de date care să furnizeze definițiile elementelor de date;

c) descrierile bazelor de date: documentația aferentă bazelor de date trebuie să permită evaluarea solidității bazelor de date. Această documentație poate conține:

c1) o descriere generală a bazelor de date — de exemplu, informații privind modelul relațional al bazei de date, incluzând tabelele, cheile, declanșatorii (*triggers*), procedurile stocate; datele cu privire la performanță, cum ar fi dimensiunea maximă totală; informații de securitate, cum ar fi proprietarul, utilizatorii cu drept de scriere și citire și responsabilitățile legate de mentenanță;

c2) sursa de date;

c3) procesele utilizate pentru obținerea și încărcarea datelor;

c4) filtrele utilizate pentru a crea baza de date, precum și pentru a localiza și corecta erorile în legătură cu aceasta — de exemplu, valorile maxime și minime și tratamentul valorilor lipsă;

c5) controale ale accesului, concordanței etc.;

c6) o descriere specifică a variabilelor incluse.

Art. 142. — Instituțiile de credit trebuie să pregătească o descriere globală a tuturor punctelor slabe cu privire la date și la sistemele IT, identificate în procesul intern de examinare — cum ar fi lipsa automatizării —, însoțită de o evaluare a impactului acestora asupra calculului final. Instituțiile de credit trebuie, de asemenea, să precizeze cum intenționează să corecteze punctele slabe.

4.3. Reprezentativitatea datelor utilizate pentru elaborarea și validarea modelului

4.3.1. Cerințe cu privire la date

Art. 143. — (1) Pentru îndeplinirea cerințelor cu privire la calitatea datelor, stabilite de Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, orice incertitudini — în cazul în care sunt admisibile conform prevederilor regulamentului respectiv — trebuie însoțite de un grad sporit de prudență în estimări sau în procesele de alocare, potrivit art. 129 și 169 din regulamentul menționat. Instituțiile de credit nu trebuie însă să trateze folosirea prudenței drept substituit pentru neîndeplinirea integrală a cerințelor. În cazurile în care se recurge la folosirea prudenței, aceasta trebuie să se bazeze pe practicile interne ale instituției de credit.

(2) Cerințele cu privire la date pentru perioada de observare, stipulate la art. 181 alin. (1), art. 186 alin. (1)—(3), art. 201 alin. (1) și (2), art. 210 alin. (1) și (2) din regulamentul menționat la alin. (1), precum și posibila relaxare specificată la art. 181 alin. (2), art. 186 alin. (4), art. 201 alin. (3) și art. 210 alin. (3) din regulamentul respectiv trebuie satisfăcute complet, nefiind permisă compensarea perioadelor de observare mai scurte prin folosirea prudenței.

4.3.2. Seturile de date utilizate pentru estimarea parametrilor de risc (comparabilitatea)

Art. 144. — Pentru scopurile art. 167 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, instituțiile de credit trebuie să demonstreze comparabilitatea

seturilor de date utilizate pentru estimare — fie că este vorba de date interne, externe, centralizate sau de o combinație a unor astfel de surse de date — cu portofoliul curent deținut de către instituția de credit. În acest context, interpretarea termenului de comparabilitate trebuie să includă cel puțin următoarele:

a) demonstrarea comparabilității trebuie să fie bazată pe analiza caracteristicilor relevante, cum ar fi populația de expuneri reprezentată în datele utilizate pentru estimare, standardele de creditare utilizate atunci când au fost generate datele și alte caracteristici relevante, în raport cu proprietățile corespondente ale portofoliului curent deținut de către instituția de credit. Alte caracteristici relevante pot include, spre exemplu, distribuția debitorilor de-a lungul diferitelor industrii, distribuția mărimii expunerilor și similaritatea distribuției geografice a expunerilor, în măsura în care acestea se aplică seturilor de date respective;

b) la analiza comparabilității populațiilor trebuie luate în considerare caracteristicile-cheie — caracteristicile cantitative și calitative ale debitorilor și ale tranzacțiilor — care pot fi puse în legătură cu intrarea în stare de nerambursare — pentru estimarea probabilității de nerambursare —, cu pierderea — pentru estimarea pierderii în caz de nerambursare — sau cu tragerile adiționale — pentru estimarea factorului de conversie. Analizarea trebuie să se bazeze pe aceste caracteristici sau pe punerea în corespondență între un set de caracteristici și alt set — de exemplu, analiza poate lua în considerare distribuția populației potrivit caracteristicilor-cheie, precum și nivelul și intervalul de variație aferente acestora. În toate cazurile, în special pentru eșantioane externe și transfrontaliere, orice diferențe existente cu privire la înțelesul caracteristicilor-cheie trebuie formalizate și luate în considerare la construirea modelului sau la cuantificarea riscului. Distribuția populației, precum și nivelul și intervalul de variație aferente acestor caracteristici-cheie trebuie să le aproximeze pe cele aferente portofoliului curent al instituției de credit. Instituția de credit trebuie să se asigure că distribuțiile sunt apropiate într-o măsură rezonabilă, chiar dacă o potrivire perfectă nu este posibilă în fiecare caz;

c) diferențele semnificative observate cu privire la caracteristicile-cheie utilizate pentru estimare sunt informații relevante în sensul art. 164 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, și trebuie luate în considerare la estimare prin realizarea de ajustări corespunzătoare. Dacă ajustările sunt dificil de cuantificat, instituțiile de credit trebuie să ia în considerare utilizarea altor seturi de date;

d) instituțiile de credit pot utiliza instrumente statistice pentru scopurile cuantificării și justificării.

4.3.3. Datele utilizate pentru elaborarea modelelor de alocare a expunerilor sau de estimare a parametrilor de risc (reprezentativitatea)

Art. 145. — (1) În sensul art. 144 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, interpretarea termenului de reprezentativitate în contextul elaborării modelelor de alocare a expunerilor include următoarele aspecte:

a) reprezentativitatea trebuie interpretată similar, indiferent de sursa datelor — seturi de date interne, externe, centralizate sau o combinație a acestora;

b) pentru scopurile alocării debitorilor, reprezentativitatea nu necesită ca proporția expunerilor intrate în stare de nerambursare și cea a expunerilor neintrate în stare de nerambursare din setul de date să fie egale cu proporția expunerilor intrate în stare de nerambursare și, respectiv, cu cea a expunerilor neintrate în stare de nerambursare din portofoliul respectiv al instituției de credit;

c) pentru analiza reprezentativității eșantionului în raport cu populația de debitori sau de expuneri efective ale instituției de credit trebuie luate în considerare toate caracteristicile-cheie — caracteristicile cantitative și calitative ale debitorilor și tranzacțiilor — care pot fi puse în legătură cu intrarea în stare de nerambursare — pentru estimarea probabilității de nerambursare —, cu pierderea — pentru estimarea pierderii în caz de nerambursare — sau cu tragerile adiționale — pentru estimarea factorului de conversie. Analizarea trebuie să se bazeze pe aceste caracteristici sau pe punerea în corespondență între un set de caracteristici și alt set — de exemplu, analiza poate include luarea în considerare a distribuției populației potrivit caracteristicilor-cheie, precum și nivelul și intervalul de variație aferente acestora. Diferențele semnificative observate cu privire la caracteristicile-cheie trebuie evitate, de exemplu, prin utilizarea altui eșantion;

d) pentru a demonstra reprezentativitatea, dacă este cazul, trebuie utilizate metodologii statistice — cum ar fi analiza grupărilor (*cluster analysis*) sau tehnici asemănătoare;

e) pentru scopurile elaborării modelului de alocare a debitorilor sau a expunerilor claselor de rating sau grupelor de risc, instituțiile de credit pot utiliza propriile definiții ale stării de nerambursare și ale pierderii, în condițiile în care acestea sunt formalizate, aplicate consecvent și este îndeplinită cerința referitoare la buna putere de previzionare, prevăzută la art. 142 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Prevederile alin. (1) lit. a), c) și d) sunt aplicabile și pentru scopurile estimării parametrilor de risc prin utilizarea de modele statistice de previzionare a stărilor de nerambursare, potrivit art. 180 din regulamentul menționat la alin. (1).

4.3.4. Seturile de date centralizate

Art. 146. — În sensul art. 172 lit. b) din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, interpretarea termenului de reprezentativitate include următoarele aspecte:

a) reprezentativitatea trebuie demonstrată pe baza unor criterii plauzibile, stabilite în prealabil în cadrul unei politici generale. Aceste criterii pot include comparabilitatea populațiilor de expuneri din părțile relevante ale grupării (*pool*);

b) în cazul datelor centralizate, definiția stării de nerambursare utilizată de către o instituție de credit pentru oricare parte a grupării (*pool*) trebuie să fie similară definiției utilizate de către celelalte instituții de credit din cadrul grupării pentru respectiva parte. Instituția de credit trebuie să evite orice subapreciere a riscului care poate proveni din aplicarea unor definiții similare ale stării de nerambursare. În acest sens, pentru a obține similaritatea definițiilor stării de nerambursare, instituțiile de credit trebuie să evite, în special, utilizarea într-o măsură mai redusă a indiciilor improbabilității de plată;

c) pentru a demonstra reprezentativitatea datelor centralizate, dacă este cazul, trebuie utilizate metode statistice adecvate.

4.3.5. Utilizarea istoricului datelor

Art. 147. — În sensul art. 165 din Regulamentul BNR—CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, prin *reprezentativitate* se înțelege faptul că estimările pentru un orizont de timp viitor de un an reflectă cel puțin evenimentele relevante cu care instituția de credit s-a confruntat în trecut, pe o perioadă de timp îndelungată.

4.4. Sursele de date și definiția stării de nerambursare

Art. 148. — (1) În cazul seturilor de date centralizate colectate de pe aceeași piață, instituția de credit poate verifica similaritatea definiției stării de nerambursare prin examinarea

formulării definiției și a modului de utilizare internă a acesteia sau prin analizarea utilizării practice a definiției pentru acea piață.

(2) În cazul seturilor de date centralizate transfrontaliere, instituția de credit trebuie să verifice semnificația stării de nerambursare — aceeași formulare a definiției putând avea semnificații diferite sau putând fi interpretată diferit de la o jurisdicție la alta, cum ar fi semnificația încetării de a mai calcula dobânzi (*non-accrued status*), respectiv definițiile stării de nerambursare putând avea formulări diferite, dar aceeași semnificație, cum ar fi în cazul identificării unor indicii adiționale ale improbabilității de plată specifice unei anumite țări — și să demonstreze similaritatea definițiilor stării de nerambursare utilizate de către instituțiile de credit din cadrul grupării.

SECȚIUNEA a 5-a

Validarea cantitativă și calitativă și evaluarea acesteia

5.1. Principii fundamentale privind validarea

Art. 149. — (1) Validarea unui sistem de rating cuprinde o serie de procese și activități care contribuie la evaluarea capacității ratingurilor de a diferenția în mod adecvat riscul, precum și a capacității estimărilor parametrilor de risc de a descrie în mod corespunzător aspectele relevante ale riscului.

(2) Fără a aduce atingere cerințelor aferente testului de utilizare, potrivit cărora instituțiile de credit trebuie să justifice diferențele dintre cuantificările utilizate pentru parametrii de risc reglementați și cele utilizate pentru scopuri interne, validarea efectuată de către instituțiile de credit trebuie să ia în considerare scopul sau scopurile specifice pentru care este utilizat un sistem de rating, inclusiv dacă au fost aduse amendamente adecvate pentru fiecare scop.

(3) Validarea efectuată de către instituțiile de credit trebuie să respecte principiile generale prevăzute la art. 150—164.

5.1.1. Evaluarea capacității predictive a estimărilor de risc și evaluarea utilizării ratingurilor în procesele de creditare

Art. 150. — (1) Estimările de risc realizate de către instituția de credit se bazează pe experiența istorică, dar trebuie să fie în egală măsură anticipative.

(2) Sistemele de rating trebuie să diferențieze în mod eficace riscul — și anume, creditele care au un rating mai scăzut trebuie să aibă un risc de pierdere mai mare — și să îl calibreze în mod eficace — respectiv sistemele de rating trebuie să cuantifice cu acuratețe riscul de pierdere. Sistemele de rating trebuie, de asemenea, să fie coerente.

(3) Validarea efectuată de către instituțiile de credit trebuie să vizeze în mod esențial evaluarea capacității predictive a estimărilor de risc, precum și evaluarea utilizării ratingurilor în procesele de creditare.

(4) În sensul alin. (3), validarea trebuie să se concentreze pe evaluarea acurateței anticipative a estimărilor de risc, pe evaluarea proceselor de alocare a acestor estimări, a procedurilor de control și monitorizare implementate pentru a asigura menținerea în timp a acurateței anticipative a estimărilor.

(5) În cazul în care rezultatele efective diferă în mod semnificativ de cele așteptate, procesul de validare trebuie să determine efectuarea unei reevaluări a parametrilor abordării bazate pe modele interne de rating.

Art. 151. — (1) Pentru a asigura acuratețea predictivă a estimărilor de risc, precum și discriminarea și calibrarea eficace a riscului, instituția de credit trebuie în primul rând să evalueze gradul de adecvare la nivel general al fiecărui sistem de rating, evaluare care să acopere cel puțin următoarele aspecte:

a) verificarea măsurii în care fiecare sistem de rating este caracterizat de un echilibru adecvat între obiectivitate, acuratețe, stabilitate și prudență;

b) evaluarea caracterului adecvat al filozofiei fiecărui sistem de rating.

(2) În sensul alin. (1) lit. a), în ceea ce privește obiectivitatea unui sistem de rating, instituțiile de credit trebuie să adopte politici și standarde care să asigure alocarea, în mod coerent, a ratingurilor și estimărilor, debitorilor și tranzacțiilor cu caracteristici similare și cu un nivel similar de risc. Instituțiile de credit trebuie să dispună de capacitatea de a verifica modul în care este administrată utilizarea raționamentului profesional pentru a se obține rezultate coerente. Pentru scopurile comparării rezultatelor în raport cu performanța așteptată, instituțiile de credit trebuie să fie capabile să identifice modul în care estimările lor au fost ajustate plecând de la rezultatul cel mai probabil.

(3) În sensul alin. (1) lit. a), în ceea ce privește acuratețea unui sistem de rating, instituția de credit trebuie să adopte politici și standarde referitoare la performanța așteptată a sistemului de rating — rezultate în raport de previziuni —, la integritatea datelor de intrare în sistemul de rating și transformarea acestora în rezultate.

(4) În sensul alin. (1) lit. a), în ceea ce privește stabilitatea unui sistem de rating, instituția de credit trebuie să adopte politici și standarde care să asigure faptul că ratingurile și estimările rămân în linii mari neschimbate în condițiile în care riscul aferent nu s-a modificat. Acest aspect nu trebuie să împiedice modificările care sunt inerente filozofiei de rating a sistemului.

(5) În sensul alin. (1) lit. a), în ceea ce privește prudența unui sistem de rating, instituția de credit trebuie să adopte politici și standarde care să identifice sursele și marja de incertitudine în ratinguri și în estimări, precum și gradul de prudență. În particular, politicile trebuie să identifice unde este aplicat principiul de prudență și să explice modul în care acesta este aplicat de către instituțiile de credit în concordanță cu cerințele relevante ale Regulamentului BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

(6) În sensul alin. (1) lit. b), filozofia unui sistem de rating se caracterizează prin două componente: filozofia care stă la baza alocării pe clase de rating sau grupe de risc — respectiv modul în care instituțiile de credit alocă expunerile, debitorii sau tranzacțiile grupărilor de risc (*risk buckets*) potrivit determinantilor de risc corespunzători — și metoda utilizată pentru cuantificarea parametrilor de risc asociați fiecărei clase de rating sau grupe de risc.

(7) În sensul alin. (6), fiecare filozofie care stă la baza alocării pe clase de rating sau grupe de risc determină o dinamică specifică a ratingurilor, putând fi caracterizată prin măsura în care o modificare a condițiilor economice este susceptibilă să determine:

a) o migrație netă a unui număr ridicat de expuneri, debitori sau tranzacții către alte clase de rating sau grupe de risc, în condițiile în care instituția de credit nu ar lua nicio măsură compensatorie; sau

b) în opoziție cu situația descrisă la lit. a), migrația anumitor expuneri, debitori sau tranzacții către alte clase de rating sau grupe de risc, exclusiv datorită caracteristicilor individuale ale acestora, în timp ce numărul de expuneri, debitori sau tranzacții din fiecare clasă de rating sau grupă de risc rămâne, în mod substanțial, neschimbat; sau

c) o combinație între cele două extreme menționate la lit. a) și b).

Art. 152. — Pentru a evalua caracterul adecvat al filozofiei unui sistem de rating, instituția de credit trebuie:

a) să aibă o bună înțelegere asupra filozofiei care stă la baza alocării pe clase de rating sau grupe de risc și, în particular, asupra determinantilor de risc, precum și a faptului dacă aceștia creează grupări de risc omogene în raport cu estimatorul vizat — un exemplu pentru parametrul de probabilitate de nerambursare este următorul: dacă grupările sunt omogene în raport cu probabilitatea ca fiecare debitor din fiecare grupare de risc să intre în stare de nerambursare pe parcursul anului următor, ținând cont de toate informațiile curente disponibile, incluzând informații despre debitor și informații economice; sau, alternativ, dacă grupările sunt omogene în raport cu probabilitatea ca fiecare debitor din fiecare grupare de risc să intre în stare de nerambursare pe parcursul următorului an, ținând cont de toate informațiile disponibile și de condițiile economice ale scenariilor de criză ipotetice;

b) să evalueze dacă metoda utilizată pentru cuantificarea parametrului de risc este adecvată filozofiei care stă la baza alocării pe clase de rating și grupe de risc;

c) să aibă o bună înțelegere asupra caracteristicilor, inclusiv a dinamicii, aferente ratingurilor și estimărilor parametrilor de risc;

d) să evalueze gradul de adecvare al caracteristicilor rezultante, inclusiv a dinamicii, aferente ratingurilor și estimărilor parametrilor de risc în raport cu diferitele utilizări ale acestora;

e) să aibă o bună înțelegere a impactului caracteristicilor, inclusiv a dinamicii, aferente ratingurilor și estimărilor parametrilor de risc asupra dinamicii și volatilității cerințelor de capital.

Art. 153. — Instituția de credit trebuie, cel puțin, să adopte și să formalizeze politici care să explice atât filozofia fiecărui sistem de rating, cât și variația așteptată a claselor de rating, grupelor de risc și a parametrilor de risc în raport cu modificările ciclului economic general sau ale ciclurilor mai specifice, relevante pentru fiecare parametru de risc. Aceste politici trebuie să includă descrierea, dacă este cazul, a modului în care alocările ratingului și estimările parametrilor de risc sunt afectate de aplicarea principiului de prudență.

Art. 154. — (1) În cazul în care o instituție de credit utilizează diferite sisteme de rating caracterizate de filozofii diferite, aceasta trebuie să acorde o atenție deosebită utilizării informațiilor — fie pentru alocarea ratingurilor, fie pentru estimări — provenind dintr-un alt sistem de rating, intern sau extern, cu o filozofie de rating diferită — un exemplu în acest sens este utilizarea informațiilor de rating sau a experienței cu privire la intrarea în stare de nerambursare obținute de la agențiile de rating .

(2) În cazul în care o instituție de credit utilizează diferite sisteme de rating cu caracteristici diferite — cum ar fi filozofii, niveluri de obiectivitate, acuratețe, stabilitate sau prudență diferite —, aceasta trebuie să se asigure că sistemele respective au un nivel adecvat de coerență și/sau că diferențele dintre ele sunt bine înțelese. Înțelegerea diferențelor existente trebuie, cel puțin, să permită instituției de credit, atunci când este necesar, să definească o manieră adecvată de combinare/agregare a informațiilor furnizate de către diferitele sisteme de rating. Ipotezele și potențialele inexactități care apar dintr-o astfel de combinare/agregare trebuie să fie pe deplin înțelese de către instituția de credit.

(3) Instituția de credit trebuie, cel puțin, să descrie modul în care combinarea informațiilor care provin din sisteme de rating caracterizate de filozofii diferite influențează dinamica și volatilitatea cerințelor de capital.

Art. 155. — Estimările frecvențelor viitoare de nerambursare și ale pierderilor viitoare, realizate de către instituția de credit, trebuie să se bazeze pe datele istorice, dar aceste date reprezintă numai un punct de plecare și trebuie ajustate cu atenție. Perioadele minime de observare a datelor — 5 sau 7 ani — determină experiența istorică minimă necesară ca date de

intrare pentru estimările anticipative și nu implică faptul că o medie a experienței efective este o măsură suficientă pentru estimările respective. În cazul în care o instituție de credit poate demonstra că experiența istorică este probabil să fie o estimare precisă pentru acestea, efectuarea de ajustări poate fi necesară doar într-o măsură redusă sau chiar poate să nu mai fie necesară.

Art. 156. — Estimările anticipative pot fi mai scăzute decât experiența istorică efectivă. Astfel de situații pot apărea din cauza unei dimensiuni reduse a eșantionului, a unei experiențe istorice care include un număr disproporționat de ani extrem de nefavorabili sau din cauza modificării practicilor. Instituția de credit trebuie să justifice în mod corespunzător cazurile în care ignoră sau atribuie o pondere semnificativ mai redusă unei părți din datele disponibile.

Art. 157. — Pentru scopurile estimării probabilității de nerambursare pe baza mediei pe termen lung a ratelor de nerambursare din fiecare clasă de rating sau grupă de risc, experiența istorică trebuie să includă o combinație reprezentativă de ani favorabili și nefavorabili pentru economie, în ansamblul său, precum și să ia în considerare ciclurile mai specifice — cum ar fi cele la nivel de industrie —, care sunt semnificative pentru nivelul și volatilitatea intrărilor în stare de nerambursare corespunzătoare expunerilor acoperite de către sistemul de rating. Instituțiile de credit trebuie să demonstreze că estimările utilizate sunt reprezentative pentru ratele probabile pe termen lung. În cazul în care sunt utilizate modele statistice de previzionare — interne sau externe —, acest aspect poate necesita o ajustare a calibrării aferente acestor modele.

Art. 158. — Prevederile art. 157 se aplică în mod corespunzător pentru scopurile estimării pierderii în caz de nerambursare și factorului de conversie pe baza mediilor ponderate în funcție de numărul stărilor de nerambursare.

Art. 159. — Instituțiile de credit trebuie să dispună de politici și standarde referitoare la nivelurile de acuratețe — și, unde este relevant, la puterea de discriminare —, la nivelurile acceptabile de divergență de la performanța așteptată, precum și la acțiunile care trebuie întreprinse în situațiile în care aceste niveluri sunt depășite. Instituțiile de credit trebuie să dispună, de asemenea, de politici clare privind circumstanțele în care aceste standarde pot fi modificate.

5.1.2. Responsabilitatea cu privire la validare

Art. 160. — (1) Instituția de credit are responsabilitatea primară cu privire la validarea sistemelor sale de rating.

(2) Instituția de credit trebuie să valideze sistemele de rating deținute de aceasta în vederea demonstrării modului în care au fost obținute estimările de risc și a confirmării existenței unei probabilități ridicate ca procesele de alocare a estimărilor de risc să funcționeze conform planificărilor și să continue să realizeze performanța așteptată.

5.1.3. Procesul iterativ de validare

Art. 161. — (1) Instituțiile de credit trebuie să își rafineze periodic instrumentele de validare ca răspuns la modificarea condițiilor de piață și a celor de operare. Instituțiile de credit și Banca Națională a României trebuie să poarte un dialog iterativ cu privire la punctele tari și slabe ale sistemelor de rating respective.

(2) Instituțiile de credit trebuie să își ajusteze și să își perfecționeze tehnicile de validare ca răspuns la modificarea practicilor industriei și pe măsură ce devin disponibile mai multe date.

5.1.4. Metodele de validare

Art. 162. — (1) Pentru scopurile validării sistemelor de rating, întreprinsă de către instituțiile de credit, acestea trebuie să aibă

În vedere faptul că nu există un instrument de validare cantitativ sau calitativ universal, care să poată fi utilizat pentru toate portofoliile deținute de către toate instituțiile de credit — spre exemplu, testarea ex-post (*backtesting*) poate fi dificil de aplicat pentru portofoliile în care numărul de intrări istorice în stare de nerambursare este scăzut. Tehnicile de validare pot, de asemenea, prezenta diferențe de la un portofoliu la altul — cum ar fi credite *retail* în raport cu credite *wholesale* — și de la o piață la alta.

(2) Instituția de credit trebuie să aibă o bună înțelegere a filozofiei care stă la baza sistemului de rating și să o ia în considerare în mod adecvat la determinarea instrumentelor și tehnicilor de validare care trebuie aplicate, atât în ceea ce privește alegerea metodelor de validare pentru evaluarea acurateței și stabilității sistemului de rating, cât și în ceea ce privește alegerea metodelor pentru evaluarea gradului de adecvare al simulărilor de criză aplicate sistemului respectiv.

(3) Procesul de validare trebuie să integreze o combinație între analiza detaliilor conceptuale și a elaborării (*developmental evidence*) sistemului de rating — evaluarea logicii abordării, a solidității conceptuale a acesteia, testarea statistică realizată anterior utilizării —, compararea cu elemente de referință și verificarea procesului — comparații în raport cu alternative relevante, verificarea aplicării procesului conform planificărilor — și analiza rezultatelor — testarea ex-post (*backtesting*). Echilibrul în utilizarea necesară a acestor instrumente este diferit de la un sistem de rating la altul, în funcție, spre exemplu, de măsura în care analiza rezultatelor este de încredere.

5.1.5. Validarea cantitativă și calitativă

Art. 163. — (1) Validarea sistemelor de rating, întreprinsă de către instituția de credit, trebuie să cuprindă elemente atât de ordin cantitativ, cât și de ordin calitativ — spre exemplu, derularea de către instituția de credit a unei validări numai sub forma unui exercițiu pur tehnic/matematic, în care rezultatele sunt comparate cu estimările utilizând tehnici statistice, tehnici care pot avea, în anumite circumstanțe, un rol vital în astfel de evaluări, se poate dovedi insuficientă.

(2) În sensul alin. (1), în cadrul evaluării performanței globale a sistemului de rating, instituția de credit trebuie să evalueze componentele sistemului de rating — date, modele etc. —, precum și structurile și procesele pe care se bazează sistemul de rating. Această evaluare trebuie să includă o evaluare a controalelor — inclusiv în ceea ce privește gradul de independență —, a documentației, a utilizării interne și a altor factori calitativi relevanți.

(3) În măsura în care analiza rezultatelor susține în mod puternic estimările, instituția de credit poate să se bazeze într-un grad mai redus pe alte elemente, dar chiar și în aceste cazuri aceasta trebuie să examineze posibilitatea unor schimbări viitoare în mediul economic, în structura debitorilor, în practicile sale etc., care pot conduce la pierderea în viitor a validității estimărilor. În cazul în care analiza rezultatelor este mai puțin fiabilă, instituția de credit trebuie să acorde o atenție sporită modului de implementare și de utilizare în practică a sistemului de rating, caracterului rezonabil al altor proceduri de validare utilizate și modului în care acestea sunt monitorizate, precum și existenței unui mediu tehnologic și de control adecvat.

(4) Pentru completarea tehnicilor în întregime cantitative, instituțiile de credit trebuie să dispună de capacitatea de a utiliza raționament profesional și experiență suficiente la elaborarea, ajustarea, interpretarea și validarea sistemelor de rating și a estimărilor.

(5) Etapa calitativă a evaluării realizate de către instituția de credit trebuie să se concentreze asupra modului în care

diferitele informații sunt interpretate pentru a se obține alocări finale de clase de rating sau grupe de risc, precum și estimări finale ale parametrilor.

5.1.6. Examinarea independentă

Art. 164. — (1) Procesele de validare și rezultatele acesteia trebuie să fie supuse unei examinări independente.

(2) În sensul alin. (1), procesele de validare și rezultatele acesteia trebuie să fie examinate din perspectiva integrității de către părți din cadrul instituției de credit care sunt independente de cele responsabile cu conceperea și implementarea procesului de validare. Activitățile procesului de examinare pot fi distribuite de-a lungul mai multor unități ale instituției de credit sau centralizate în cadrul unei singure unități, în funcție de cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit.

(3) Indiferent de structura de control a instituției de credit, auditul intern are o responsabilitate de monitorizare în vederea asigurării implementării proceselor de validare conform planificărilor.

5.2. Compararea cu elemente de referință și testarea ex-post (*backtesting*)

Art. 165. — Procesul de validare al instituției de credit trebuie să asigure îndeplinirea pe bază continuă a cerințelor de furnizare a unor estimări solide, robuste, anticipative și cu o acuratețe predictivă ale parametrilor de risc, precum și a cerințelor de a dispune de un sistem de segmentare a riscului care să diferențeze cu acuratețe riscul și de un proces de cuantificare care să estimeze cu acuratețe parametrii respectivi.

Art. 166. — (1) Instituțiile de credit trebuie să utilizeze în cadrul procesului de validare desfășurat de acestea, ca instrumente de validare cantitative, testarea ex-post (*backtesting*) și compararea cu elemente de referință.

(2) În cazurile în care lipsa datelor interne sau externe împiedică utilizarea adecvată a tehnicilor menționate la alin. (1), instituțiile de credit trebuie să aplice estimărilor realizate o marjă de prudență adecvată. Dacă lipsa datelor este consecința eforturilor instituției de credit de a utiliza numai date care au fost colectate în condiții de declin economic, instituția de credit trebuie să evalueze cu atenție utilizarea unui nivel adițional de prudență.

5.2.1. Testarea ex-post (*backtesting*)

Art. 167. — (1) Testarea ex-post (*backtesting*) constă în verificarea de către instituția de credit a calității estimărilor de risc furnizate de către sistemele sale de rating, prin compararea parametrilor de risc efectivi — ex-post — cu parametrii de risc estimați — ex-ante — pentru fiecare clasă de rating sau grupă de risc.

(2) Testarea ex-post (*backtesting*) poate fi realizată de către instituția de credit prin utilizarea de metode statistice, în vederea implementării de teste statistice pentru definirea de niveluri acceptabile ale discrepanței potențiale dintre valorile așteptate — ex-ante — și valorile efective — ex-post.

Art. 168. — Evaluarea efectuată de către instituția de credit a rezultatelor testării ex-post (*backtesting*) trebuie să se concentreze cel puțin asupra următoarelor aspecte:

a) filozofia de rating care stă la baza elaborării sistemelor de rating — cum ar fi dacă probabilitățile de nerambursare sunt obținute din ratingurile corespunzătoare unui moment de timp (*point-in-time*) sau ciclului economic (*through-the-cycle*). În vederea prevenirii atribuirii diferențelor existente între filozofiile de rating, în mod eronat, inexactităților din estimările raportate, instituțiile de credit care utilizează sisteme de rating diferite trebuie să ia în considerare orice diferențe existente între filozofiile de rating ale acestor sisteme atunci când supun testării ex-post (*backtesting*) estimările parametrilor de risc;

b) instituțiile de credit trebuie să dispună de o politică care să precizeze, cel puțin în termeni generali, acțiuni de remediere, de exemplu, în cazurile în care rezultatele testării ex-post (*backtesting*) depășesc pragurile interne de toleranță aferente validării, dacă sunt utilizate astfel de praguri;

c) atunci când testarea ex-post (*backtesting*) este afectată de lipsa datelor sau de insuficiența informațiilor cantitative —, cum ar fi în cazul estimărilor corespunzătoare unor condiții de declin economic observate cu raritate —, instituțiile de credit trebuie să se bazeze într-o mai mare măsură pe elemente calitative adiționale, precum testele de control al calității, compararea cu informații externe etc.;

d) identificarea cauzelor specifice ale discrepanțelor existente între valorile previzionate și rezultatele observate — de exemplu, variațiile înregistrate în timp care ar putea afecta analiza riscului desfășurată de către instituțiile de credit și, în consecință, rezultatele testării ex-post (*backtesting*) efectuate de acestea;

e) instituțiile de credit trebuie să adopte și să formalizeze politici care să explice obiectivele și logica care stau la baza exercițiilor acestora de testare ex-post (*backtesting*).

5.2.2. Compararea cu elemente de referință

Art. 169. — (1) Compararea cu elemente de referință permite instituției de credit să evalueze acuratețea cuantificării parametrilor de risc prin evaluarea concordanței parametrilor estimați în raport cu cei obținuți prin alte tehnici de estimare — precum alte sisteme de rating — și, în mod potențial, în raport cu cei provenind din alte surse de date relevante — precum alte instituții de credit sau instituții externe de evaluare a creditului —, cu condiția ca datele respective să fie adecvate pentru portofoliul instituției de credit.

(2) În cazul în care se compară estimările de risc proprii în raport cu cele care provin din alte surse, interne sau externe, instituțiile de credit trebuie să investigheze cauzele discrepanțelor substanțiale dintre valorile parametrilor de risc rezultate din sistemul intern de rating al riscului și cele obținute din celelalte surse.

(3) Indiferent de metoda de comparare cu elemente de referință utilizată, instituțiile de credit trebuie să demonstreze Băncii Naționale a României că sistemele de rating ale acestora funcționează în conformitate cu cerințele minime prevăzute de cap. V din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 170. — Evaluarea de către instituția de credit a rezultatelor comparării cu elemente de referință trebuie să se concentreze cel puțin asupra următoarelor aspecte:

a) filozofia de rating care stă la baza elaborării sistemelor de rating — cum ar fi dacă probabilitățile de nerambursare sunt obținute din ratingurile corespunzătoare unui moment de timp (*point-in-time*) sau ciclului economic (*through-the-cycle*). În vederea prevenirii atribuirii diferențelor existente între filozofiile de rating, în mod eronat, inexactităților din estimările raportate, instituțiile de credit care utilizează sisteme de rating diferite trebuie să ia în considerare orice diferențe existente între filozofiile de rating ale acestor sisteme atunci când supun comparării cu elemente de referință estimările parametrilor de risc;

b) procedura de stabilire a pragurilor de toleranță aferente validării, precum și lista — cel puțin în termeni generali — tipurilor de răspunsuri posibile în cazurile în care aceste praguri sunt depășite;

c) elementele calitative adiționale ale implementării de către instituția de credit a comparării cu elemente de referință;

d) identificarea schimbărilor în timp neanticipate care ar putea afecta rezultatele comparării cu elemente de referință;

e) instituțiile de credit trebuie să adopte și să formalizeze politici care să explice obiectivele și logica care stau la baza exercițiilor acestora de comparare cu elemente de referință.

5.3. Portofolii cu frecvență de nerambursare scăzută

Art. 171. — Portofoliile cu frecvență de nerambursare scăzută — respectiv portofoliile cu un număr redus sau fără intrări în stare de nerambursare observate — pot să apară în circumstanțe diferite și pot fi clasificate astfel:

a) portofolii pe termen lung, care conțin debitori cu o calitate ridicată — cum ar fi instituții — sau un număr mic de debitori — cum ar fi administrații centrale sau bănci centrale —, față de portofolii pe termen scurt — cum ar fi portofoliile care includ noi intrați pe piață; sau

b) portofolii sistemice — portofolii cu date indisponibile pentru toate instituțiile de credit —, față de portofolii specifice instituției de credit — portofolii cu date indisponibile pentru instituția de credit respectivă, unul dintre motive putând fi insuficiența eforturilor depuse în direcția extinderii bazei de date cu date externe adecvate .

Art. 172. — Principiile enunțate în prevederile subsecvente ale acestei secțiuni vizează portofoliile sistemice cu frecvență de nerambursare scăzută și, în general, nu sunt aplicabile celor specifice instituției de credit.

Art. 173. — Instituțiile de credit pot include la aplicarea abordării bazate pe modele interne de rating expunerile din cadrul portofoliilor cu frecvență de nerambursare scăzută chiar în cazul lipsei de date suficiente pentru derularea validării, pe bază statistică, a estimărilor probabilității de nerambursare, ale pierderii în caz de nerambursare și ale factorului de conversie, dacă demonstrează că metodele și tehnicile aplicate pentru estimarea și validarea parametrilor de risc enumerați reprezintă un proces solid și eficace de administrare a riscului și sunt utilizate într-o manieră coerentă. Instituțiile de credit trebuie să utilizeze o marjă de prudență adecvată la estimarea parametrilor de risc.

Art. 174. — (1) Procesele instituției de credit de estimare a probabilității de nerambursare, a pierderii în caz de nerambursare și a factorului de conversie în cazul portofoliilor cu frecvență de nerambursare scăzută trebuie să fie sprijinite de metodologii adecvate. Instituțiile de credit trebuie să ia în considerare în procesul de estimare, acolo unde este posibil, informații adiționale — ratinguri, prețuri etc.

(2) Procesul de validare în cazul portofoliilor cu frecvență de nerambursare scăzută poate prezenta unele similitudini cu procesul de validare pentru portofoliile care nu au frecvență de nerambursare scăzută, instituțiile de credit având obligația să asigure conformitatea cu cerințele minime prevăzute de Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, în special cu cele privind marjele de prudență adecvate.

Art. 175. — Instituțiile de credit trebuie să acorde o atenție deosebită implementării, utilizării, precum și asigurării adecvării mediului de control, celui tehnologic și procedurilor interne de validare.

Art. 176. — (1) Instituțiile de credit trebuie să întărească validarea calitativă a portofoliilor cu frecvență de nerambursare scăzută în raport cu cea aferentă portofoliilor care nu au frecvență de nerambursare scăzută. În cazul portofoliilor cu frecvență de nerambursare scăzută, aspectele conceptuale ale modelelor de rating, calitatea datelor folosite la elaborarea și utilizarea modelelor, precum și utilizarea internă a sistemului de rating trebuie să reprezinte domenii-cheie ale procesului de validare.

(2) În cazul portofoliilor cu frecvență de nerambursare scăzută, instituția de credit trebuie să trateze îndeplinirea testului

de utilizare cu prudență deosebită, dată fiind dificultatea inerentă a demonstrării acurateții estimărilor probabilității de nerambursare, a pierderii în caz de nerambursare și a factorului de conversie.

(3) În vederea alocării ratingurilor în cazul portofoliilor cu frecvență de nerambursare scăzută, instituțiile de credit trebuie să aplice proceduri standardizate, ca și în cazul portofoliilor care nu au frecvență de nerambursare scăzută. Aceste proceduri pot fi bazate pe raționament profesional și/sau pe date externe. Instituția de credit trebuie, în toate cazurile, să monitorizeze calitatea, obiectivitatea și credibilitatea surselor de date, precum și să întărească transparența și caracterul complet al documentației.

5.3.1. Validarea cantitativă

Art. 177. — (1) Instituțiile de credit trebuie să asigure îndeplinirea cerinței de a derula o validare cantitativă pentru portofoliile cu frecvență de nerambursare scăzută, chiar în condițiile limitărilor aferente setului de date. În situațiile în care sunt observate puține intrări în stare de nerambursare sau nu sunt observate astfel de intrări, validarea cantitativă poate fi aproximată — cum ar fi prin evaluarea migrației ratingurilor, prin utilizarea, dacă este cazul, a marjelor de credit (*credit spreads*).

(2) Instituțiile de credit trebuie să utilizeze metode sănătoase și adecvate pentru a se asigura o evaluare și o cuantificare solidă și eficace a riscului. Criteriile care trebuie examinate în cadrul validării cantitative trebuie să includă cel puțin calibrarea — a cărei validare este susceptibilă a se baza mai mult pe raționamentul profesional, utilizând experiența extinsă, internă și/sau externă, cu privire la un anumit tip de activitate —, puterea de discriminare și stabilitatea.

Art. 178. — Instituțiile de credit trebuie să examineze puterea de discriminare a modelelor prin utilizarea de analize calitative și cantitative — spre exemplu, în funcție de cantitatea de date, pot fi utilizate diferite tehnici, precum compararea cu elemente de referință interne, compararea cu alte ratinguri și modele, compararea cu alte informații externe.

SECȚIUNEA a 6-a

Cadrul de administrare a activității

6.1. Responsabilitățile structurii de conducere a instituției de credit și raportarea internă

6.1.1. Responsabilitățile structurii de conducere a instituției de credit

Art. 179. — (1) Structura de conducere a unei instituții de credit are responsabilitatea finală pentru administrarea sănătoasă a cadrului aferent abordării bazate pe modele interne de rating.

(2) În vederea îmbunătățirii gradului de înțelegere a membrilor organelor cu funcție de supraveghere cu privire la sistemul de rating și pentru creșterea eficienței, organele cu funcție de supraveghere ale unei instituții de credit pot constitui, dacă este cazul, un comitet care să le asiste în îndeplinirea atribuțiilor care le revin cu privire la cadrul aferent abordării bazate pe modele interne de rating — cum ar fi un comitet de administrare a riscurilor.

(3) Organele cu funcție de conducere pot delega anumite atribuții către persoanele cu funcție de conducere de nivel mediu din cadrul instituției de credit, rămânând responsabile pentru elaborarea, dezvoltarea și implementarea cadrului aferent abordării bazate pe modele interne de rating, precum și pentru cunoașterea generală a acestui cadru.

Art. 180. — În sensul art. 251 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, aspectele semnificative ale proceselor de rating și de estimare includ, printre altele, următoarele:

a) strategiile și politicile de administrare a riscului privind sistemul intern de rating — incluzând toate aspectele semnificative ale proceselor de alocare a ratingurilor și de estimare a parametrilor de risc;

b) structura organizatorică a funcțiilor sistemului de control intern;

c) specificarea nivelului de risc acceptabil — utilizarea rezultatelor abordării bazate pe modele interne de rating pentru a defini profilul de risc de credit al instituției de credit respective.

Art. 181. — Structura de conducere a unei instituții de credit este responsabilă pentru luarea de decizii formale cu privire la implementarea abordării bazate pe modele interne de rating, incluzând aprobarea generală a proiectului, specificarea obiectivelor, desemnarea componentelor structurii organizatorice responsabile cu implementarea și stabilirea unui program al etapelor necesare implementării.

Art. 182. — Organele cu funcție de supraveghere ale unei instituții de credit trebuie să exercite o monitorizare efectivă și trebuie să fie implicate pe bază continuă în monitorizarea procedurilor de control ale auditului intern.

Art. 183. — (1) Organele cu funcție de conducere ale unei instituții de credit trebuie să se asigure, pe bază continuă, că mecanismele de control și sistemele de cuantificare adoptate de către unitatea de control al riscului de credit sunt adecvate și că întregul sistem aferent abordării bazate pe modele interne de rating rămâne eficace în timp.

(2) Organele cu funcție de conducere ale unei instituții de credit trebuie să aibă o bună înțelegere a politicilor de creditare, a standardelor de acordare a creditelor, a practicilor de creditare, a practicilor de recuperare și colectare și trebuie să înțeleagă modul în care acești factori afectează estimarea parametrilor de risc relevanți.

(3) Organele cu funcție de conducere ale unei instituții de credit trebuie să se asigure că următoarele atribuții sunt realizate:

a) asigurarea solidității proceselor de asumare a riscului, chiar și într-un mediu supus schimbărilor rapide;

b) determinarea modului de utilizare a ratingurilor interne în procesele de asumare a riscului;

c) identificarea și evaluarea determinantilor de risc principali, pe baza informațiilor furnizate de către unitatea de control al riscului de credit;

d) stabilirea atribuțiilor unității de control al riscului de credit și evaluarea adecvării nivelurilor de competență profesională ale acesteia;

e) monitorizarea și administrarea tuturor surselor de conflicte potențiale de interese;

f) stabilirea de canale de comunicație eficace pentru a asigura faptul că întregul personal are cunoștință despre politicile și procedurile relevante;

g) stabilirea conținutului minim al raportărilor către organele cu funcție de supraveghere sau către comitetul care le asistă în îndeplinirea atribuțiilor care le revin cu privire la cadrul aferent abordării bazate pe modele interne de rating — cum ar fi comitetul de administrare a riscurilor; și

h) examinarea rapoartelor auditului intern.

Art. 184. — Organele cu funcție de conducere ale unei instituții de credit trebuie să verifice, de asemenea, cu regularitate, că procedurile de control și sistemele de cuantificare adoptate de către unitatea de control al riscului de credit și de către auditul intern sunt adecvate și că întregul sistem aferent abordării bazate pe modele interne de rating rămâne eficace în timp.

Art. 185. — Unitatea de control al riscului de credit este responsabilă pentru funcționarea adecvată a sistemelor de

rating și supune aprobării structurii de conducere sistemele de rating.

Art. 186. — (1) Auditul intern trebuie să furnizeze o evaluare a adecvării generale a sistemului de control intern și a funcției de control al riscului de credit.

(2) Structura de conducere a instituției de credit este responsabilă pentru examinările efectuate de auditul intern pentru scopurile Regulamentului BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, și ale prezentului regulament și deține un control deplin și independent asupra acestor examinări.

(3) Structura de conducere a instituției de credit trebuie să comunice direct cu auditul intern în toate etapele, iar acesta trebuie să raporteze direct structurii de conducere pe durata examinării.

(4) Instituția de credit care utilizează o metodologie obținută de la un furnizor extern trebuie să realizeze, de asemenea, o examinare prin intermediul auditului intern sau prin intermediul unei alte unități interne de evaluare, pentru a se asigura o înțelegere completă a metodologiilor furnizorului. O astfel de examinare poate fi considerată de încredere doar în măsura în care este realizată de către o unitate internă care este suficient de familiarizată cu toate aspectele sistemelor și metodologiilor examinate.

6.1.2. Raportarea internă

Art. 187. — (1) Analiza bazată pe modele interne de rating a profilului de risc de credit al instituției de credit trebuie să fie o parte esențială a sistemului de raportare internă. Destinatarul raportării trebuie să includă nu numai structura de conducere a instituției de credit sau, după caz, comitetul care asistă organele cu funcție de supraveghere în îndeplinirea atribuțiilor care le revin cu privire la cadrul aferent abordării bazate pe modele interne de rating, ci și toate funcțiile interne responsabile cu inițierea și monitorizarea riscurilor de credit. Frecvența și conținutul raportării trebuie să fie aprobate formal de către structura de conducere a instituției de credit.

(2) Frecvența și sfera raportării trebuie să fie stabilite în concordanță cu tipul destinatarului și cu nivelul de risc. Nivelul de risc poate depinde, de exemplu, de ratingurile sau de dimensiunea expunerilor.

Art. 188. — Raportarea către organele cu funcție de conducere ale instituției de credit trebuie să permită acestora monitorizarea evoluției riscului de credit la nivelul întregului portofoliu. Sfera informației — cum ar fi clasele de rating, grupele de risc, intervalele probabilității de nerambursare — care se include în raportarea internă, poate varia în funcție de natura, dimensiunea și gradul de complexitate al activității instituției de credit.

Art. 189. — (1) Pentru îndeplinirea cerințelor minime privind raportarea precizate la art. 254 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, pot fi furnizate următoarele informații:

a) o descriere a portofoliilor cărora le-a fost atribuit un rating — sume, număr de debitori, probabilități de nerambursare pe clase de rating sau pe grupe de risc, procent de acoperire a întregului portofoliu prin abordarea bazată pe modele interne de rating, cu descompunere pe entități, sectoare, subportofolii și unități operaționale;

b) distribuția întregului portofoliu potrivit claselor de rating sau grupelor de risc, respectiv potrivit intervalelor probabilității de nerambursare și claselor de rating ale pierderii în caz de nerambursare, precum și o comparație cu anul precedent;

c) o comparație a ratelor de nerambursare efective — inclusiv a pierderii în caz de nerambursare și a factorilor de conversie pentru instituțiile de credit care utilizează abordarea

pe modele interne de rating avansată — în raport cu cele previzionate;

d) rezultatele simulărilor de criză;

e) o estimare a cerințelor de capital reglementat și a capitalului economic; și

f) migrația portofoliului de-a lungul claselor de rating sau grupelor de risc.

(2) Pe lângă cerințele de raportare menționate la alin. (1), unitatea de control al riscului de credit trebuie să elaboreze rapoarte specifice, destinate organelor cu funcție de conducere, referitoare la procesul de examinare a sistemului de rating. Furnizarea de rapoarte coerente cu privire la variabilele-țintă constituie responsabilitatea unității de control al riscului de credit.

6.2. Unitatea de control al riscului de credit independentă

6.2.1. Sfera de activitate

Art. 190. — (1) Unitatea de control al riscului de credit a instituției de credit trebuie, în principal, să se asigure cu regularitate că sistemul de rating și toate componentele sale — alocarea ratingurilor, estimarea parametrilor, colectarea datelor și monitorizarea — funcționează conform planificărilor. Unitatea de control al riscului de credit trebuie să îndeplinească, printre altele, următoarele atribuții:

a) conceperea/selectarea sistemului de rating — elaborare sau examinare;

b) examinarea continuă a criteriilor de rating și dezvoltarea modelului;

c) verificarea acurateții tuturor claselor de rating și grupelor de risc;

d) evaluarea coerenței de-a lungul industriilor, portofoliilor și regiunilor geografice;

e) evaluarea utilizării modelului;

f) analiza considerentelor care au stat la baza corecțiilor (*overrides*) și excepțiilor;

g) procesul de cuantificare — elaborare sau examinare;

h) testarea *ex-post* (*backtesting*);

i) analiza tranzițiilor efective și previzionate ale ratingurilor; și

j) compararea cu surse de date terțe.

(2) Rezultatele examinării efectuate de către unitatea de control al riscului de credit trebuie să fie raportate organelor cu funcție de conducere ale instituției de credit cel puțin de două ori pe an.

Art. 191. — (1) Pentru scopurile art. 255 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 15/20/2006, cu modificările și completările ulterioare, expresia *unitatea de control al riscului de credit* trebuie interpretată exclusiv în sensul aspectelor funcționale ale acesteia — ca funcție de control al riscului de credit —, respectiv nu în sensul de componentă a structurii organizatorice.

(2) Orice lipsă potențială de obiectivitate rezultată din coexistența în cadrul aceleiași unități organizatorice a funcțiilor de examinare a modelului și de elaborare/selectare a acestuia trebuie să fie compensată prin controale administrate de către auditul intern. Coexistența celor două funcții în cadrul aceleiași unități organizatorice trebuie făcută transparentă.

6.2.2. Poziționarea funcției de control al riscului de credit în cadrul structurii organizatorice a instituției de credit

Art. 192. — Funcția de control al riscului de credit trebuie să fie subordonată funcțional în mod direct organelor cu funcție de conducere, indiferent de poziționarea unității în cadrul structurii organizatorice a instituției de credit. Auditul intern trebuie să examineze dacă poziționarea respectivei funcții poate reduce independența acesteia.

Art. 193. — Funcția de control al riscului de credit trebuie să dețină întotdeauna o poziție importantă în cadrul structurii

organizatorice a instituției de credit și trebuie să dispună de personal cu calitate, abilități și experiență necesare.

6.2.3. Independența funcției de control al riscului de credit în raport cu funcțiile responsabile cu inițierea sau reînnoirea expunerilor

Art. 194. — Auditul intern trebuie să determine gradul real de independență al funcției de control al riscului de credit, indiferent de modalitatea la care recurge instituția de credit pentru asigurarea independenței funcției de control al riscului de credit — cum ar fi subordonarea directă a unității de control al riscului de credit organelor cu funcție de conducere, menținerea unei separații între funcțiile sistemului de control intern și funcția comercială/personalul responsabil cu relația cu clienții, până la nivelul membrului responsabil din cadrul organelor cu funcție de conducere.

Art. 195. — (1) În vederea prevenirii potențialelor efecte negative ale unei separații stricte între funcția comercială și unitatea de control al riscului de credit, fără a face referire prin aceasta la funcția de control al riscului de credit, — spre exemplu, modelele elaborate de către personalul însărcinat cu administrarea riscului fără contribuția personalului responsabil cu relația cu clienții pot fi respinse de către cel din urmă sau personalul din cadrul liniilor comerciale poate fi tentat să forțeze unele date de intrare ale modelului, în special cele de ordin calitativ, pentru a ajusta rezultatele modelului la evaluările efectuate de către respectivul personal, afectând astfel testul de utilizare —, personalul din cadrul unității de control al riscului de credit și din cadrul departamentului comercial trebuie să coopereze în mod activ la elaborarea modelului.

(2) În vederea asigurării independenței necesare după finalizarea elaborării modelului, schimbul de informații poate fi realizat prin intermediul unor comitete.

6.3. Rolul auditului intern

Art. 196. — (1) În vederea examinării robusteții sistemelor de control pentru ratingurile interne, precum și a parametrilor aferenți acestora, funcția de audit intern trebuie să aibă o înțelegere adecvată a tuturor proceselor sistemelor de rating, inclusiv a proceselor care generează estimări ale parametrilor de risc.

(2) Ca parte a examinării de către acesta a mecanismelor de control, auditul intern trebuie să evalueze profunzimea, sfera și calitatea activității desfășurate de către funcția de control al riscului de credit. Auditul intern poate, de asemenea, să deruleze teste pentru a se asigura că funcția de control al riscului de credit a formulat concluzii bine întemeiate.

(3) Auditul intern trebuie să examineze gradul de adecvare al infrastructurii IT și al mentenanței datelor.

(4) În cazul instituțiilor de credit care utilizează modele statistice, auditul intern trebuie să deruleze teste — de exemplu, care să vizeze unități operaționale specifice — pentru a verifica procesele de introducere a datelor.

Art. 197. — Auditul intern trebuie să raporteze cel puțin anual structurii de conducere cu privire la conformitatea instituției de credit cu cerințele aferente abordării bazate pe modele interne de rating.

Art. 198. — (1) Pentru întărirea independenței sale, auditul intern nu trebuie să fie implicat în mod direct în conceperea/selectarea modelului.

(2) Auditul intern trebuie să dispună de personal cu calitate, abilități și experiență necesare pentru realizarea atribuțiilor prevăzute de prezentul regulament.

Art. 199. — (1) Fără a aduce atingere cerinței privind independența, este permisă o anumită cooperare între auditul intern și funcția de control al riscului de credit, cum ar fi în vederea tratării potențialelor puncte slabe sau distorsiuni (*biases*) ale sistemului de rating.

(2) În sensul alin. (1), informațiile privind corecțiile (*overrides*) identificate de către funcția de control al riscului de credit în cazul unui portofoliu sau al unei unități operaționale specifice trebuie transmise auditului intern pentru ca acesta să poată evalua dacă aceste corecții rezultă din distorsiunile modelului — de exemplu, din cauza faptului că modelul nu este adecvat producerii de ratinguri pentru activități specifice — sau din lipsa de independență a personalului responsabil cu relația cu clienții. Funcția de control al riscului de credit are însă responsabilitatea exclusivă cu privire la performanța sistemelor de rating. Funcția de audit nu trebuie să fie implicată în operațiuni zilnice, precum examinarea fiecărei alocări de rating individual.

6.4. Independența în alocarea ratingurilor

Art. 200. — (1) Instituțiile de credit trebuie să asigure independența în procesul de alocare a ratingurilor, cu luarea în considerare a structurii organizatorice a acestora și a modului de desfășurare a activităților de creditare.

(2) În situațiile în care instituțiile de credit recurg la una dintre următoarele abordări de alocare a ratingurilor, respectiv:

- alocarea ratingurilor de către personalul responsabil cu relația cu clienții;
- alocarea ratingurilor prin intermediul modelelor ale căror rezultate nu pot fi modificate de către utilizatori;
- alocarea ratingurilor de către ofițerii de credit independenți sau de către comitetele de rating independente; sau
- alocarea ratingurilor pe baza abordării mixte, instituțiile de credit trebuie să respecte cerințele aferente abordării utilizate care sunt conținute de prevederile subsecvente ale acestei subsecțiuni.

6.4.1. Alocarea ratingurilor de către personalul responsabil cu relația cu clienții

Art. 201. — (1) În cazul adoptării unei abordări bazate pe raționament profesional pentru scopurile alocării ratingurilor, respectiv atribuirea de sarcini pe linia alocării și aprobării ratingurilor personalului responsabil cu relația cu clienții, instituțiile de credit trebuie să compenseze potențiala lipsă de independență în alocarea ratingurilor — cum ar fi conflictele de interese rezultate prin remunerarea personalului respectiv în funcție de volumul de activitate generat sau potențiala pierdere a obiectivității acestuia în cazul dezvoltării unei relații strânse cu debitorul — cu controale interne menite să împiedice afectarea de către aceasta a procesului de rating.

(2) Controalele menționate la alin. (1) trebuie să opereze în practică și trebuie să includă, cel puțin, o examinare completă și independentă a ratingurilor de către funcțiile de control al riscului — spre exemplu, monitorizarea de la distanță realizată de către controlorii de credit, analiza performanțelor ratingurilor de către unitatea de control al riscului de credit și examinarea la fața locului de către auditul intern.

(3) Pentru a asigura independența alocării ratingurilor, instituțiile de credit pot recurge, ca modalitate adițională, la remunerarea personalului responsabil cu relația cu clienții în funcție de cuantificările performanței ajustate în funcție de risc — precum rata de rentabilitate a capitalului ajustată în funcție de risc —, cuantificări care să se întemeieze pe rezultatele sistemului aferent abordării bazate pe modele interne de rating.

(4) În cazul activităților non-retail, instituțiile de credit nu trebuie să delege integral responsabilitatea cu privire la rating — alocare sau examinare — personalului responsabil cu relația cu clienții, acesta urmând să realizeze doar o evaluare preliminară a creditului care este validată ulterior de ofițeri independenți.

6.4.2. Alocarea ratingurilor prin intermediul modelelor ale căror rezultate nu pot fi modificate de către utilizatori

Art. 202. — (1) În cazul adoptării soluției de alocare a ratingurilor prin intermediul modelelor ale căror rezultate nu pot fi modificate de către utilizatori — respectiv evaluarea bonității, în esență, prin intermediul unui model —, instituțiile de credit trebuie să asigure examinarea independentă a datelor de intrare deoarece distorsiunile (*biases*) în alocările ratingurilor pot proveni exclusiv din erori sau fraude la introducerea datelor relevante.

(2) Funcția de control al riscului de credit trebuie să verifice, în mod continuu, păstrarea capacității de previzionare a riscului aferente modelului, prin intermediul sesiunilor de validare specifice bazate, de exemplu, pe testarea ex-post (*backtesting*) sau pe compararea cu elemente de referință a rezultatelor modelului.

6.4.3. Alocarea ratingurilor de către ofițerii de credit independenți sau de către comitetele de rating independente

Art. 203. — (1) În vederea realizării unei delimitări clare a persoanelor responsabile cu relația cu clienții de cele care dețin răspunderea finală cu privire la alocarea ratingurilor, instituțiile de credit pot atribui ofițerilor de credit sau comitetelor de rating, care raportează unei funcții de creditare independente, responsabilitatea exclusivă cu privire la alocarea și aprobarea ratingurilor. În situația în care instituțiile de credit recurg la această abordare de alocare a ratingurilor, pe lângă atribuțiile legate de alocarea și aprobarea ratingurilor, ofițerii de credit trebuie să monitorizeze cu regularitate situația debitorilor și să actualizeze, dacă este necesar, ratingurile.

(2) Având în vedere dificultatea evaluării în practică a gradului real de independență al ofițerului de credit/comitetului de rating — în special în cazul contrapartidelor de dimensiune mare pentru care limitele de aprobare sunt stabilite la nivelul structurii de conducere —, în cazul utilizării acestei abordări, instituția de credit trebuie să acorde o atenție deosebită structurii organizatorice și relației dintre personalul responsabil cu relația cu clienții și ofițerii de credit, inclusiv în ceea ce privește accesul ofițerilor de credit la informațiile legate de debitori, care, în situația în care este limitat, poate afecta puterea de discriminare și de previzionare a ratingurilor.

(3) Funcția de control al riscului de credit trebuie să aibă o contribuție esențială la depășirea dezavantajelor potențiale ale acestei abordări, specificate la alin. (2), în special cu privire la evaluarea performanței ratingurilor și examinarea continuă a sistemului de rating.

6.4.4. Alocarea ratingurilor pe baza abordării mixte

Art. 204. — (1) În vederea alocării ratingurilor, instituțiile de credit pot utiliza o abordare mixtă — de exemplu, alocarea ratingului este realizată inițial prin intermediul modelelor statistice sau al celor bazate pe raționament profesional; dacă personalul responsabil cu relația cu clienții, care răspunde și pentru datele de intrare, este satisfăcut de rezultatul furnizat de către model, atunci ratingul final va fi ratingul furnizat de către model; dacă respectivul personal nu este de acord cu rezultatul furnizat de către model, atunci acesta poate propune o corecție (*override*) unui superior sau, în funcție de dimensiunea expunerii, unui comitet de rating care deține răspunderea finală cu privire la confirmarea ratingului furnizat de către model sau cu privire la modificarea lui.

(2) În cazul în care instituția de credit recurge la o abordare mixtă, aceasta trebuie să acorde o atenție deosebită caracteristicilor modelelor utilizate și structurii organizatorice — de exemplu, dacă modelul de rating nu este adecvat pentru o anumită categorie de debitori sau de tranzacții, pot să apară numeroase corecții (*overrides*), iar personalul responsabil cu relația cu clienții poate fi, de asemenea, tentat să forțeze unele date de intrare ale modelului pentru a ajusta rezultatele acestuia la propriile evaluări.

(3) În sensul alin. (2), instituțiile de credit trebuie să se asigure că, în cadrul procesului de alocare a ratingului, sunt luate în considerare toate informațiile relevante și trebuie să întreprindă demersurile necesare pentru identificarea potențialelor erori de rating. Controalele interne trebuie, de asemenea, să asigure acuratețea datelor de intrare. Toate corecțiile (*overrides*) trebuie să fie motivate în mod corespunzător de către personalul responsabil cu relația cu clienții și toate deciziile relevante — atât confirmarea, cât și respingerea corecțiilor propuse — trebuie să fie păstrate, pentru a permite funcției de control al riscului de credit derularea în mod corect a testării ex-post (*backtesting*).

CAPITOLUL IV

Dispoziții tranzitorii

Art. 205. — (1) În aplicarea prevederilor cap. II, instituțiile de credit care solicită aprobarea Băncii Naționale a României pentru utilizarea abordării bazate pe modele interne de rating în scopurile calculării valorii ponderate la risc a expunerilor trebuie să transmită acesteia, drept componentă distinctă a documentației-suport prevăzute la art. 4, o documentație prin care să facă dovada îndeplinirii cerințelor relevante ale art. 4 din Regulamentul BNR — CNVM nr. 13/18/2006.

(2) Instituțiile de credit care au primit aprobarea de a utiliza abordarea bazată pe modele interne de rating în scopurile calculării valorii ponderate la risc a expunerilor anterior publicării prezentului regulament în Monitorul Oficial al României, Partea I, trebuie să finalizeze demersurile necesare în vederea conformării cu prevederile acestui regulament în termen de 6 luni de la data publicării sale.

(3) În cazul cererilor de aprobare primite de Banca Națională a României și aflate în curs de analiză la data publicării prezentului regulament în Monitorul Oficial al României, Partea I, instituțiile de credit trebuie să completeze solicitarea depusă astfel încât aceasta să îndeplinească cerințele stabilite la art. 3—9, art. 11 alin. (4), art. 12 și 13.

(4) În cazul instituțiilor de credit pentru care există cereri de aprobare în analiză la data publicării prezentului regulament în Monitorul Oficial al României, Partea I, instituțiile de credit trebuie să finalizeze demersurile necesare în vederea conformării cu prevederile acestui regulament în termen de 3 luni de la data publicării sale.

CAPITOLUL V

Sancțiuni și dispoziții finale

Art. 206. — Nerespectarea dispozițiilor prezentului regulament atrage aplicarea măsurilor și/sau a sancțiunilor prevăzute la art. 226, 227 precum și 229 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare.

Președintele Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României,
Mugur Constantin Isărescu

CRITERII
de încadrare a expunerilor provenind din finanțări specializate

Tabelul 1 — Clasele de rating reglementate pentru expunerile provenind din finanțări de proiecte

	Categoria 1 (Solid)	Categoria 2 (Bun)	Categoria 3 (Satisfăcător)	Categoria 4 (Slab)
0	1	2	3	4
Puterea financiară				
Condiții de piață	Furnizori puțini aflați în concurență sau avantaj substanțial și durabil privind localizarea, costul ori tehnologia. Cererea este puternică și în creștere.	Furnizori puțini aflați în concurență sau localizare, cost ori tehnologie superioare mediei, dar este posibil ca această situație să nu dureze. Cererea este puternică și stabilă.	Proiectul nu prezintă niciun avantaj privind localizarea, costul sau tehnologia. Cererea este adecvată și stabilă.	Proiectul prezintă o localizare, un cost sau o tehnologie inferioare mediei. Cererea este slabă și în scădere.
Indicatorii financiari, cum ar fi rata de acoperire a serviciului datoriei, rata de acoperire pe durata de viață a creditului, rata de acoperire pe durata de viață a proiectului și raportul dintre datorii și capitalul propriu	Indicatorii financiari reflectă o situație financiară solidă, luând în considerare nivelul de risc al proiectului; ipoteze economice foarte robuste.	Indicatorii financiari reflectă o situație financiară care se încadrează între nivelul solid și cel acceptabil, luând în considerare nivelul de risc al proiectului; ipoteze economice aferente proiectului robuste.	Indicatorii financiari reflectă o situație financiară standard, luând în considerare nivelul de risc al proiectului.	Indicatorii financiari reflectă o situație financiară slabă, luând în considerare nivelul de risc al proiectului.
Analiza pe bază de simulări de criză (<i>stress analysis</i>)	Proiectul generează venituri capabile să acopere obligațiile sale financiare în condiții economice sau sectoriale de criză cu impact negativ major și prelungite.	Proiectul generează venituri capabile să acopere obligațiile sale financiare în condiții economice sau sectoriale de criză obișnuite. Este probabil ca pentru proiectul respectiv să se înregistreze apariția stării de nerambursare doar în condiții economice de criză cu impact negativ major.	Proiectul este vulnerabil la condiții de criză obișnuite de-a lungul unui ciclu economic și se poate înregistra apariția stării de nerambursare pentru proiectul respectiv în cazul unui declin economic obișnuit.	Este probabil ca pentru proiect să se înregistreze apariția stării de nerambursare, în afara cazului în care condițiile se ameliorează neîntârziat.
<i>Structura financiară</i>				
Durata creditului în raport cu durata proiectului	Durata de viață utilă a proiectului depășește în mod semnificativ durata creditului.	Durata de viață utilă a proiectului depășește durata creditului.	Durata de viață utilă a proiectului depășește durata creditului.	Durata de viață utilă a proiectului poate să nu depășească durata creditului.
Graficul de rambursare a creditului	Datorie rambursabilă în tranșe	Datorie rambursabilă în tranșe	Datorie rambursabilă în tranșe, cu o valoare limitată a ultimei sume rămase de rambursat, de o dimensiune mai mare în raport cu tranșele respective (<i>bullet payment</i>)	Rambursare integrală la scadență (<i>bullet repayment</i>) sau datorie rambursabilă în tranșe, cu o valoare ridicată a ultimei sume rămase de rambursat, de o dimensiune mai mare în raport cu tranșele respective (<i>bullet payment</i>)

Cadrul politic și juridic	Expunere foarte scăzută; instrumente solide de diminuare a riscului, dacă este necesar	Expunere scăzută; instrumente satisfăcătoare de diminuare a riscului, dacă este necesar	Expunere moderată; instrumente suficiente de diminuare a riscului	Expunere ridicată; instrumente slabe sau inexistente de diminuare a riscului
Riscul de forță majoră — război, tensiuni civile etc.	Expunere foarte scăzută	Expunere scăzută	Protecție standard	Riscuri semnificative, nediminuate în totalitate
Sprijinul guvernamental și importanța proiectului pe termen lung pentru țară	Proiect de importanță strategică pentru țară — preferabil orientat către export. Sprijin guvernamental puternic	Proiect considerat important pentru țară. Un nivel bun al sprijinului guvernamental	Proiectul poate să nu fie strategic, dar aduce beneficii incontestabile pentru țară. Sprijinul guvernamental poate să nu fie explicit.	Proiectul nu este unul cheie pentru țară. Sprijinul guvernamental este insuficient sau inexistent.
Stabilitatea cadrului juridic și de reglementare — riscul de schimbare a legislației	Cadrul de reglementare favorabil și stabil pe termen lung	Cadrul de reglementare favorabil și stabil pe termen mediu	Schimbările intervenite în cadrul de reglementare pot fi previzionate cu un nivel suficient de siguranță.	Probleme de reglementare prezente sau viitoare pot afecta proiectul.
Obținerea întregului sprijin necesar și a tuturor aprobărilor necesare pentru derogări de la legislația privind conținutul local (<i>local content laws</i>)	Solid	Satisfăcător	Suficient	Slab
Caracterul executoriu al contractelor, garanțiilor reale și personale	Contractele, garanțiile reale și personale sunt executorii.	Contractele, garanțiile reale și personale sunt executorii.	Contractele, garanțiile reale și personale sunt considerate executorii, chiar dacă pot exista anumite probleme neesențiale.	Există probleme esențiale nerezolvate referitoare la executarea efectivă a contractelor, garanțiilor reale și personale.
Caracteristicile tranzacției				
<i>Riscul aferent detaliilor conceptuale și tehnologiei</i>	Tehnologie și detalii conceptuale demonstrate integral	Tehnologie și detalii conceptuale demonstrate integral	Tehnologie și detalii conceptuale demonstrate — problemele de demarare sunt diminuate prin intermediul unui pachet solid de realizare (<i>completion package</i>).	Tehnologie și detalii conceptuale nedemonstrate; există probleme de tehnologie și/sau detalii conceptuale sunt complexe.
<i>Riscul construirii</i>	Toate permisiunile au fost obținute.	Unele permisiuni sunt încă în curs de obținere, dar primirea lor este considerată a fi foarte probabilă.	Unele permisiuni sunt încă în curs de obținere, dar procesul de autorizare este bine definit și este considerat o simplă formalitate.	Permisiuni esențiale trebuie încă obținute și procesul de obținere nu este considerat o simplă formalitate. Pot fi atașate condiții semnificative.
Permisiuni și localizare	Contract de procurare și execuție (EPC — <i>engineering and procurement contract</i>) pentru construcție la cheie, cu preț fix și dată stabilită de finalizare	Contract de procurare și execuție (EPC — <i>engineering and procurement contract</i>) pentru construcție la cheie, cu preț fix și dată stabilită de finalizare	Contract de construcție la cheie, cu preț fix și dată stabilită de finalizare, cu unul sau câțiva antreprenori	Contract la cheie, cu preț fix inexistent sau parțial și/sau probleme de interacțiune cu mulți antreprenori
Tipul contractului de construcție	Contract de procurare și execuție (EPC — <i>engineering and procurement contract</i>) pentru construcție la cheie, cu preț fix și dată stabilită de finalizare	Contract de procurare și execuție (EPC — <i>engineering and procurement contract</i>) pentru construcție la cheie, cu preț fix și dată stabilită de finalizare	Contract de construcție la cheie, cu preț fix și dată stabilită de finalizare, cu unul sau câțiva antreprenori	Contract la cheie, cu preț fix inexistent sau parțial și/sau probleme de interacțiune cu mulți antreprenori

0	1	2	3	4
<p>Garanții de îndeplinire</p>	<p>Daune compensatorii substanțiale (<i>liquidated damages</i>), garantate cu garanții financiare și/sau garanții solide de îndeplinire din partea sponsorilor cu o poziție financiară excelentă</p>	<p>Daune compensatorii semnificative (<i>liquidated damages</i>), garantate cu garanții financiare și/sau garanții de îndeplinire din partea sponsorilor cu o poziție financiară bună</p>	<p>Daune compensatorii adecvate (<i>liquidated damages</i>), garantate cu garanții financiare și/sau garanții de îndeplinire din partea sponsorilor cu o poziție financiară bună</p>	<p>Daune compensatorii inadecvate (<i>liquidated damages</i>) sau negarantate cu garanții financiare ori garantate cu garanții de îndeplinire slabe</p>
<p>Istoricul profesional și puterea financiară a antreprenorului în construirea unor proiecte similare</p>	<p>Solid</p>	<p>Bun</p>	<p>Satisfăcător</p>	<p>Slab</p>
<p><i>Riscul de exploatare</i></p> <p>Sfera și natura contractelor de exploatare și întreținere</p> <p>Expertiza, istoricul profesional și puterea financiară a operatorului</p>	<p>Contract de exploatare și întreținere pe termen lung solid, de preferință cu stimulente legate de calitatea execuției contractului, și/sau conturi de rezerve privind exploatarea și întreținerea</p> <p>Foarte solid sau angajamente ferme din partea sponsorilor de a furniza asistență tehnică</p>	<p>Contract de exploatare și întreținere pe termen lung și/sau conturi de rezerve privind exploatarea și întreținerea</p> <p>Solid</p>	<p>Contract de exploatare și întreținere limitat sau cont de rezerve limitat privind exploatarea și întreținerea</p> <p>Acceptabil</p>	<p>Nu există un contract de exploatare și întreținere: riscul unui cost de exploatare ridicat depășește diminuării de risc.</p> <p>Limitat/slab sau operator local dependent de autoritățile locale</p>
<p><i>Riscul de distribuție</i></p> <p>a) Dacă există un contract care obligă cumpărătorul fie să accepte livrarea bunului sau serviciului, fie să plătească o sumă de bani stabilită (<i>take-or-pay contract</i>) sau un contract de distribuție la preț fix</p> <p>b) Dacă nu există un contract care obligă cumpărătorul fie să accepte livrarea bunului sau serviciului, fie să plătească o sumă de bani stabilită (<i>take-or-pay contract</i>) sau un contract de distribuție la preț fix</p>	<p>Bonitate excelentă a cumpărătorului; clauze de încetare solide; durata contractului depășește într-o măsură considerabilă scadența datoriei.</p> <p>Proiectul produce servicii esențiale sau o marfă vândută pe scară largă pe o piață mondială; producția poate fi absorbită rapid la prețurile previzionate, chiar în condițiile unor rate de creștere ale pieței inferioare celor istorice.</p>	<p>Poziție financiară bună a cumpărătorului; clauze de încetare solide; durata contractului depășește scadența datoriei.</p> <p>Proiectul produce servicii esențiale sau o marfă vândută pe scară largă pe o piață regională care o va absorbi la prețurile previzionate în condițiile unor rate de creștere ale pieței la nivelul celor istorice.</p>	<p>Poziție financiară acceptabilă a cumpărătorului; clauze de încetare normale; durata contractului corespunde în general cu scadența datoriei.</p> <p>Marfa este vândută pe o piață restrânsă, care o poate absorbi numai în condițiile unor prețuri inferioare celor previzionate.</p>	<p>Poziție financiară nesatisfăcătoare a cumpărătorului; clauze de încetare slabe; durata contractului nu depășește scadența datoriei.</p> <p>Producția aferentă proiectului este solicitată numai de către unul sau câțiva cumpărători sau nu este vândută în general pe o piață organizată.</p>
<p><i>Riscul de aprovizionare</i></p> <p>Riscul de preț, de volum și de transport al materiilor prime; istoricul profesional și puterea financiară a furnizorului</p>	<p>Contract de aprovizionare pe termen lung cu un furnizor având o poziție financiară excelentă</p>	<p>Contract de aprovizionare pe termen lung cu un furnizor având o poziție financiară bună</p>	<p>Contract de aprovizionare pe termen lung cu un furnizor având o poziție financiară bună — se poate menține un anumit grad de risc de preț.</p>	<p>Contract de aprovizionare pe termen scurt sau contract de aprovizionare pe termen lung cu un furnizor având o poziție financiară nesatisfăcătoare — se menține cu certitudine un anumit grad de risc de preț.</p>

Riscuri privind rezervele — de exemplu, exploatarea resurselor naturale	Rezerve auditate în mod independent, demonstrate și exploatate, care depășesc în măsură ridicată necesarul pe durata de viață a proiectului	Rezerve auditate în mod independent, demonstrate și exploatate, care depășesc necesarul pe durata de viață a proiectului	Rezervele demonstrate pot acoperi proiectul în mod adecvat până la scadența împrumutului.	Proiectul se bazează într-o anumită măsură pe rezerve potențiale și neexploatate.
Soliditatea sponsorului	Rezerve auditate în mod independent, demonstrate și exploatate, care depășesc în măsură ridicată necesarul pe durata de viață a proiectului	Rezerve auditate în mod independent, demonstrate și exploatate, care depășesc necesarul pe durata de viață a proiectului	Rezervele demonstrate pot acoperi proiectul în mod adecvat până la scadența împrumutului.	Proiectul se bazează într-o anumită măsură pe rezerve potențiale și neexploatate.
Istoricul profesional, puterea financiară și experiența privind țara/sectorul aferentă/aferent sponsorului	Sponsor solid, cu istoric profesional excelent și poziție financiară foarte bună	Sponsor de calitate bună, cu istoric profesional satisfăcător și poziție financiară bună	Sponsor adecvat, cu istoric profesional adecvat și poziție financiară bună	Sponsor de calitate scăzută, fără istoric profesional sau cu istoric profesional îndoielnic și/sau poziție financiară nesatisfăcătoare
Spiriul sponsorului, evidențiat de către participarea la capitalul propriu, clauza de proprietate și stimulentele de a injecta lichidități adiționale, dacă este necesar	Solid. Proiectul este strategic pentru sponsor într-un grad ridicat — activitate de bază, strategie pe termen lung.	Bun. Proiectul este strategic pentru sponsor — activitate de bază, strategie pe termen lung.	Acceptabil. Proiectul este considerat important pentru sponsor — activitate de bază.	Limitat. Proiectul nu este esențial pentru strategia pe termen lung a sponsorului sau pentru activitatea sa de bază.
Mecanismele de garantare				
Cedarea contractelor și a conturilor	Deplin cuprinzătoare	Cuprinzătoare	Acceptabilă	Insuficientă
Gajarea activelor, luând în considerare calitatea, valoarea și lichiditatea acestora	Garanție prioritară de prim rang, executorie din punct de vedere juridic, asupra tuturor activelor proiectului, asupra permisiunilor și conturilor necesare derulării proiectului	Garanție prioritară, executorie din punct de vedere juridic, asupra tuturor activelor proiectului, asupra conturilor necesare derulării proiectului	Garanție acceptabilă asupra tuturor activelor proiectului, asupra contractelor, permisiunilor și conturilor necesare derulării proiectului	Garanție insuficientă în favoarea creditorilor; clauză de gaj negativ inadecvată
Controlul creditorului asupra fluxurilor de numerar — de exemplu, utilizarea excesului de lichidități pentru plata datoriei (<i>cash sweep</i>), conturi de depozit la terțe părți independente până la îndeplinirea unei prevederi contractuale (<i>escrow accounts</i>)	Solid	Satisfăcător	Suficient	Slab
Soliditatea clauzelor contractuale — plăți în avans obligatorii, amânarea plăților, ordinea de efectuare a plăților (<i>payment cascade</i>), restricții privind dividendele etc.	Clauzele contractuale sunt solide pentru acest tip de proiect. Nu este permisă contractarea unei datorii suplimentare pentru proiectul respectiv.	Clauzele contractuale sunt satisfăcătoare pentru acest tip de proiect. Este permisă contractarea unei datorii suplimentare extrem de limitate pentru proiectul respectiv.	Clauzele contractuale sunt suficiente pentru acest tip de proiect. Este permisă contractarea unei datorii suplimentare limitate.	Clauzele contractuale sunt insuficiente pentru acest tip de proiect. Este permisă contractarea unei datorii suplimentare nelimitate.
Fondurile de rezervă — serviciul datoriei, exploatare și întreținere, reînnoire și înlocuire, evenimente neprevăzute etc.	Perioadă de acoperire superioară mediei, toate fondurile de rezervă finanțate integral în numerar sau prin scrisori de credit emise de către bănci cu un rating foarte ridicat	Perioadă de acoperire medie, toate fondurile de rezervă finanțate integral	Perioadă de acoperire medie, toate fondurile de rezervă finanțate integral	Perioadă de acoperire inferioară mediei, fondurile de rezervă finanțate prin fluxurile de numerar de exploatare

Tabelul 2 — Clasele de rating reglementate pentru expunerile provenind din finanțări de bunuri imobiliare producătoare de venit

	Categoria 1 (Solid)	Categoria 2 (Bun)	Categoria 3 (Satisfăcător)	Categoria 4 (Slab)
0	1	2	3	4
Puterea financiară				
Condiții de piață	Cererea și oferta pentru tipul și localizarea proiectului sunt, la momentul actual, în echilibru. Numărul de proprietăți competitive care apar pe piață este egal cu cererea previzionată sau inferior acesteia.	Cererea și oferta pentru tipul și localizarea proiectului sunt, la momentul actual, în echilibru. Numărul de proprietăți competitive care apar pe piață este aproximativ egal cu cererea previzionată.	Condițiile de piață sunt, cu aproximație, în echilibru. Pe piață apar proprietăți competitive, iar altele sunt în etapa de planificare. Detaliile conceptuale și capacitățile proiectului pot să nu fie la fel de avansate ca cele ale proiectelor noi.	Condițiile de piață sunt slabe. Momentul în care condițiile se vor ameliora și vor reveni la starea de echilibru este incert. Proiectul pierde locații la expirarea contractului de leasing/inchiriere. Condițiile noului contract de leasing/inchiriere sunt mai puțin favorabile în raport cu cele ale contractului care expiră.
Indicatorii financiari și raportul dintre valoarea împrumutului și cea a garanției reale (<i>advance rate</i>)	Rata de acoperire a serviciului datoriei aferentă proprietății este considerată solidă — rata de acoperire a serviciului datoriei nu este relevantă pentru etapa de construcție —, iar raportul dintre valoarea împrumutului și cea a garanției reale, aferent acesteia, este considerat scăzut, având în vedere tipul proprietății. În cazul în care există o piață secundară, tranzacția este subscrisă în conformitate cu standardele pieței.	Rata de acoperire a serviciului datoriei — fără relevanță pentru dezvoltarea proprietății imobiliare — și raportul dintre valoarea împrumutului și cea a garanției reale sunt satisfăcătoare. În cazul în care există o piață secundară, tranzacția este subscrisă în conformitate cu standardele pieței.	Rata de acoperire a serviciului datoriei aferentă proprietății s-a deteriorat și valoarea sa s-a diminuat, determinând creșterea raportului dintre valoarea împrumutului și cea a garanției reale, aferent acesteia.	Rata de acoperire a serviciului datoriei aferentă proprietății s-a deteriorat în mod semnificativ, iar raportul dintre valoarea împrumutului și cea a garanției reale, aferent acesteia, este mult superior standardelor de subscriere pentru noi credite.
Analiza pe bază de simulări de criză (<i>stress analysis</i>)	Structura proprietății în termeni de resurse, obligații potențiale și datorii permite îndeplinirea obligațiilor financiare aferente acesteia în timpul unei perioade de criză financiară cu impact negativ major — de exemplu, ratele dobânzii, creșterea economică.	Proprietatea generează venituri capabile să acopere obligațiile financiare într-o perioadă prelungită de criză financiară — de exemplu, ratele dobânzii, creșterea economică. Este probabil ca pentru proprietatea respectivă să se înregistreze apariția stării de nerambursare doar în condiții economice de criză cu impact negativ major.	În timpul unui declin economic, proprietatea ar suferi o scădere a venitului generat, care ar limita capacitatea acesteia de finanțare a cheltuielilor de capital și ar conduce la creșterea semnificativă a riscului de nerambursare.	Situația financiară a proprietății este fragilă, fiind probabil ca pentru proprietatea respectivă să se înregistreze apariția stării de nerambursare, în afara cazului în care condițiile se ameliorează în scurt timp.
Predictibilitatea fluxurilor de numerar	Contractele de leasing/inchiriere aferente proprietății sunt încheiate	Majoritatea contractelor de leasing/inchiriere aferente	Majoritatea contractelor de leasing/inchiriere aferente	Contractele de leasing/inchiriere aferente proprietății sunt încheiate
a) Pentru proprietățile finalizate, având o rată de ocupare, o valoare				

<p>a) chiriei și cheltuieli de exploatare normale (<i>stabilised property</i>)</p>	<p>pe termen lung, cu locatari care prezintă o bonitate solidă, având scadențe dispersate în timp. Proprietatea prezintă un istoric al menținerii locatarilor la expirarea contractului de leasing/închiriere. Gradul de neocupare este scăzut. Cheltuielile — întreținere, asigurări, securitate și taxe imobiliare — sunt predictibile.</p>	<p>proprietății sunt încheiate pe termen lung, cu locatari care prezintă diverse grade de bonitate. La expirarea contractelor de leasing/închiriere se înregistrează un rulaj normal al locatarilor. Cheltuielile sunt predictibile</p>	<p>proprietății sunt încheiate mai degrabă pe termen mediu decât pe termen lung, cu locatari care prezintă diverse grade de bonitate. La expirarea contractelor de leasing/închiriere se înregistrează un rulaj moderat al locatarilor. Gradul de neocupare este moderat. Cheltuielile sunt relativ predictibile, dar variază în raport cu veniturile.</p>	<p>pe diferite intervale de timp, cu locatari care prezintă diverse grade de bonitate. La expirarea contractelor de leasing/închiriere se înregistrează un rulaj foarte ridicat al locatarilor. Gradul de neocupare este ridicat. Cheltuielile semnificative sunt legate de pregătirea spațiului pentru noi locatari.</p>
<p>b) Pentru proprietățile finalizate, dar fără o rată de ocupare, o valoare a chiriei și cheltuieli de exploatare normale (<i>not stabilised property</i>)</p>	<p>Activitatea de leasing/închiriere îndeplinește sau depășește nivelul previzionat. Proiectul va atinge nivelul normal al ratei de ocupare, al valorii chiriei și al cheltuielilor de exploatare în viitorul apropiat.</p>	<p>Activitatea de leasing/închiriere îndeplinește sau depășește nivelul previzionat. Proiectul va atinge nivelul normal al ratei de ocupare, al valorii chiriei și al cheltuielilor de exploatare în viitorul apropiat.</p>	<p>Cea mai mare parte a activității de leasing/închiriere se încadrează în nivelul previzionat; cu toate acestea, proiectul nu va atinge nivelul normal al ratei de ocupare, al valorii chiriei și al cheltuielilor de exploatare o anumită perioadă de timp.</p>	<p>Nivelul de piață al chiriilor nu atinge nivelul previzionat. În ciuda faptului că gradul de ocupare planificat a fost atins, rata de acoperire a obligațiilor financiare prin fluxuri de numerar (<i>cash flow coverage</i>) este inadecvată din cauza unui nivel nesatisfăcător al veniturilor.</p>
<p>(c) Pentru etapa de construcție</p>	<p>Întreaga proprietate face obiectul unui contract de leasing/închiriere în avans pe durata creditului sau este vândută în avans către un locatar ori un cumpărător având un rating corespunzător gradului investițional sau instituția de credit are un angajament obligatoriu de preluare a finanțării, care va fi furnizată permanent pe termen lung (<i>take-out financing</i>), din partea unui creditor cu un rating corespunzător gradului investițional.</p>	<p>Întreaga proprietate face obiectul unui contract de leasing/închiriere în avans ori este vândută în avans către un locatar sau un cumpărător cu bonitate satisfăcătoare sau instituția de credit are un angajament obligatoriu privind furnizarea de finanțare permanentă din partea unui creditor cu bonitate satisfăcătoare.</p>	<p>Activitatea de leasing/închiriere se încadrează în nivelul previzionat, dar bunul imobiliar poate să nu facă obiectul unui contract de leasing/închiriere în avans și poate să nu existe un angajament obligatoriu de preluare a finanțării, care va fi furnizată permanent pe termen lung (<i>take-out financing</i>). Instituția de credit poate fi creditorul permanent.</p>	<p>Calitatea proprietății este în declin din cauza creșterii costurilor peste nivelul prevăzut în buget, a deteriorării pieței, a anulării contractelor de leasing/închiriere de către locatari sau a altor factori. Poate exista o situație conflictuală cu partea care furnizează finanțarea permanentă.</p>
<p>Caracteristicile activului</p>				
<p>Localizarea</p>	<p>Proprietatea este localizată într-o zonă foarte convenabilă, avantajoasă din punctul de vedere al serviciilor dorite de locatari.</p>	<p>Proprietatea este localizată într-o zonă convenabilă, avantajoasă din punctul de vedere al serviciilor dorite de locatari.</p>	<p>Localizarea proprietății nu prezintă un avantaj competitiv.</p>	<p>Localizarea proprietății, configurația, detaliile conceptuale și gradul de întreținere au contribuit la problemele întâmpinate cu privire la aceasta.</p>
<p>Detaliile conceptuale și starea proprietății</p>	<p>Proprietatea este avantajată de detaliile conceptuale, configurația și gradul său de întreținere și este foarte competitivă în raport cu proprietățile noi</p>	<p>Proprietatea este adecvată în ceea ce privește detaliile conceptuale, configurația și gradul de întreținere. Detaliile conceptuale și capacitățile proprietății sunt competitive în raport cu proprietățile noi.</p>	<p>Proprietatea este adecvată în ceea ce privește configurația, detaliile conceptuale și gradul de întreținere.</p>	<p>Configurația, detaliile conceptuale sau gradul de întreținere al proprietății prezintă deficiențe.</p>

0	1	2	3	4
Proprietatea este în construcție	Bugetul aferent construcției este strict, iar riscurile de ordin tehnic sunt limitate. Antreprenorii sunt foarte calificați.	Bugetul aferent construcției este strict, iar riscurile de ordin tehnic sunt limitate. Antreprenorii sunt foarte calificați.	Bugetul aferent construcției este adecvat, iar antreprenorii au o calificare obișnuită.	Proiectul depășește bugetul sau este nerealist din perspectiva riscurilor de ordin tehnic. Antreprenorii pot să nu aibă calificarea necesară.
Soliditatea sponsorului/promotorului	Sponsorul/Promotorul a participat cu o contribuție monetară substanțială la construcția sau achiziția proprietății. Sponsorul/Promotorul are resurse substanțiale și datorii limitate, directe și potențiale. Proprietățile sponsorului/promotorului sunt diversificate din punctul de vedere al localizării geografice și al tipului de proprietate.	Sponsorul/Promotorul a participat cu o contribuție monetară semnificativă la construcția sau achiziția proprietății. Situația financiară a sponsorului/promotorului îi permite să sprijine proprietatea în cazul unui deficit al fluxurilor de numerar. Proprietățile sponsorului/promotorului sunt localizate în mai multe regiuni geografice.	Contribuția sponsorului/promotorului poate fi nesemnificativă sau nonmonetară. Resursele financiare ale sponsorului/promotorului sunt egale sau inferioare mediei.	Sponsorul/Promotorului îi lipsește capacitatea sau voința de a sprijini proprietatea.
Reputația și istoricul profesional cu privire la proprietăți similare	Administratori cu experiență și sponsor de calitate ridicată. Reputație solidă și istoric profesional îndelungat și de succes cu privire la proprietăți similare	Administratori și sponsor de o calitate corespunzătoare. Sponsorul sau administratorii dețin un istoric profesional de succes cu privire la proprietăți similare.	Administratori și sponsor de o calitate moderată. Istoricul profesional al administratorilor sau sponsorului nu generează motive serioase de îngrijorare.	Administratori ineficace și sponsor de o calitate substandard. Dificultățile întâmpinate de către administratori și sponsor au contribuit în trecut la apariția de dificultăți în administrarea proprietăților.
Relațiile cu participanții relevanți de pe piața imobiliară	Relații solide cu participanții principali de pe piața imobiliară, cum ar fi agenții de leasing/închiriere	Relații demonstrate cu participanții principali de pe piața imobiliară, cum ar fi agenții de leasing/închiriere	Relații adecvate cu agenții de leasing/închiriere și alți furnizori de servicii imobiliare importante	Relații nesatisfăcătoare cu agenții de leasing/închiriere și/sau alți furnizori de servicii imobiliare importante
Mecanismele de garantare				
Natura garanției	Garanție prioritară de prim rang, executorie din punct de vedere juridic	Garanție prioritară de prim rang, executorie din punct de vedere juridic	Garanție prioritară de prim rang, executorie din punct de vedere juridic	Capacitatea creditorului de executare a garanției este restrânsă.
Cedarea contractelor de leasing/închiriere — în cazul proiectelor care fac obiectul unui contract de leasing/închiriere pe termen lung	Creditorul a obținut cedarea contractelor de leasing/închiriere. Creditorul păstrează informații curente referitoare la locatari, care ar facilita notificarea locatarilor cu privire la transmiterea chiriilor direct către creditor, cum ar fi registrul curent de închirieri și copii ale contractelor de leasing/închiriere având ca obiect proiectul imobiliar.	Creditorul a obținut cedarea contractelor de leasing/închiriere. Creditorul păstrează informații curente referitoare la locatari, care ar facilita notificarea locatarilor cu privire la transmiterea chiriilor direct către creditor, cum ar fi registrul curent de închirieri și copii ale contractelor de leasing/închiriere având ca obiect proiectul imobiliar.	Creditorul a obținut cedarea contractelor de leasing/închiriere. Creditorul păstrează informații curente referitoare la locatari, care ar facilita notificarea locatarilor cu privire la transmiterea chiriilor direct către creditor, cum ar fi registrul curent de închirieri și copii ale contractelor de leasing/închiriere având ca obiect proiectul imobiliar.	Creditorul nu a obținut cedarea contractelor de leasing/închiriere sau nu a păstrat informațiile necesare care să permită notificarea promptă a locatarilor imobilului.
Calitatea protecției oferite de polița de asigurare	Adecvată	Adecvată	Adecvată	Substandard

Tabelul 3 — Clasele de rating reglementate pentru expunerile provenind din finanțări de obiecte

	Categoria 1 (Solid)	Categoria 2 (Bun)	Categoria 3 (Satisfăcător)	Categoria 4 (Slab)
	1	2	3	4
Puterea financiară				
Condiții de piață	Cererea este puternică și în creștere, bariere puternice la intrarea pe piață, sensibilitate redusă la modificările tehnologiei și ale perspectivelor economice	Cererea este puternică și stabilă. Bariere la intrarea pe piață și sensibilitate la modificările tehnologiei și ale perspectivelor economice	Cererea este adecvată și stabilă, bariere limitate la intrarea pe piață și sensibilitate semnificativă la modificările tehnologiei și ale perspectivelor economice	Cererea este slabă și în scădere, vulnerabilitate la modificările tehnologiei și ale perspectivelor economice, mediu foarte incert
Indicatorii financiari — rata de acoperire a serviciului datoriei și raportul dintre valoarea împrumutului și cea a garanției reale	Indicatorii financiari reflectă o situație financiară solidă, luând în considerare tipul activului. Ipoteze economice foarte robuste	Indicatorii financiari reflectă o situație financiară solidă/acceptabilă, luând în considerare tipul activului. Ipoteze economice aferente proiectului robuste	Indicatorii financiari reflectă o situație financiară standard, luând în considerare tipul activului.	Indicatorii financiari reflectă o situație financiară slabă, luând în considerare tipul activului.
Analiza pe bază de simulări de criză	Venituri pe termen lung stabile, capabile să facă față unor condiții de criză cu impact negativ major de-a lungul unui ciclu economic	Venituri pe termen scurt satisfăcătoare. Creditul poate face față anumitor condiții financiare adverse. Apariția stării de nerambursare este probabilă doar în condiții economice de criză cu impact negativ major.	Venituri pe termen scurt incerte. Fluxurile de numerar sunt vulnerabile la condiții de criză obișnuite de-a lungul unui ciclu economic. Pentru creditul respectiv se poate înregistra apariția stării de nerambursare în cazul unui declin economic obișnuit.	Venituri supuse unor incertitudini puternice; chiar și în condiții economice normale, pentru activul respectiv se poate înregistra apariția stării de nerambursare, în afara cazului în care condițiile se ameliorează.
Lichiditatea pieței	Piața este structurată la nivel mondial; activele sunt foarte lichide.	Piața este structurată la nivel mondial sau regional; activele sunt relativ lichide.	Piața este structurată la nivel regional, cu perspective limitate pe termen scurt, implicând o lichiditate mai scăzută.	Piață locală și/sau vizibilitate redusă. Lichiditate scăzută sau inexistentă, în special pe piețele-nișă
Cadrul politic și juridic				
Riscul politic, inclusiv riscul de transfer	Foarte scăzut; instrumente solide de diminuare a riscului, dacă este necesar	Scăzut; instrumente satisfăcătoare de diminuare a riscului, dacă este necesar	Moderat; instrumente suficiente de diminuare a riscului	Ridicat; instrumente slabe sau inexistente de diminuare a riscului
Riscurile juridice și de reglementare	Jurisdicția este favorabilă reintrării în posesie și executării contractelor.	Jurisdicția este favorabilă reintrării în posesie și executării contractelor.	Jurisdicția este în general favorabilă reintrării în posesie și executării contractelor, chiar dacă reintrarea în posesie poate fi de durată și/sau dificilă	Cadru juridic și de reglementare slab sau instabil. Jurisdicția poate determina ca reintrarea în posesie și executarea contractelor să aibă o durată îndelungată sau să fie imposibile.

0	1	2	3	4
Caracteristicile tranzacției				
Durata finanțării în raport cu durata de viață economică a activului	Credite rambursabile integral în tranșe/valoare minimă a ultimei sume rămase de rambursat, de o dimensiune mai mare în raport cu tranșele anterioare (<i>baloon</i>). Fără perioadă de grație	Valoare mai ridicată a ultimei sume rămase de rambursat, de o dimensiune mai mare în raport cu tranșele anterioare (<i>baloon</i>), dar încă la nivelului satisfăcătoare	Valoare importantă a ultimei sume rămase de rambursat, de o dimensiune mai mare în raport cu tranșele anterioare (<i>baloon</i>), cu posibile perioade de grație	Rambursarea integrală la scadență sau valoare ridicată a ultimei sume rămase de rambursat, de o dimensiune mai mare în raport cu tranșele anterioare (<i>baloon</i>)
Riscul de exploatare				
Permisuni/autorizații	Toate permisiunile au fost obținute; activul îndeplinește normele de securitate curente și previzibile.	Toate permisiunile au fost obținute sau sunt în curs de obținere; activul îndeplinește normele de securitate curente și previzibile.	Majoritatea permisiunilor au fost obținute sau sunt în curs de obținere, procesul de obținere a acestora din urmă fiind considerat o simplă formalitate, activul îndeplinește normele de securitate curente.	Probleme la obținerea tuturor permisiunilor necesare, o parte a configurației planificate și/sau a operațiunilor planificate poate necesita revizuire.
Sfera și natura contractelor de exploatare și întreținere	Contract de exploatare și întreținere pe termen lung solid, de preferință cu stimulente legate de calitatea execuției contractului, și/sau conturi de rezerve privind exploatarea și întreținerea — dacă este necesar	Contract de exploatare și întreținere pe termen lung și/sau conturi de rezerve privind exploatarea și întreținerea — dacă este necesar	Contract de exploatare și întreținere limitat sau cont de rezerve privind exploatarea și întreținerea limitat — dacă este necesar	Nu există un contract de exploatare și întreținere: riscul unui cost de exploatare ridicat depășește diminuatorii de risc.
Puterea financiară a operatorului, istoricul profesional în administrarea acestui tip de activ și capacitatea de a repune pe piață activul în momentul în care contractul de leasing/închiriere expiră	Istoric profesional excelent și capacitate solidă de a repune pe piață activul	Istoric profesional satisfăcător și capacitate de a repune pe piață activul	Istoric profesional mediu sau de scurtă durată și capacitate incertă de a repune pe piață activul	Istoric profesional inexistent sau necunoscut și incapacitate de a repune pe piață activul
Caracteristicile activului				
Configurația, dimensiunea, detaliile conceptuale și gradul de întreținere — de exemplu, vechimea, dimensiunea în cazul unui avion — în raport cu alte active de pe aceeași piață	Avantaj solid în ceea ce privește detaliile conceptuale și gradul de întreținere. Configurația este standard, astfel încât obiectul îndeplinește cerințele unei piețe lichide.	Detalii conceptuale și gradul de întreținere superioare mediei. Configurație standard, fiind posibile excepții foarte limitate, astfel încât obiectul îndeplinește cerințele unei piețe lichide.	Detalii conceptuale și gradul de întreținere medii. Configurația este într-o anumită măsură specifică, ceea ce ar putea cauza o piață mai restrânsă pentru obiect.	Detalii conceptuale și gradul de întreținere inferior mediei. Activul se apropie de finalul duratei sale de viață economică. Configurația este foarte aparte; piața pentru acest obiect este foarte restrânsă.
Valoarea de revânzare	Valoarea curentă de revânzare este mult superioară valorii datoriei.	Valoarea de revânzare este moderat superioară valorii datoriei.	Valoarea de revânzare este ușor superioară valorii datoriei.	Valoarea de revânzare este inferioară valorii datoriei.

Senzitivitatea valorii și lichidității activului la ciclurile economice	Valoarea și lichiditatea activului sunt relativ insensibile la ciclurile economice.	Valoarea și lichiditatea activului sunt sensitive la ciclurile economice.	Valoarea și lichiditatea activului sunt foarte sensitive la ciclurile economice.	Valoarea și lichiditatea activului sunt foarte sensitive la ciclurile economice.
Soliditatea sponsorului				
Puterea financiară a operatorului, istoricul profesional în administrarea acestui tip de activ și capacitatea de a repune pe piață activul în momentul în care contractul de leasing/închiriere expiră	Istoric profesional excelent și capacitate solidă de a repune pe piață activul	Istoric profesional satisfăcător și capacitate de a repune pe piață activul	Istoric profesional mediu sau de scurtă durată și capacitate incertă de a repune pe piață activul	Istoric profesional inexistent sau necunoscut și incapacitate de a repune pe piață activul
Istoricul profesional și puterea financiară aferente sponsorilor	Sponsori cu istoric profesional excelent și poziție financiară foarte bună	Sponsori cu istoric profesional bun și poziție financiară bună	Sponsori cu istoric profesional adecvat și poziție financiară bună	Sponsori fără istoric profesional sau cu istoric profesional îndoielnic și/sau poziție financiară nesatisfăcătoare
Mecanismele de garantare				
Controlul activului	Documentația juridică oferă creditorului un control efectiv — de exemplu, o garanție prioritară de prim rang, executorie din punct de vedere juridic, sau o structură de leasing/închiriere care să includă o asemenea garanție — asupra activului sau asupra societății care îl posedă.	Documentația juridică oferă creditorului un control efectiv — de exemplu, o garanție prioritară, executorie din punct de vedere juridic, sau o structură de leasing/închiriere care să includă o asemenea garanție — asupra activului sau asupra societății care îl posedă.	Documentația juridică oferă creditorului un control efectiv — de exemplu, o garanție prioritară, executorie din punct de vedere juridic, sau o structură de leasing/închiriere care să includă o asemenea garanție — asupra activului sau asupra societății care îl posedă.	Contractul oferă o garanție redusă pentru creditor și lasă loc pentru un anumit risc de pierdere a controlului asupra activului.
Drepturi și mijloace la dispoziția creditorului pentru monitorizarea localizării și stării activului	Creditorul este în măsură să monitorizeze localizarea și starea activului, în orice moment și în orice loc — rapoarte periodice, posibilitatea de a efectua inspecții.	Creditorul este în măsură să monitorizeze localizarea și starea activului, aproape în orice moment și în orice loc.	Creditorul este în măsură să monitorizeze localizarea și starea activului, aproape în orice moment și în orice loc.	Creditorul este în măsură să monitorizeze localizarea și starea activului într-un mod limitat.
Asigurare împotriva daunelor	Protecție solidă oferită de polița de asigurare, incluzând daunele colaterale, polița fiind încheiată cu societăți de cea mai bună calitate	Protecție satisfăcătoare oferită de polița de asigurare — incluzând daunele colaterale —, polița fiind încheiată cu societăți de asigurare de calitate bună	Protecție suficientă oferită de polița de asigurare — incluzând daunele colaterale —, polița fiind încheiată cu societăți de asigurare de calitate acceptabilă	Protecție scăzută oferită de polița de asigurare — incluzând daunele colaterale — sau polița este încheiată cu societăți de asigurare de calitate scăzută.

Tabelul 4 — Clasele de rating reglementate pentru expunerile provenind din finanțări de mărfuri

	Categoria 1 (Solid)	Categoria 2 (Bun)	Categoria 3 (Satisfăcător)	Categoria 4 (Slab)
0	1	2	3	4
Puterea financiară				
Gradul de acoperire al tranzacției printr-o garanție reală excedentară (<i>over-collateralisation</i>)	Solid	Bun	Satisfăcător	Slab
Cadrul politic și juridic				
Riscul de țară	Absența riscului de țară	Expunere limitată la riscul de țară — în special, localizarea extrateritorială (<i>offshore</i>) a rezervelor într-o țară emergentă	Expunere la riscul de țară — în special, localizarea extrateritorială (<i>offshore</i>) a rezervelor într-o țară emergentă	Expunere puternică la riscul de țară — în special, rezervele deținute local (<i>inland</i>) într-o țară emergentă
Diminuarea riscului de țară	Diminuare foarte puternică: — mecanisme extrateritoriale (<i>offshore</i>) puternice — marfă strategică — cumpărător de primă clasă	Diminuare puternică: — mecanisme extrateritoriale (<i>offshore</i>) — marfă strategică — cumpărător de calitate solidă	Diminuare acceptabilă: — mecanisme extrateritoriale (<i>offshore</i>) — marfă mai puțin strategică — cumpărător de calitate acceptabilă	Diminuare doar parțială: — absența mecanismelor extrateritoriale (<i>offshore</i>) — marfă nestrategică — cumpărător de calitate slabă
Caracteristicile activului				
Lichiditate și susceptibilitate la deteriorare	Marfa este cotate și poate fi acoperită prin contracte futures sau instrumente tranzacționate pe piețe nereglementate (OTC). Marfa nu este susceptibilă la deteriorare.	Marfa este cotate și poate fi acoperită prin instrumente tranzacționate pe piețe nereglementate (OTC). Marfa nu este susceptibilă la deteriorare.	Marfa nu este cotate, dar este lichidă. Există incertitudini referitoare la posibilitatea de acoperire. Marfa nu este susceptibilă la deteriorare.	Marfa nu este cotate. Lichiditatea este limitată, luând în considerare dimensiunea și adâncimea pieței. Nu există instrumente de acoperire adecvate. Marfa este susceptibilă la deteriorare.

<p>Soliditatea sponsorului</p> <p>Puterea financiară a celui care efectuează tranzacții (<i>trader</i>)</p> <p>Istoricul profesional, inclusiv capacitatea de a administra procesul de logistică</p> <p>Mecanisme de control al tranzacționării și politici de acoperire (<i>hedging</i>)</p> <p>Calitatea publicării informațiilor financiare</p>	<p>Foarte solidă, în raport cu filozofia de tranzacționare și cu riscurile</p> <p>Experiență extinsă cu privire la tipul de tranzacție în cauză. Istoric profesional solid referitor la rezultatul de exploatare și la eficiența costurilor</p> <p>Standarde solide pentru selectarea contrapartidei, acoperire (<i>hedging</i>) și monitorizare</p> <p>Excelentă</p>	<p>Solidă</p> <p>Experiență suficientă cu privire la tipul de tranzacție în cauză. Istoric profesional superior mediei referitor la rezultatul de exploatare și la eficiența costurilor</p> <p>Standarde adecvate pentru selectarea contrapartidei, acoperire (<i>hedging</i>) și monitorizare</p> <p>Bună</p>	<p>Adecvată</p> <p>Experiență limitată cu privire la tipul de tranzacție în cauză. Istoric profesional mediu referitor la rezultatul de exploatare și la eficiența costurilor</p> <p>Pentru tranzacțiile trecute nu s-au înregistrat probleme ori s-au înregistrat probleme minore.</p> <p>Satisfăcătoare</p>	<p>Slabă</p> <p>În general, istoric profesional limitat sau incert. Costuri și profituri volatile</p> <p>Cel care efectuează tranzacțiile (<i>trader</i>) a înregistrat pierderi semnificative legate de tranzacțiile trecute.</p> <p>Publicarea informațiilor financiare conține anumite incertitudini sau este insuficientă.</p>
<p>Mecanismele de garantare</p>				
<p>Controlul activului</p>	<p>Garanția prioritară de prim rang, executorie din punct de vedere juridic, oferă, în orice moment, creditorului controlul din punct de vedere juridic asupra activelor, dacă este necesar.</p>	<p>Garanția prioritară de prim rang, executorie din punct de vedere juridic, oferă, în orice moment, creditorului controlul din punct de vedere juridic asupra activelor, dacă este necesar.</p>	<p>La un anumit moment al procesului, creditorul pierde controlul exercitat asupra activelor. Pierderea controlului este atenuată prin cunoașterea procesului de tranzacționare sau prin angajamentul asumat de către o terță parte, după caz.</p>	<p>Contractul lasă loc pentru un anumit risc de pierdere a controlului asupra activelor. Recuperarea poate fi periclitată.</p>
<p>Asigurare împotriva daunelor</p>	<p>Protecție solidă oferită de polița de asigurare, incluzând daunele colaterale, polița fiind încheiată cu societăți de asigurare de cea mai bună calitate</p>	<p>Protecție satisfăcătoare oferită de polița de asigurare — neincluzând daunele colaterale —, polița fiind încheiată cu societăți de asigurare de calitate bună</p>	<p>Protecție suficientă oferită de polița de asigurare — neincluzând daunele colaterale —, polița fiind încheiată cu societăți de asigurare de calitate acceptabilă</p>	<p>Protecție scăzută oferită de polița de asigurare — neincluzând daunele colaterale — sau polița este încheiată cu societăți de asigurare de calitate scăzută</p>

C I R C U L A R Ă
privind prelungirea perioadei de preschimbare a vechilor
însemne monetare de către unitățile Băncii Române
pentru Dezvoltare — GSG

În temeiul prevederilor art. 18 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României și ale art. 2 alin. (4) din Legea nr. 348/2004 privind denominarea monedei naționale, cu modificările și completările ulterioare,

Banca Națională a României emite prezenta circulară.

Art. 1. — În perioada 4 ianuarie—31 decembrie 2010, unitățile Băncii Române pentru Dezvoltare — GSG vor preschimba, în continuare, la ghișeu, fără taxe și comisioane, bancnotele imprimate pe suport de polimer și monedele metalice din vechea emisiune monetară.

Art. 2. — Prevederile prezentei circulare se aplică începând cu data de 4 ianuarie 2010 de către unitățile Băncii Române pentru Dezvoltare — GSG.

Președintele Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României,
Mugur Constantin Isărescu

București, 21 decembrie 2009.
Nr. 48.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.411.58.33 și 021.410.47.30, fax 021.410.77.36 și 021.410.47.23
Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

